

శాస్త్రదాస్యము

కొప్పరపు సుబ్బారావు

ది మోడరన్ పబ్లిషర్స్-తెనాలి.

సర్వస్వామ్యములు.

మొదట. 1-8-0

ప్రథమ ఆవృత్తి - మే 1944

ద్వితీయ ఆవృత్తి - జూన్ 1945

ని వే ద న

తరతరముల నుండి
శాస్త్ర దాస్యము
చేయుచున్న దీన
హరిజనులవిమోచ
నకై, తమ తనూ
ధనప్రాణము లర్పిం
చుచున్న ఏ సంఘ
సంస్కర్తలుకలరో

వారి

పూజ్య పాదపద్మములకు

లక్ష్మీ పవర్ ప్రెస్, తెనాలి.

ఈ గ్రంథం కొన్ని సుఖానుభవాలు చూపిస్తాయి, మౌనంగా ఉన్నప్పుడు ఆ గ్రంథానికి చిరపరిచయం, ప్రభావం ఉన్నా; కాని, వీరికాశ్రయం విమర్శనా పటిమ మాత్రం ఆ గ్రంథానికి ప్రాప్తే అనుపంటాను.

నేనీ గ్రంథం చదవటం పూర్తిచెయ్యగానే, వీరు ఇంత పాండిత్యం ఆవేశం ఇన్నాళ్లు తమలో ఎట్లా ఇమడ్చుకొని దాచుకొనిగారా అని ఆశ్చర్యపడ్డాను. ఈ గ్రంథంవల్ల వీరు నిశ్చయంగా ఆంధ్రలోకానికి అపారమైన సేవ చేశారని నేను తలచున్నాను. సహృదయంతో ఈ గ్రంథాన్ని చదివిన ప్రతి ఒక్కరూ నాతో ఏకీభవిస్తారని నానమ్మకం. ధర్మాచరణ మానుకొని, ఇతరులకు దాస్యం ప్రతిపాదించటమే అదృష్టంగా పెట్టుకొని, చీటికీమాటికీ పూర్వధర్మాలను మంత్రాలనుమలే పునశ్చరణ చేస్తూ కూర్చునే ఆకారవాదులకు, శుష్కవాద ప్రయోగకులకు, బహు చక్కని జవాబు యుక్తియుక్తంగా చెప్పి, సుఖానుభవాలను హిందూసంఘానికి అత్యంతమేలు చేశారని అంగీకరించక తప్పదు.

మానవ సంఘానికి స్థిరత్వం అనేదిలేదు. అదికాలంనుంచీ పరిణామం పొందుతూనే వచ్చింది. కల్పాంతంవరకూ పరిణామం చెందుతూనే వుంటుంది. అది నిత్య సూత్రం. ధర్మకాశ్రమం అట్లా కాకపోవటంవల్ల ఒక కాలానికి ఉపయోగకరంగా వున్నది, మరొక కాలానికి నిరుపయోగంగానో, హానికరంగానో తయారవటం కద్దు. ఎప్పటికప్పుడు, సంఘంలో, మానవ అదర్శంలో, జరిగే ఈ మార్పునే అరవించుట తమ గీతావాక్యంలో ఇట్లా చెప్పారు—

“మానవుడు అదిలో వ్యక్తినుఖిమే పరమావధిగా పెట్టుకున్నాడు. అందుకు అనుకూలమైన ధర్మాలు బయలుదేరినై. తరువాతిమెట్టు పుట్టుంబం. అప్పుడు పుట్టుంబంకోసం స్వనుఖాన్ని పరిత్యజించటం ప్రశంసనీయమైంది. తరువాతిమెట్టు వంశం. అప్పుడు వంశంకోసం స్వనుఖాన్నీ, పుట్టుంబశ్రేయస్సునీ కూడా లెక్కచెయ్యకపోవటం ప్రశంసనీయమైంది. తరువాతిమెట్టు జాతి. దాని తరువాత దేశం. దానితరువాత ప్రపంచం.”

ఒక మెట్టులోనుంచి రెండవమెట్టులోకి వచ్చేటప్పుడు సంఘస్థితి, యుద్ధం, జననమృత్యు తప్పదు.

ఈ విధంగా మానవసంఘ పరిణామం జరిగేటప్పుడు ఒక దశకు ఉపయోగపడిన ధర్మాలు, మరొక దశకు పనికిరాకపోవటం సహజమే! ఇందులో ప్రకృతి విరుద్ధంగానీ, వైపరీత్యంగానీ ఏమీలేదు.

ప్రథమ ఆవృత్తి - మే 1944

ద్వితీయ ఆవృత్తి - జూన్ 1945

ని వే ద న

తరతరముల నుండి
శాస్త్ర దాన్యము
చేయుచున్న దీన
హరిజనులవిమోచ
నకై, తమ తనూ
ధనప్రాణము లర్పిం
చుచున్న ఏ సంఘ
సంసకర్తలుకలరొ

వారి

పూజ్య పాదపద్మములకు

లక్ష్మీ వనర్ ప్రెస్, తెనాలి.

ఈ గ్రంథాన్ని కొన్ని పుస్తకముగా విభజించి, ప్రతి భాగానికీ ఒక ప్రత్యేకముగా ఆంధ్రలోకానికి చిరపరిచితులూ, ప్రఖ్యాతులూ; కాని, వీరికాశ్రయము విమర్శనా పటిమ మాత్రం ఆంధ్రలోకానికి క్రొత్త అనుబంధము.

నేనీ గ్రంథం చదవటం పూర్తిచెయ్యగానే, వీరు ఇంత పొండిత్యం ఆవేశం ఇన్నాళ్లు తమలో ఎట్లా ఇయ్యుకొని దాచుకొని గాత్రా అని ఆశ్చర్యపడ్డాను. ఈ గ్రంథంవల్ల వీరు నిశ్చయంగా ఆంధ్రలోకానికి అపారమైన సేవ చేశారని నేను తలచుచున్నాను. సహృదయులతో ఈ గ్రంథాన్ని చదివిన ప్రతి ఒక్కరూ నాతో ఏకీభవిస్తారని నానమ్మకం. ధర్మాచరణ మానుకొని, ఇతరులకు దాస్యం ప్రతిపాదించటమే అద్భుతంగా పెట్టుకొని, చీటికి మాటికి పూర్వధర్మా అను మంత్రాలకు మల్లే పునశ్చరణ చేస్తూ కూర్చునే ఆకారవాదులకు, శుష్కవాద ప్రయోగకులకు, బహు చక్కని జవాబు యుక్తియుక్తంగా చెప్పి, మహిమార్పగాడు హిందూసంఘానికి ఆత్మంతమేలు చేశారని అంగీకరించక తప్పదు.

మానవ సంఘానికి స్థిరత్వం అనేదిలేదు. అదికాలంనుంచి పరిణామం పొందుతూనే వచ్చింది. కల్పాంతంవరకూ పరిణామం చెందుతూనే వుంటుంది. అది నిత్య సూత్రం. ధర్మశాస్త్రం అట్లా కాకపోవటంవల్ల ఒక కాలానికి ఉపయోగకరంగా వున్నది, మరొక కాలానికి నిరపయోగంగానో, హానికరంగానో తయారవటం కద్దు. ఎప్పటికప్పుడు, సంఘంలో, మానవ ఆదర్శంలో, జరిగే ఈ మార్పునే అరవిందులు తమ గీతావాక్యంలో ఇట్లా చెప్పారు—

“మానవుడు అదిలో వ్యక్తినుఖిమే పరమావధిగా పెట్టుకున్నాడు. అందుకు అనుకూలమైన ధర్మాలు బయలుదేరినై. తరువాతిమెట్టు కుటుంబం. అప్పుడు కుటుంబంకోసం స్వనుఖాన్ని పరిత్యజించటం ప్రశంసనీయమైంది. తరువాతిమెట్టు వంశం. అప్పుడు వంశంకోసం స్వనుఖాన్నీ, కుటుంబశ్రేయస్సునీ కూడా లెక్కచెయ్యకపోవటం ప్రశంసనీయమైంది. తరువాతిమెట్టు జాతి. దాని తరువాత దేశం. దానితరువాత ప్రపంచం.”

ఒక మెట్టులోనుంచి రెండవమెట్టులోకి వచ్చేటప్పుడు సంఘస్థానం, యుద్ధం, జననమృత్యు తప్పదు.

ఈ విధంగా మానవసంఘ పరిణామం జరిగేటప్పుడు ఒక దశకు ఉపయోగపడిన ధర్మాలు, మరొక దశకు సనికి కాకపోవటం సహజమే ! ఇందులో ప్రకృతి విరుద్ధంగానీ, వైపరీత్యంగానీ ఏమీలేదు.

నేడు మన పండితులలో ఎక్కువమంది ఈ సత్యాన్ని గ్రహించటంలేదు. ధర్మశాస్త్రాలూ, నీతిశాస్త్రాలూ ఎందుకు వుట్టివయ్యాయి, వాటి ప్రయోజనం ఏమిటో మరిచిపోయి తమ స్వార్థానికి పరివీడనకూ ఉపయోగిస్తున్నారు. దీన్నే సుబ్బారావుగారు ఈ గ్రంథంలో ఆశీకపాండిత్యం అని ఆత్మోపవ్యు రాహిత్యం అనీ ఉదహరించారు.

అసలు ధర్మం ఎందుకు వుట్టింది? సంఘకల్్యాణం కోసం గదా? నలుగురు కలిసి 'మన-కొన్ని ధర్మాలను పాటిస్తేనేగాని సుఖంగా, ఒడుదుడుకు లేకుండా బ్రతకలేం' అని నిర్ణయించుకొని తమ సుఖజీవనంకోసం ధర్మాలను ఏర్పరచుకుంటారు. సగటుం పోజామ-చెంది, ఈ ధర్మాలను ఏర్పరచుకున్న స్థితిని దాటి-స్పృహ, ఈ ధర్మాల్లో-ఒకప్పుడు సందేహానికి ప్రేరణమవుతుంది. ఈ ధర్మాల్లో-ఆపీతాన్ని కలుపజేస్తే. అంటే ఈ ధర్మాల్ని ఆధర్మాల్లా చేస్తే అన్నమాట! అప్పుడు సూతనధర్మాల ఆవసరం సందేహానికి కలుగుతుంది.

ఇప్పుడు 'అబద్ధం అడగూడదు' అనే ధర్మం వుందనుకొండి. ఇదిచాలా మంచిధర్మం. సర్వోచేష్టుల చాలామంచిది. ప్రతివాడూ అబద్ధం అడుతూ వుంటే చూపుల్లో ఒకరినికొకరికి నష్టం వుండదు. సుహృద్భావమే వుండదు. సుహృద్భావం ఉండేది. అందుకే అబద్ధం అడగూడదు. నిజమే! కాని సర్వోచేష్టులవల్ల ఒక నిరపరాధికి అపకారం వస్తే జరిగేటట్లు అంటే మాత్రం అత్యంత చెప్పటం మానవద్దు. అవుతుంది. ఇట్లాగే, అహింస పరమ ధర్మం కాని ఒక ధర్మాలకు మనలను హింసించటానికి పూనుకున్నప్పుడు మాత్రం సామదానభేద దోషాలూ, మనలను కాపాడకోవటమే పరమ ధర్మం. "సనుదితహింస మరయ నహింస" అనికూడా భారతం చెప్తున్నది ఇంతేకాదు. "పరిహితము నేయబూనిన పురుషుడు, పాపంబుననీ పొందడకీడు" అనికూడా చెప్తున్నది.

ఈ అపవాదాలనబట్టి, ధర్మశాస్త్రాలు సంఘ క్షేమంకోసం ఏర్పడ్డవిగాని, వీడనకోసం కాదని మనకు సులభంగా గ్రాహ్యమౌతుంది. మనం ధర్మశాస్త్రాల కోసం వుట్టలేదు. మనకోసం ధర్మశాస్త్రాలు వుట్టిన్నాయి. ధర్మానికి దానంతటదానికి విలువలేదు—ఫలితాన్నిబట్టి కలుగుతుంది. ఈ సంగతి ఈ గ్రంథంలో సుబ్బారావుగారు, మిక్కిలి ప్రతిభావంతంగా వ్రాశారు. ఇదవ్వరూ—సంఘక్షేమం కోలేవారు—కాదనలేనిధర్మం. ఈ ధర్మానికి అపవాదంకూడా లేదు.

"మొందు ఆకలి, తర్వాత ధర్మం" అంటున్నారు సుబ్బారావుగారు. ఇది మహావాక్యం. మానవుడు కొన్నాళ్ళు జీవించి వుంటేనే ఏదైనా. జీవించటం

మఖ్యం. దీనికి మించిన ధర్మంలేదు. విశ్వామిత్రమహర్షి కరువులో లిండి దొరక్క-మాలపల్లిలో వక్కమాంసం దొంగిలించి, తిని, జీవించాడు. ఇది అధర్మంకాదా అని ప్రశ్నించిన మామనానికి “జీవితం మరణా చ్యాయో జీవన్ ధర్మమవాప్నుయాత్” అని జవాబుచెప్పాడు. ‘మరణించటంకంటే జీవించటం మేలు. జీవించివుంటే ధర్మం చెయ్యగలంగాని మరణించి చేసే దేముంది?’ అని.

ఇండులో తప్పలేదు — “ప్రాణరక్షణం పరమధర్మం.” కనుక ‘మందు మావవులు సలక్షణంగా జీవించే ఏర్పాటు చెయ్యండి. తర్వాత జీవించి ఏగచెయ్యాలి, దేన్నీ సాధించాలి చెప్పండి’ అంటున్నారు సుబ్బారావు గారు. అధిక సమావేశ్యు ముందు, ఆధ్యాత్మికచింత తర్వాత. అంతేగాని కాస్త్రాలవ కిసో మెదలుకే మోసంలేకండి! ఈఅభిప్రాయంతోనే విశేషానంద స్వామిలూడా, “నాదేశంలో ఆకలితో మూలిగే ఒక ముక్కవున్నా, దాని కిసో తుడిచు చిల్లార్చుటే నామతం,” అన్నారు. ఇది గ్రహి చక, సుఘానికి అర్థి సావనం ఏమిడిక అందే, ప్రజలందరికీ ఆహార దొరికే సదుపాయం కలగక ముందే, ఆధ్యాత్మికచింతిగా పడటంవల్ల మన దేశానికి ఈ గుర్తలి పట్టిందని నా విశ్వాసం.

ఈ గ్రంథంలో సుబ్బారావుగారు, సాంఘిక అరికన్నున్నీ గోపించటం వల్ల వచ్చే కాస్త్రదాస్యాన్ని, దానివల్ల కలిగే అగచాటయో, కన్నులమ కటికలు వర్ణించారు. దీనివల్ల కాస్త్రదాస్యాన్ని ప్రచారంచేసే వారిలో ఎవోదిను దిక్తనా అనుభవించేవారిలో ఏవోద్దినుందికైనా కనువిప్పు కలిగితే వారు కృతార్థులౌతే.

వారు చెప్పినట్లు ఈ గ్రంథం వ్రాయటానికి కారణం పెద్దలను తిగ్గరించటంకాదు. పండితులను దూషించటమూకాదు. సంఘశ్రేయస్సు మాత్రమే...

సంఘహితమే ఆదర్శంగా పెట్టుకున్న ఈ గ్రంథం ఉత్తమగ్రంథం— ప్రజల ఆదరాభిమానాలను తిప్పక మారగొంటుంది. వివిధ కాస్త్రాలలోడనంచేసి ధర్మాధర్మాలు మళలామళలాలునుబట్టి నిగ్గయంపడుతదనని, నిరూపించిన సుబ్బారావుగారు ధన్యులు.

కాస్త్రదాస్యం ఆంధ్రదేశాన్నేకాక యావద్భారతదేశాన్నీ వీడిస్తున్న కాడ్యం అవటంవల్ల, ఈ గ్రంథం త్వరలో ఇతర భాషల్లోకి తర్జుమాకాగలదని ఆశిస్తున్నాను. సంఘ సుస్కర్తలు ఇంగువ పూనుకొనాలని నామనవి ఇంత కంటే నేను ఎక్కువ చెప్పవలసిన అవసరంలేదు. ఇప్పటికే కాలాతీతమైంది.

సుబ్బారావుగారి మాటలు విసాలని మీరు చాలా కుతూహలతోవుండి
వుంటారు. ఇక నేను విన్నవిస్తున్నాను. ఆ గో ముగ్ధురాయిగాని ప్రవేశిస్తున్నారు.

నూతాశ్రమం,
తెనాలి.

గోపీచంద్

ఒక్కమాట

కొన్నాశ్శక్తితం—ఈ శాస్త్రదాస్యంలోని కొన్నికొన్ని ఉపాల్పి అస్ప
దప్పుడు అతి సంగ్రహంగా మన ప్రతికల్ప ప్రచురిస్తూవచ్చాను. ఆ ప్రచురణాలు
పరిశీలించినటువంటి మన సనాతన—అధునాతనుల్లో, అవి తీవ్రవాదప్రతివాదాలను
రెచ్చగొట్టివండుట నిదర్శనంగా, వారివారి దూషణ భూషణ ఖండన
మండనాలతో నిండిన లేఖలు, కొన్నాశ్శపాటు ఈ రచయితకు గుకృతిస్తుకొ
టండా చేశాయి. ఆదాయవ్యయాలు అంచనావేసి చూస్తే, దీవనలన్ని ఖర్చయి
పోయి తిట్లు నిలవలేనివయ్యాయి. మరి, నిండా మునిగితే చలేవుండదు కాబట్టి ఈ
'శాస్త్రదాస్యా'న్ని సంతూర్ణంగా ఈ నాడు ఆంధ్రలోకానికి అందిస్తున్నాను.

నేను కోరినవెంటనే దీనికి విఫలమైన వీరిక వ్రాసియిచ్చిన గోపీచంద్రు
గారికి చాలా కృతజ్ఞుణ్ణి. ఈ గ్రంథరచనకు నన్ను ప్రేరేపించిన ఉద్దేశాలను
గూర్చి, వాశే తమ అమృతలేఖలతో వివరించారు. కాబట్టి నేను ఏమి చెప్పినా.
ఇక చర్చిత చరణమే.

ఈ గ్రంథాన్ని వాడుకభాషలో వ్రాయాలని అనుకున్నాను. పాసగ
లేదు. ఎందుకంటే గ్రంథవస్తువు శాస్త్రచర్చ—శాస్త్రచర్చ చేసేటప్పుడు భాష
మాదా కొంచెం మడిగట్టుకుంటే బాగుంటుందని తోచింది. కాబట్టి గ్రామ్య
తర స్థలిలోనే వ్రాశాను. ఇదీ శాస్త్రదాస్యమే! మరి—అనివార్యంఅయింది!

ఈ గ్రంథంలో కొన్నికొన్ని పారిభాషిక పదాలకీ స్తోకాలకీ పరస్ప
అంకెలు వేసి, వాటిని గ్రంథాంతంలో 'టీక' అనే శీర్షికక్రింద వివరించాను.
శిక్షామూల్యం ఇది రహితపడగలదని ఆశయం.

కొప్పరపు సుబ్బారావు

ద్వితీయ అవృత్తి

ఈ 'కాత్రుదాస్యం' వ్రథమావృత్తి ప్రతులన్నీ, ముద్రించిన కొలది కాలంలోనే ఖర్చయిపోయినయ్. ఇంత అచిరకాలంలో, దీని ద్వితీయావృత్తికి అవకాశం కలిగించిన ఆంధ్ర మహాజనుల ఆదర సత్కారాలకు ధన్యవాదాలు.

16-6-45

కొప్పరపు నుబ్బరావు.

సాంకేతి కములు

అప. — అపస్తంబ గృహ్యసూత్రములు

ఋగ్వే. — ఋగ్వేదము

వి. బ్రా. — వితిరేయబ్రాహ్మణము

గీత. — భగవద్గీత

గీ. భా. — గీతాభాష్యము

(కాంక్షరము)

చ. వి. — చతుర్వింశతిమతము

చాటు. — చాటువులు

జాబా. — జాకాలోపనిషత్తు

తై. ఆ. — తైత్తిరీయారణ్యకము

తై. ఉ. — తైత్తిరీయోపనిషత్తు

దివో. — దివోదాసీయము

నిర్ణ. — నిర్ణయసింధువు

ప. మా. — పరాశరమాధవీయము

ప. స్మృ. — పరాశరస్మృతి

బోధా. — బోధాయన ధర్మము

భాగ. — భాగవతము

మను. — మనుస్మృతి

మ. భా. — మహాభారతము

మార్క. — మార్కండేయపురాణము

మితా. — మితాక్షరి

యాజ్ఞ. — యాజ్ఞపల్క్యస్మృతి

వాయు. — వాయుపురాణము

విష్ణు. — విష్ణుపురాణము

శత. — శతపథబ్రాహ్మణము

సూత. — సూతసంహిత

స్కాండ. — స్కాండపురాణము

స్మృ. చం. — స్మృతిచంద్రిక

స్మృ. ము. — స్మృతిముక్తాఫలము

స్మృ. ర. — స్మృతి రత్నాకరము

హేమా. — హేమాద్రి ప్రాయశ్చిత్త

కాండము

శ్రీ రీ క ల సూ చిక

ఖండనాధ్యాయము	పుట	32 ఒక క్రాంతచట్టము	32
1 దాసోఽహం	1	33 త్రియుడు	36
2 చక్రము - ఈగ	1	34 వైశ్యుడు	37
3 సంస్కర్తలు - సనాతనులు	2	35 కూడుడు	37
4 నిజము - నిష్ఠగము	3	36 మీరు ?	37
5 ధగ్ధాస్త్రములు	4	37 కొన్ని గుప్తద్రవములు	38
6 ధగ్ధిర్జయము	4	38 అశీక పాండిత్యము	41
7 తరతమములు	5	39 ఆత్మపమ్యరాహిత్యము	41
8 సనాతన ధర్మరక్షణము	5	40 ఆర్యధికారము	42
9 నేడు	6	మండనాధ్యాయము	
10 బ్రాహ్మణుడు	6	41 సంతబసివి	44
11 బ్రాహ్మణత్వము	7	42 మహాద్దండక	47
12 బ్రాహ్మణుని విధులు	8	43 హిట్లర్ - ముస్సోలిని	48
13 ఉంఛపృథ్వి	13	44 కవిత్వము - నైత్యము	49
14 పట్టణవాసము	14	45 దొంగసృష్టి	52
15 కూడనేక	14	46 అలాయస్సాహ !	53
16 కూడపాసియము	15	47 ఏది ధర్మము ?	54
17 కూడ సాహచర్యము	16	48 శుశ్లేషుని కథ	56
18 వేదవిక్రయము	17	49 ధర్మాధర్మ సమన్వయము	62
19 క్షీరవిక్రయము	18	50 ధర్మ నిర్వచనము	63
20 సముద్రయానము	19	51 కొంతబద్ధ	65
21 కారాగృహవాసము	20	52 కొంత	66
22 వాహనములు	21	53 భల్లూకముష్టి	67
23 అబ్రాహ్మణవృత్తులు	22	54 వాసరపంశము	67
24 బ్రాహ్మణ నటీనటులు	24	55 డేగలు! డేగలు!	69
25 ఆంధ్రులు - ఆంధ్రభూమి	24	56 ఫలితము	71
26 ఇతరభూములు	25	57 ఎవరు బాధ్యులు ?	72
27 బ్రాహ్మణులు-చిటిన్ రాజ్యము	27	58 కర్తవ్యము	73
28 సివిల్ సైమిసల్ చట్టములు	28	59 స్వస్తి	74
29 అపకృతి - అవలయ	29	60 కథ	75
30 నెనురు	29	టీక	85
31 బ్రాహ్మణుడు-ధర్మచ్యుతి	32		

ఖండానాధ్యాయము

1. దానోఽహం

నేనొక హిందువుడను: కాని, కడజాతియని మీచే నిర్వచింపబడిన 'అంటరాని' కులములో జన్మమెత్తి యున్నాను. మీ గ్రామమునకు వెలుపల నాయెల్లు—మీ వీధికి వెలుపల నా వర్మటనము — మీ సంఘమునకు వెలుపల నా స్థానము. నా జీవితపరిస్థితుల వైపరీత్యము నిజముగా మేర నతిక్రమించినది. దేశవ్యవహారముల వంక జూతునా అవి నా యధీనమున లేవు—ఖండాంతరవాసుల నిగ్రహానుగ్రహములు వానిని శాసించుచున్నవి. నా అక్కలకష్టమును జూచుకొని తృప్తిపొందుదునా ఆ కష్టమునకు ఉచితఫలము నా యధీనమున లేదు — కలవారి ఆర్థిక సిద్ధాంతముచే అది శాసింపబడుచున్నది. పోనిండు. నా హిందూసంఘములో నాకొరిన స్థానమునకైన యత్నించి చూతునా, ఆ సంఘధర్మము నా యధీనమున లేదు. అది శాస్త్రముల యధీనము. ఆ శాస్త్రములు పండితాధీనములు. ఆ పండితులు పెక్కురు కేవల పాండిత్యదృష్టికి అధీనులు—కొందరు స్వాధికారస్థాపనా వేశమునకు అధీనులు—కొందరు సత్యగోపన వ్యసనమునకు అధీనులు. తమ పాండిత్యమును సంఘకళ్యాణమునకై వినియోగించుచున్న ఉదారస్వభావులు — అల్పసంఖ్యాకులు—అచ్చటచ్చట లేకపోలేరు. వారికి మా కైవారములు.

2. చక్రము - ఈగ

ఈ రాజకీయ ఆర్థిక సాంఘిక ధర్మములు మూడును మూడు చక్రములవలె పరిభ్రమించుచున్నవి. ఆ పరిభ్రమణము

మీద నా అధికార మేమియు లేదు. తరతరములాదిగా అవి తమంత. తాము తమ ఇచ్చవచ్చిన గతిభేదములతో అట్లే పరిభ్రమించుచున్నవి. వానిపై వ్రాలిన ఒక ఈగనువలె అవి నన్ను తమతోపాటు త్రిప్పుకొనిపోవుచున్నవి. నామీద అధికారము గల ఒక ముగ్గురుమూర్తులు ఆకాశములో నున్నారట! వారి యునికి సత్యమో అసత్యమో కాని మరొక ముగ్గురు దేవులు ఇహలోకములో నాకు అనుక్షణము ప్రత్యక్షదర్శన మిచ్చుచున్నారు. నా రాజకీయదేవత, ఖడ్గసంపన్నుడైన ఖండాంతరవాసి. నా ఆర్థికదేవత, లక్ష్మీసంపన్నుడైన భూస్వామి. నా సాంఘికదేవత, శాస్త్రసంపన్నుడైన వైదికశిఖామణి. ఒకటన రెండవ దేవతలను ఎట్లో ప్రసన్నమొనర్చుకొనగలనను ధైర్యము నాకు కలిగినది. మూడవ దేవతయెడల మాత్రము అట్టిధైర్యము బాత్తుగా కలుగుటలేదు. కారణము—బలాంధులకన్న ధనాంధులకన్న మతాంధులు బహుకఠినములు-కసాయిలు!

3. సంస్కర్తలు-సనాతనులు

‘హరిజనులకు స్పృశ్యత’ ‘హరిజనులకు సంఘసభ్యత్వము’ ‘హరిజనులకు దేవాలయప్రవేశము’ అను నవజీవనాశయములతో బ్రచారముసేయ సాహించుచున్న నేటి మన సంఘసంస్కర్తలను, ఈ పండితుల శాస్త్రవాదము—అపధానమందు నిషేధాక్షరివలె—అడు గడుగునకు నిలువరించుచున్నది. ఒక్క హరిజనసంస్కర్తలనేకాదు—అనేకముఖముల బౌరలుసాచ యత్నించుచున్న మన సంఘ సంస్కరణోద్యమము నంతటిని ఈ శాస్త్రవాదము ఎచ్చటికెచ్చట ప్రతిఘటించి నిరోధించుచున్నది. ఈ పండితులు నేడు ‘వర్ణాశ్రమ స్వరాజ్యసంఘము’ లనియు ‘సనాతన ధర్మరక్షకసభ’ లనియు ‘వైదిధర్మస్థాపనపరిషత్తు’

లనియు విధవిధములైన సంస్థలను నెలకొల్పి తీవ్రప్రచారము నేయుచున్నారు. ఏమని? 'అంటరానితనము వైదికధర్మ సమ్మతము' 'వర్ణవిభేదనిర్మూలనము సనాతనధర్మ విరుద్ధము' 'ప్రౌఢ వివాహములు ఆర్యధర్మవ్యతిరేకములు' 'విధవా వివాహములకు శాస్త్రాధికారము లేదు' అని. వీరి వాదమంతయు దేనిపై ఆధారపడి యున్నది? శాస్త్రములపై. శాస్త్రవాదమునేగాని హేతువాదమును వీరింగీకరింపరా? శాస్త్రవాదమునకు అడ్డురాని యెడల హేతువాదమును వీరింగీకరింపవచ్చును. అడ్డువచ్చునెడల అంగీకరింపరు. వీరికి శాస్త్రవాదము ప్రధానము; హేతువాద మప్రధానము. ఈ విషయమున మన నీతిశాస్త్రకారులు వారిపక్షమే పలుకుచున్నారు.

1. ఆర్థశాస్త్రములపై ధర్మశాస్త్ర మిసిగితి:—యాజ్ఞ.

కాబట్టి శాస్త్రవిచారమే మనకు ప్రధాన కర్తవ్యము. హేతువాద మనంతరము.

4. నిజము-నిష్ఠురము

ఈ వ్యాసోద్దేశ్యమును సులభముగా సాధించుటకై ప్రశోత్తరవద్ధతిని అవలంబించితిని. కాని పృచ్ఛకుడు నిజముగా హరిజనుడు కాడు: పృచ్ఛితుడు నిజముగా బ్రాహ్మణుడును గాడు. ఇరువురును ఊహాప్రపంచములోని వ్యక్తులే. అయినప్పటికిని ఈ వ్యాస విషయిక చర్చా సందర్భములో అందునందు కొందరను గూర్చి నిష్ఠురముగా వ్రాసె ననునిందకు ఈ వ్యాస కర్త గురికావచ్చును. నిజమాడుట నిష్ఠురమే! మరి—అబద్ధమాడుట ఆత్మవంచనము.

5. ధర్మశాస్త్రములు

మనమిప్పుడు దేనినిగూర్చి విచారింపవలసియున్నది? సనాతనధర్మము—అనగా, వేదసమ్మతమైన ధర్మము—అనగా, వైదికధర్మమును గూర్చి. ఆ వైదికధర్మమునుగూర్చి తెలుసుకొనుటకు మన మేగ్రంథమును చదువవలెను? ఒకటికాదు—ఒక వేయిగ్రంథములు చదువవలెను—శ్రుతులు¹ స్మృతులు² ఇతిహాసములు³ పురాణములు⁴ వేయునేల? | సాచీన వాఙ్మయము సంతయు తిరుగవేయవలసి యుండుము.

6. ధర్మనిర్ణయము

ఇన్ని వందల గ్రంథములనుండి ఏదేని యొకానొక ధర్మమును నిర్ణయించుటెట్లు? మనువు చెప్పుచున్నాడు—

2. ప్రత్యక్షం చానుమానంచ శాస్త్రంచ వివిధాగమమ్

త్రయం సువిదితం కార్యమ్ ధర్మసిద్ధి మభిప్సితమ్॥

3. ఆర్షం ధర్మోపదేశంచ వేదశాస్త్రావిరోధినా

యస్తస్కేణానుసంధస్తే స ధర్మమేవేద శేతరః॥ (మను)

అనగా, ఋషిప్రోక్తమై ధర్మోపదిష్టమై వేదశాస్త్రసమ్మతమై ఏది ప్రత్యక్షానుమానములనంబడు తార్కిక సాధనములకు లభ్యమగుచున్నదో అదియే ధర్మమా; ఇతిరమ కాదు. దీనివలన రెండు ముఖ్యవిషయములు తేటపడుచున్నవి. ఒకటి-ధర్మము వేదశాస్త్రములవలన విజ్ఞేయమనియును; రెండు- అది ఆ వేద శాస్త్రముల నుండి తర్క్య (సాధ్య) మనియును. అట్లులైన మనమా తర్కమునకు ఇప్పుడు పూనుకొనవలసి యుండుమా? లేదు. ఆ పనినిగూడ మన పూర్వలే మనకొరకు చేసిపెట్టినారు. వారే తర్కించి తమ నిర్ణయములను ఆశ్రుతి స్మృత్యాదుల యందే ప్రతిపాదించి యున్నారు.

7. తరతమములు

ఆ శ్రుతిస్మృతిపురాణాదులకు గూడ మన పెద్దలు తరతమప్రామాణ్యమును విధించియున్నారు.

4. ధర్మం జిజ్ఞాసమానానామ్ ప్రమాణం పరమం శ్రుతిః
ద్వితీయం ధర్మశాస్త్రంతు తృతీయం లోకసంగ్రహః-(చుచు)

అనగా, ధర్మనిర్ణయమునకు శ్రుతులు ఉత్తమ ప్రమాణములు; ధర్మశాస్త్రములు మధ్యమ ప్రమాణములు; లోకసంగ్రహము (లోకాచారము) కనిష్ఠప్రమాణము. కావున, సనాతన ధర్మవిచారము సేయ నుద్యమించువారు ఈ మూడింటిని ఆయా తరతమప్రామాణ్యమునుబట్టి పరామర్శింపవలసియుందురు.

8. సనాతనధర్మరక్షణము

శ్రీశంకరభగవత్పాదులు తమ గీతాభాష్య (ఉపోద్ఘాత) మునందు సెలవిచ్చుచున్నారు—

ఈ శంకరులవారు అసాధారణ మేధావంతులు, వైదిక ధర్మ పునరుత్థాపన మహాచార్యులు. వీరు — “వేదములందు బ్రహ్మతో, తదంగములందు గర్భనితో, తదర్థవివేచనమునందు శుక్రునితో, తత్కర్మనిరూపణమునందు జైమినితో, తత్సూత్ర వివరణమునందు వ్యాసునితో సమాను”లట.

5. వేదేబ్రహ్మసమ, సదంగనిచయే గర్భోపమ, స్తత్కర్మణా
తాత్పర్యాదవివేచనై గురుసమ స్తత్కర్మణి సంగీర్షణే
అసీజైమినిరేవ, సూత్రనిచయస్యాశ్లోపసంక్షణే

వ్యాసేనైవసమ, స్వశంకరగురుజ్ఞాతీయతాం మానసే|| (చాటు)

అట్టి శంకరులవారు వైదికధర్మరక్షణమునుగూర్చి ఏమని సెలవిచ్చుచున్నారు ? వినండి—

6. బ్రాహ్మణత్వశ్చహి రక్షణే రక్షితస్యాత్ వైదికోధర్మః

తపధీసత్వాత్ వర్ణాశ్రమ భేదానామ్॥

(గీ. భా.)

కాబట్టి వర్ణాశ్రమవ్యవస్థ అంతయు బ్రాహ్మణత్వముమీదనే ఆధారపడియున్నది. ఆ బ్రాహ్మణత్వ మంతకాలము సురక్షితమై యుండునో, అంతకాలము సనాతనధర్మమునకు పతనము కలుగదు. ఏనాడు బ్రాహ్మణత్వ మపభ్రంశమునొంది యథోగతమగునో ఆనాడు సనాతన వైదికధర్మము నశించినదేయగును. కావున సనాతనధర్మ మంతటికిని బ్రాహ్మణత్వమే ప్రాణమనుట విస్పష్టము.

9. నేడు

కాబట్టి, ఈ సనాతనధర్మస్వరూప మెట్టిదో తెలిసికొనుటకు, సనాతనబ్రాహ్మణత్వమెట్టిదో తెలిసికొనక తప్పదు. ఆ సనాతన బ్రాహ్మణత్వప్రమాణముతో అధునాతనబ్రాహ్మణత్వమును పరీక్షింపక తప్పదు. అస్పృశ్యతా విచారమునకు ఇన్ని గాఢలేల? ఇన్ని తర్కములేల? అను ప్రశ్న రావచ్చును. ఆ ప్రశ్నకు “సనాతన ధర్మోద్ధార”కులే సమాధానమియవలెను. వీలయిన, అస్పృశ్యతానివారిణప్రతిఘటనము కొరకు శాస్త్రములను బయటకులాగినది వాచకమా? కాన, ఇక నిపుడు బ్రాహ్మణత్వవిచారము.

10. బ్రాహ్మణుడు

వర్ణములు మనుష్యకల్పితములు కావట. శ్రీకృష్ణుడు స్వయముగ నిర్వచించుచున్నాడు—

7. చాతుర్వర్ణ్యమ్ మయాసృష్టమ్ గుణకర్మవిభాగశః- (గీతా)

అందు, బ్రాహ్మణవర్ణము బ్రహ్మముఖమునుండి యుత్పన్నమైనదట.

8. బ్రాహ్మణోస్య మాఖమాసీత్ — (ఋగ్వేద)

11. బ్రాహ్మణత్వము

సృష్ట్యాది నేటివరకు ఈ ప్రపంచమున నెన్ని యో జాతులు ఎన్ని యో మతములు పుట్టినవి—గిట్టినవి. కాని ఈ భారతఖండమున దక్క— ఏ యితరఖండమునందైన ఏ మతమునందైన ఏ సంఘమునందైన ఇట్టి బ్రాహ్మణత్వము— ఇట్టి వినూత్నవర్ణ సృష్టి— కలదా? లోకైక నిరుపమానమైన ఇట్టి బ్రాహ్మణత్వమును కాపాడి తన్మూలమున సనాతనధర్మమును సురక్షితము చేయుటకై మన మహర్షులు ఎట్టి కఠిన నియమములను ఎట్టి కఠోరశాసనములను విధించియుండిరో వినుడు !

12. బ్రాహ్మణుని విధులు

బ్రాహ్మణుడు అహరహము సంధ్య నుపాసింపవలెనట. ఆజన్మాంతము అగ్ని హోత్రము నాచరింపవలెనట.

9. అహరహస్సంధ్యానుపాసీత— (ఆప)

10. యావద్జీవమగ్నిహోత్రం జాహుయాత్— (తై. ఆ)

11. ఔపాసన పరిత్యాగీ సురావీ త్యుచ్యతే బుధైః— (షాతా)

సంధ్యకొరకు బ్రాహ్మణుడు శుచి అశుచి అను భేదమునుకూడ పాటించనక్కరలేదట.

12. శుచిర్వా ప్యశుచిర్వాపి

కాలే సంధ్యాం సమాచరేత్—

(షాతా)

“కలా పారాశరాః స్మృతాః” అను న్యాయము చొప్పున మీకు ప్రమాణగ్రాహ్యమైన పరాశరస్మృతి యేమి చెప్పు

చున్నదో వినుడు.

13. నోపతిష్ఠేత యః పూర్వే నోపాస్తే యశ్చ పశ్చిమామ్
స శూద్రకతో బహిష్కార్యః సర్వస్మాత్ ద్విజకర్మణః॥

14. అగ్ని కార్యపరిభ్రష్టాః సంధ్యోపాసన వర్జితాః
వేదంచయేనసద్ధీయానాస్తే సర్వే పృషలాః స్మృతాః-(పం. స్మృ.)

అనగా, “సంధ్య నుపాసింపనివారును, వేదములు పఠింపని వారును, అగ్ని కార్యములు (దక్షిణాగ్ని గార్హ పత్యాహవసీయ ములు) సేయనివారును, శూద్రులతో సమానులు. అట్టివారిని శూద్రులనువలె బహిష్కరింపవలెను.” — అట్లు బహిష్కరింప బడుటకు ఇచ్చగింపని వారికి మన శాస్త్రములు విధవిధములైన ప్రాయశ్చిత్తములను శాసించుచున్నవి. వ్యాస మహర్షులవారు నెలవిచ్చుచున్నారు—

15. సంధ్యాదికర్మలోకేతు ప్రాయశ్చిత్త మభోజనమ్
దినద్యయే త్రిరాత్రం స్యాత్ కృచ్ఛార్థం నిశిత్రయే॥

16. దశాహేకృచ్ఛమేకంస్యాత్ ఊర్ధ్వంచాంద్రాయణంభవేత్
చాంద్రాయణం పరాకంచ మాసా దూర్వం విభేయతే॥

17. తతోఽప్యేవం ప్రకల్పం స్యాత్ వ్యాసస్యవచనం తథా-(స్మృ. ము)

అనగా, ఒక దినము సంధ్యవార్షని బ్రాహ్మణునకు అభోజనము⁶ ప్రాయశ్చిత్తము. రెండుదినములు సంధ్య నుపాసింపనివానికి మూడురాత్రులు అభోజనము ప్రాయశ్చిత్తము. మూడుదినము లుపాసింపనివానికి సగము కృచ్ఛము⁷ ప్రాయశ్చిత్తము. పది దినము లుపాసింపనివానికి ఒక నిండుకృచ్ఛము ప్రాయశ్చిత్తము. పదిదినములు మించినవానికి చాంద్రాయణము⁸ ప్రాయశ్చిత్తము. నెలదినములు సంధ్యవార్షని బ్రాహ్మణుడు చాంద్రాయణముతోపాటు పరాక⁹ మనంబడు మరొక ప్రాయశ్చిత్తమును

కార్యాలయములందును పనిచేయుచున్న వేలకొలది బ్రాహ్మణ గృహస్థులు లేరా? ఈ విద్యార్థులలో ఈ గృహస్థులలో నూటికి తొంబదుగురకు సంధ్యజ్ఞాపకమే లేదు. జ్ఞాపకమున్న ఆ పదుగురలో నిద్దరైనా యథావిధముగా నుపాసింపరు. ఇక, అగ్ని కార్యములు నూటికి నూరు పూర్ణానుస్వారములు. మరి, మీ శాస్త్రవాదము ప్రకారము ఈ వేలకొలది బ్రాహ్మణులనెల్ల మీరు బహిష్కరింపవలదా? ఏల బహిష్కరించుటలేదు? సంధ్యాగ్నులు విసర్జించిన బ్రాహ్మణుడు సర్వకర్మలకు ననర్హుడు కదా! వానిచే మీరు కర్మలెట్లు చేయించుచున్నారు? సంవత్సరముల తరబడి సంధ్యాగ్నులు లేమి, కృచ్ఛ్ర చాందాయణ పరాకాడి వివిధ ప్రాయశ్చిత్తములకు గూడ నతీతులైన యీ వేలకొలది బ్రాహ్మణులను ఏల వెలిబెట్టలేదు? ఇందరిని వెలిబెట్టుటకు మీకు ధైర్యసాహసములు కలవా? కలిగినను సాధ్యమా?— పోనిండు. “ఇతరుల కర్మాచరణమునకు మేము బాధ్యులము కాము. మేముమాత్రము స్వయముగా అన్నిధర్మములను అన్ని కర్మములను యథావిధిగా నాచరించు చున్నాము” అని మీ ‘వర్ణాశ్రమోద్ధారకు’ లందురు కాబోలు. మంచిదే. కాబట్టి, మీ ధర్మాచరణవైఖరిని గూడ యొక్కింత పరీక్షింతము. మీకు శ్రీకృష్ణభగవానుడు ఏమి విధించుచున్నాడో వినండి!

24. శమోదమస్తపశ్చావమ్ త్వాంతిరార్జవమేవచ

జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్తిక్యమ్ బ్రాహ్మం కర్మ స్వభావజమ్-(గీతా)

శమము అనగా అంతరిద్రియ నిగ్రహము, దమము అనగా బహిరిద్రియ నిగ్రహము, తపము, శౌచము అనగా శుచిత్వము, త్వాంతి అనగా (మానసికమైన) ఓర్పు, ఆర్జవము అనగా సరళవర్తనము, జ్ఞానము అనగా మోక్షసాధనమైన బుద్ధి, విజ్ఞాన

మనగా శాస్త్రాదులయందు పరిజ్ఞానము, ఆస్తిక్యము అనగా చేవుని యునికియందు విశ్వాసము—ఈ తొమ్మిదియు బ్రాహ్మణునకు స్వభావసిద్ధములైన లక్షణములు. ఇక మనువు ఏమి శాసించుచున్నాడో వినండి !

25. అధ్యాపనం చాధ్యాయశ్చ యజనం యాజనం తథా

దానం ప్రతిగ్రహం చైవ బ్రాహ్మణానామర్చయత్—(మను)

అధ్యాపనము అనగా వేదాధ్యయనము చేయించుట, అధ్యయనము అనగా వేదములను స్వయముగా నభ్యసించుట, యజనము అనగా యాగములు స్వయముగాచేయుట, యాజనము అనగా ఇతరులచే యాగములు చేయించుట, దానము అనగా పరులకు (అయోచితముగా) దానముచేయుట, ప్రతిగ్రహము అనగా పరులవలన (అయోచితముగా) దానము గైకొనుట—ఈ యారును బ్రాహ్మణునకు సనాతనధర్మ విహితమైన కర్మలు. ఇక, శ్రుతులేమని శాసించుచున్ననో వినండి !

26. బ్రహ్మచర్యం పరిసమాప్య గృహీభవేత్, గృహీభూత్వా

వృద్ధివేత్, వసీభూత్వా ప్రవ్రజేత్—

(బాబా)

అనగా మొదట బ్రహ్మచర్యమా, పిదప గార్హస్థ్యము, పిమ్మట వానప్రస్థము, అంతరము సన్యాసము, ఈ నాల్గును బ్రాహ్మణునకు సనాతనధర్మవిహితమైన ఆశ్రమములు. మరి, పండితులారా! అస్పృశ్యతానివారణమును ప్రతిఘటించుటకు నడుములు బిగించిన యో “వర్ణాశ్రమ”వాదులారా! శాస్త్రములందలి ప్రతిష్ఠాక్షరమును పొలులునహా మన కనుల్లంఘనీయములని వాదించుచున్న యో “సనాతనధర్మోద్ధార”కులారా! చేతులు జోడించి యడుగుచున్నాము — మీలో నేడెందరు తపస్సంపన్నులున్నారు? మీలోనేడు నూటికి పదుగూరైన యాజకాధ్యాపకులున్నారా? మీలో నేడు నూటికి ఎదుగూరైన యజనాధ్యయన

నైస్త్వికులున్నారా? మరొక ముఖ్యవిషయము—మీలో శాస్త్రీయమైన బ్రహ్మచర్యాశ్రమమును ఎందరు పరిపాలించుచున్నారు? ఎందరు వేదవిహితమైన గృహస్థాశ్రమమునం దున్నారు? గృహస్థాశ్రమానంతరమున నెందరు అడవులు పట్టినారు? అడవులుపట్టిన పిదప నెందరు సన్న్యసింఁచినారు? నాయనలారా! వానప్రస్థాశ్రమస్వీకారమును మీరేల చేయుటలేదు? అది కడుంగడు సులభమేకదా! మనదేశమున అడవులకు కరవు వచ్చెనా? నల్లమల ఎఱ్ఱమల వింధ్య మొదలగు మహారణ్యములు మనకు దగ్గరనే యున్నవి కదా? మీ కొరకేకాబోలు మన సర్కారువారు ఆ అడవులను ప్రత్యేకచట్టములద్వారా జాగ్రత (రిజర్వుడు) చేసిపెట్టినారే! ఆ అడవులలోనికి చక్కని రైలుమార్గములు కూడ నున్నవే! అయ్యలార! మేము హాస్యమునకు అడుగుటలేదు—త్రికరణశుద్ధిగా, ఏకాగ్రచిత్తముతో ప్రవ్వింఁచుచున్నాము. ఏ సనాతనధర్మము హరిజనులకు అస్పృశ్యతను విధించుచున్నదని మీరు ఘోషించుచున్నారో, ఆ సనాతనధర్మమే మీకు బ్రహ్మచర్యాది చతురాశ్రమములను యజనాది షట్కర్మలను శమదమాది నవవిధసాత్త్విక లక్షణములను విధించుచుండగా మీ రేల ఆ ధర్మశాసనములను ఉల్లంఘించుచున్నారు? “చక్రవర్తులు శాసనమునకు అతీతులు” అను న్యాయము ననుసరించి, మీరుకూడ ఈ సనాతన ధర్మసామ్రాజ్యమునకు చక్రవర్తులరై, ఈ ధర్మశాసనములకు అతీతులైనారా యేమి! కాజాలరనుట మాకు నిర్ధారము. మరి—మీ రేల యుల్లంఘించుచున్నారో, మేమే ఈ వ్యాసమునందు మరొక తావున చెప్పెదము. ఇంతలో, మీ నేటి సనాతనధర్మాచరణవైఖరిని ఇంకను విపులముగా పరీక్షించుదము.

13. ఉంఛవృత్తి

వ్యవసాయమును వాణిజ్యమును బ్రాహ్మణునకు నిషిద్ధములనియు, అతడు ఉంఛవృత్తిచేతనే కడుపునించుకొనవలెననియు మనువు చెప్పుచున్నాడు—వినండి!

27. ఋతఃసంఛళితం జ్ఞేయం అన్యతం స్యా దయాచితమ్
న్యతంతుయాచితం భైక్షం ప్రచ్యుతం కర్షణం స్మృతమ్॥

28. సత్వాన్యతంతువాణిజ్యం తేనాపి ఖిలుజిప్యతే
సేవాశ్చవృత్తిరాఖ్యాత తస్మాత్తాం పరివర్జయేత్-(మతు)

‘అన్యతం కృషిః’ అనగా వ్యవసాయముచేయుట అన్యతము వలె పాపహేతువు కాబట్టి అది బ్రాహ్మణునకు నిషిద్ధము. ‘సత్వాన్యతంతు వాణిజ్యం’ అనగా వ్యాపారము కొంత సత్యముతోను కొంత అసత్యముతోను జరుపబడును గాన అదియుగూడ బ్రాహ్మణునకు నిషిద్ధము. మరి బ్రాహ్మణునకు ఏది ధర్మము? ‘ఋతఃసంఛళితం జ్ఞేయం’—అనగా ఉంఛవృత్తి యొకటే సత్య బద్ధమైనదికాబట్టి దాని నవలంబించుటే బ్రాహ్మణధర్మము. ఉంఛవృత్తి యన నెట్టిది? కళ్ళము నూర్చగా చెవిరి, దాని చుట్టు పడియుండు గింజలను ఏరుకొని బ్రతుకుటయే ఉంఛవృత్తి¹⁰ అయ్యలార! కఠోరమైన ఈ ఉంఛవృత్తిచే బ్రతుకులు కడతెరులు కష్టసాధ్యమని మీరెంత మొత్తుకొన్నను. శాస్త్రములు వినిపించుకొనక “ఉంఛవృత్తిచే జీవనము జరుగనియెడల పండ్లుతిని బ్రతుకండి! అవి దొరుకని యెడల దంపలు మెక్కి బ్రతుకండి! అవియు దొరుకనియెడల నీగుత్రావి బ్రతుకండి!” అని కొంచమైన మొగమోటములేకుండ చెప్పుచున్నవి.

29. శక్యో నచే దుంఛళితేన వృత్తిః
ఫలేన మూలేనచ వారిణాచ—

(మ. భా.)

మరి మీ “వైదికధర్మోద్ధార”కులలో నెందరు, మీ “సనాతన ధర్మరక్ష”కులలో నెందరు, ఈ సనాతనధర్మము నవలంబించి యున్నారో దయచేసి ఒక్కింత సెలవిచ్చెదరా?

14. పట్టణవాసము

బ్రాహ్మణునకు పట్టణవాసము పరిత్యాజ్య మట !
సనత్కుమారుని వాక్యము వినండి !

30. తైత్తిర్యబ్రహ్మసూత్రాద్యైః శబ్దా యావత్ ప్రవర్తతే

తావత్కాలం ప భోక్తవ్యమే

(స్కం. ర.)

అనగా, “నూనెగానుగలు, చెరకుగానుగలు మొదలగు యంత్రములవలన జనించు ధ్వని యంతకాలము బ్రాహ్మణునిచేవికి వినబడుచుండునో, అంతకాల మాత్రమే భోజనము సేయరాదు.” దీనింబట్టి—నేడు మన పట్టణములలో పెరిగిన వందలకొలది ఫ్యాక్టరీయంత్రముల సరికొంత యహరహము పట్టణమంతట ప్రతిధ్వనించుచుండుటచే, ఆ పట్టణములలో నిండు కట్టుకొని యున్న మీ “సనాతనధర్మోద్ధార”కు లెల్లరు అహరహము ఉపవసింపవలెను. లేదా, ఆ పట్టణములను విచ్ఛించి ఆ ధ్వని వినబడనంతటి దూరప్రదేశములో నిండు కట్టుకొనవలెను. కాదా, భోజనవేళకు పూట పూట ఊరివెలుపలికి వచ్చి భోజనము సేయవలెను. లేనియెడల ఈ సనత్కుమార వాక్యమును బట్టి మీ లెల్లరు అనాచారదూషితులగుచున్నారు. మరి ఈ సనత్కుమారవచనమునకు మీరేల స్వస్తిచెప్పినారు ?

15. శూద్ర సేవ

భోధాయనమహర్షి యాదేశము వినండి !

31. యజ్ఞేరాత్రేణ కరోతి పాఠమ్

. కృష్ణం వర్ణం బ్రాహ్మణః సేవమాశుః

చితుర్థకాలమును దక్షిణాగ్రమున
అభివృద్ధి నై నైవ పరాంతి పాపమ్—

(స్కం. ము.)

వ్యాఖ్య—“కృష్ణోవర్ణః శూద్రః, తదాజ్ఞా కరోభూత్వా వృత్త్యర్థం
సేవమానో బ్రాహ్మణో, వర్షాద్యై చితుర్థకాలే మితభోజిత్రిష
వణస్నాయీ ఏక దినసేవకృతమ్ పాపమ్ హంతీత్యర్థః.”
అనగా, వృత్తికొరకు ఏ ద్రాహ్మణుడు ఒక్కరాత్రికాలమం
దైనను శూద్రుని సేవించుచున్నాడో, అతడు ఆ ఒక్కరాత్రి
పాపమునుండి విముక్తుడగుటకు, మూడేండ్లు—ప్రతియేడును
మూడేసినెలల చొప్పున—మితభోజనమును త్రిషవణ¹¹ మనం
బడు శుద్ధిస్నానమును ఆచరింపవలెను. మరియు, శూద్రులచే నేడు
స్థాపింపబడిన యంత్రాలయములలో కర్మాగారములలో కార్య
స్థానములలో, మరియు—శూద్రనాథ్యయపాదులయొద్ద, శూద్ర
ధనికులయొద్ద, వివిధములైన సేవాకృత్యములు సేయుచు, వారి
యాజ్ఞల నొదల ధరించుచు నాట కనుసన్నల సకలకార్యములు
నిర్వర్తించుచు జీవించుచున్న వేలకొలది బ్రాహ్మణులు నేడు
మన సంఘమునందు ఉన్నారు. వీరి ఈ శూద్రసేవ, ఒకనాటిదే
కాదు—అహోరాత్రములు, అజన్మాంతము సలుపు సేవ. మరియు
యో “వర్ణాశ్రమోద్ధార”కులారా! ఈ బ్రాహ్మణు లందరిచే
మీరు పూర్వోక్తస్మృతిధర్మానుసారమైన ప్రాయశ్చిత్తములను
ఏల చేయింపజాలకున్నారు?

16. శూద్రపానీయము

దేవలమహర్షి యాజ్ఞాపన వినండి!

32. అశీవ శృషిణో విద్రావ శూద్ర స్తోమకర సేవితే ||

33. శూద్రాణామేన యో ధృష్టో భూమి నామో బ్రహ్మకృతే

అహో బ్రాహ్మణో భూత్వా పరావశ్యేన సంభవతి—(స్కం. గం.)

అనగా—“ఎంత ఆకలియైనను ఎంత దప్పికలిగినను బ్రాహ్మణుడు శూద్రునిచేతి యన్నమునుగాని పానీయమునుగాని స్వీకరింపరాదు. స్వీకరించెనేని, అతడు ఒక పగలు ఒక రాత్రి ఉపవసించి తదుపరి పంచగవ్యము¹² చే శుద్ధి పొందవలెను.” మరి—అయ్యలారా! వైస్రాయిగారి అల్పాహారపు విందుల సందర్భమున బట్టరచే నందింపబడు టీ, కాఫీ, ఐస్ క్రీం మొదలగు పానీయముల ననర్గళముగా నాస్వాదించుచున్న మీ “ననాతనధర్మోద్ధారక” “వర్ణాశ్రమస్వరాజ్యసంఘ” యమ్. యల్. సీ. లు మొదలొకని-నాటకమునాటి రాత్రి కుత్తుకలారుచున్న సందర్భమున, పీర్ సాహేబుగారి ఫిల్టర్ సోడాను ఫిర్యాదు లేకుండ త్రాగుచున్న వందలకొలది బ్రాహ్మణయువకుల వరకు, ఎందరు ఆ పూర్వోక్త మహర్షి యాదేశము నుల్లంఘించుచున్నారో మేము చెప్పనక్కరలేదు. మరి, ఈ వందలకొలది బ్రాహ్మణుల నెల్లర వట్టుకొని పరుండబెట్టి పంచగవ్యశుద్ధిని బలవంతముగానైన మీరేల చేయలేకున్నారు? నాయనలారా! మీ బలము మీ శాస్త్రముల బలము దుర్బలులైన యస్పృశ్యులపైననేగాని బలవంతులైన వీరి యెడల గ్రుడ్డిగవ్వకైన మారదు కదా!

17. శూద్రసాహచర్యము

పరాశరమహర్షి యాదేశించుచున్నాడు—

34. శూద్రాన్నం శూద్రసంపర్కం శూద్రేణేషు సహసనం

శూద్రాత్ జ్ఞానాగమః కశ్చిత్ జ్వలంత మపి పాతయేత్—(స్మృత)

కాబట్టి, శూద్రునియన్నము—శూద్రునిసంపర్కము—శూద్రుని ప్రక్క కూర్చుండుట—శూద్రునొద్ద విద్య నభ్యసించుట—అను ఈ నాలుగును బ్రాహ్మణునకు వర్జనీయములు. అట్లగుట, మన శాసనసభలకుగాని మన పురసాలక సంఘములకుగాని మన

గ్రామ తాలూకా జిల్లాలకు సంబంధించిన ఎట్టి సభలకుగాని, ఏ బ్రాహ్మణుడును సభ్యుడుగా నిలువరాదు. నిలిచి గెలిచి యా సభలకు పోయినయెడల, నిత్యము నేదో యొకరీతిగ శూద్ర సభ్యులతో సహాసనము తప్పదు. కాబట్టి, ఏ బ్రాహ్మణుడును ఆ సభలకు నిలువకుండునట్లు మీరు చేయగలరా? మహాకవిషయము—‘శూద్రాత్ జ్ఞానాగమః’ అని యనుటచే, శూద్ర గురువునొద్ద ఏ బ్రాహ్మణుడును విద్య సభ్యునింపరాదు. మరి— విశ్వవిద్యాలయములు మొదలొకని వీధిబడులనరకు శూద్ర గురువులులేని పాఠశాలలు, నేడు సాధారణముగ గానరావు. కాబట్టి, ఆ పాఠశాలలందు చదువుచున్న వేలకొలది బ్రాహ్మణ విద్యార్థుల నెల్లర, ఈ పూజర సూక్తిచే నిగ్రహించి నీల మరల్చు జాలకున్నారు?

18. వేదవిక్రయము

ఉశాసనమహర్షి ఉద్ఘోషించుచున్నాడు—

35. శ్రుతివిక్రయణో యత్ర పరపూర్వాః సముద్రగాః

అసమానా న్యజయంతి పశితాస్తే ప్రకీర్తితాః—

36. సముద్రయాయా కృతీహ రథ్యాసమయ ఛేదకః

వేదనిందా రతశ్చైవ తే వర్త్య క్షాద్ధకర్ణిణః— (స్కం-౪)

ఇందలి ముఖ్యాంశ మేమనగా— వేదవిక్రయము చేసినచో బ్రాహ్మణుడు పతితుడై శ్రాద్ధకర్మలకు అనర్హుడగుచున్నాడు. మరి, అయ్యలారా! నేడు బొంబాయి కాశీ కలకత్తా పూనా మదరాసు మైసూరు మొదలగు మహానగరములందు ముద్రాలయములు నెలకొల్పి, నాగరి బంగాళీ మరాఠీ కన్నడ ద్రావిడ ఆంధ్ర మొదలగు లిపులలో, వేదములను వేదాంగములను¹⁰

ఉపనిషత్తులను నిర్భయముగా ముద్రించి ప్రకటించి విక్రయించి ధనమార్జించి జీవించుచున్న ఏ అసంఖ్యాక బ్రాహ్మణకుటుంబములు కలవో, ఆ కుటుంబములన్నియు యథాపూర్వముగ శ్రాద్ధకర్మలను చేయుచునేయున్నవి. మరి—ననాతన వైదిక ధర్మమునకు ప్రబల విరుద్ధమైన ఈ వేదవిక్రయమును మీరేల నిరోధింపజాలకున్నారు ?

19. క్షీరవిక్రయము

శ్రీ మహావిష్ణువు స్వయముగ సిద్ధాంతీకరించుచున్నాడు—

37. త్రహేణ హుద్రోభవతి బ్రాహ్మణః క్షీరవిక్రయాత్-

[స్మృతిముక్తాశలే, ఆహ్నిక కాండే, విష్ణుపురాణేచ]

అనగా, మూడుపూటలు క్షీరవిక్రయము చేసినమాత్రమున, బ్రాహ్మణుడు శూద్రుడగుచున్నాడు. మరి—మూడుప్రౌద్ధులు మున్నూట అరవదియైదు దినములు, తమ కాఫీహోటళ్ళలోని కాఫీ టీ కోకో మొదలైన వానియందు క్షీరము కలిపి, విక్రయించి, ధనమార్జించి జీవించుచున్న వందలకొలది తెలుగు శర్మలను, వేలకొలది అరవ అయ్యర్లను, శూద్రులనువలె మీరు బహిష్కరించుచున్నారా ? అట్టి హోటళ్ళలో కాఫీ మొదలైనవి సేవించుటచే శూద్రత్వము ప్రాపించిన లక్షలకొలది యితర బ్రాహ్మణులనుగూడ, బహిష్కరించుచున్నారా ? మీరును మీ శ్రుతి స్మృత్యాదులును ఏకమై ఈ బ్రాహ్మణులను ఈ క్షీరవిక్రయవృత్తినుండి, నేడుగాని—మరొక శతాబ్దమునకుగాని—మరలింప గలరా ?

20. సముద్రయానము

వరాశరమహర్షి ప్రసించించుచున్నాడు—

38. సముద్రయాన గమనము ప్రాహ్లాదస్య నానాశ్రే

సంభవేద్యది మోహేన వునస్సంస్కార మర్హతి. [త స్మై]

అనగా—బ్రాహ్మణుడు సముద్రయానము సేయరాదు. అజ్ఞాన వశమున నొకవేళ చేసెనేని సంస్కారము పొందవలెను. మఱి, పాశ్చాత్యవిద్యార్జనము కొరకో ప్రభుత్వ కార్యాధికముల కొరకో కేవల దేశాటనముకొరకో ఏటేట పెక్కు బ్రాహ్మణులు ఇంగ్లాండు మొదలగు ఖండంతరములకేగి వచ్చుచున్నారు. వీరిలో నూటికి నూర్గరు ఏ సంస్కారమును పొందకయే సంఘములో మరల గలియుచున్నారు. వీరు సంస్కారమును పొందిరా లేదా యను విషయము విచారించుట మాని, మీ “వైదిక ధర్మోద్ధార”కులు వచ్చి శ్రాద్ధకర్మలు చేయించుచున్నారు. వివాహాధికములకు వేంచేసి భూరిసంభావనలు స్వీకరించుచున్నారు. అమందానందముతో విందులారగించుచున్నారు. అయ్యలార! సముద్రయాన పాతకమునకేగాక, తన్మూలమున మఱి రెండు పాతకములకు వీరు ఎరయగుచున్నారు. మొదటి పాతకము—సముద్ర జలములలో మూత్రపురీషములు విసర్జించుట; ఇది వేదనిషిద్ధము—

39. నాపుమాత్రపురీషం వా నిష్ఠీపం సమాచరేత్ — [మాక్కు]

40. నాపు మాత్రపురీషం మర్యాదే — [శైల]

రెండవపాతక మేమనగా, ఓడలో భోజనము చేయుట; ఇది కూడ వేదనిషిద్ధము— అపస్తంబమహర్షి యాజ్ఞాపించుచున్నాడు—

41. న నావి భుంజీత—

[అప]

మరి—యో వైదికధర్మోద్ధారకులార ! ఇకనుండి యే బ్రాహ్మణుడును సముద్రయానము సేయకుండునట్లును, చేసినప్పటికిని ఆ సముద్రోదకములలో మూత్రపురీషములు విడువకుండునట్లును మీరు సేయగలరా ?

21. కౌరాగ్యహవాసము

జై శృకు (చెరసాలలకు) పోయివచ్చిన బ్రాహ్మణులెల్లగు వైదికధర్మభ్రష్టులట ! మరీచిమహర్షి నుడువుచున్నాడు—

42. మాసం కౌరాగ్యహేవాసో నాభిర్యాత్రా దివత్రయం

మేచ్ఛావాసే తథాపక్షమ్ యో వసేత్ సతుపాతః— (సోమ)

గౌతమమహర్షి నెలవిచ్చుచున్నాడు—

43. బహు ద్భందీకృతోయస్త మేచ్ఛ చందాల దన్యుభిః

కౌరాగ్యసో మాసమాత్ర ముపిత్వా కాయమాచరేత్

[ప్రాజాపత్యం చ చాంద్రం చ చరేత్ సంవత్సరోపిత్—[స్పృ-ము]

అనగా— కౌరాగ్యహమునందు ఒక నెలదినములుండి వచ్చిన బ్రాహ్మణుడు, సంవత్సరకాలము ప్రాజాపత్య చాంద్రదాయణాది ప్రాయశ్చిత్తములకు లోనగును కఠినోపవాసములతో కడుపులు కాల్చుకొనుచుండవలెను. ఇట్లుగట్— ఆత్మ దేశముకొరకు నెలలు తరబడిగా ఏండ్లు తరబడిగా చెరసాలలలో వాసముచేసిన చేయుచున్న చేయగల వేలకొలది త్యాగమూర్తులెల్లరును, ఆ చెరసాలలలో ప్రభుత్వమువా యోనంగెడి పరిమితాహారముతో కడుపులు కాల్చుకొనుటయే గాక, ఇండ్లకు వచ్చినవెంటనే మీ శాస్త్రముల ననుసరించి ప్రాజాపత్యాది కఠిన ప్రాయశ్చిత్తములతో మరల కొంతకాలము కడుపులు కాల్చుకొనుచుండవలెను.

అనగా, ఆత్మదేశముకొరకు స్వార్థత్యాగమొనర్చువారికి ప్రభుత్వమువారిచే మొదటిశిక్షయు—ఏ సంఘముకొరకు త్యాగముచేసెనో ఆ సంఘముచేత రెండవ శిక్షయు ! నాయనలార ! శాస్త్రములందలి ఒక్కొక్కయక్షరము ననుసరించి నడచుకొనవలెనన్నచో, ఎంతటి ఘోరఫలితము ప్రాపింపగలదో గమనించితిరా !

22. వాహనములు

వాహనములెక్కి తిరిగెడు మతగురువులు అస్పృశ్యులతో నమానులని మన శాస్త్రముల యభిప్రాయము. (వాహనమనగా యానము. 'వాహనం యానం యుగ్యం పత్రంచ వోరణం' అని యమరుడు. యానమునకర్థమా— 'యాత్యనేన యానమ్'— అనగా, దేనివలన నరుడు ప్రయాణము సేయునో అది యానము. అట్లగుట—ఏనుగులు గుఱ్ఱములు గాడిదలు మొదలగు జంతువులే గాక, మోటార్లు సైకిళ్ళు రైళ్ళు మొదలగునవికూడ యానములే అగుచున్నవి.) ఇట్టి యానములెక్కి తిరిగెడి మతాచార్యుల గూర్చి, శాస్త్రము లేమి చెప్పుచున్నవో వినుడు !

44. యానాయాధం యతుః దృష్ట్వా సజైలం స్నానమాచరేత్ ||

[స్నానం కలిగి విచారకాండే]

అనగా, యానమెక్కి తిరిగెడు యతి కంటి కగుపడునేని ఉన్న వారము ఉన్నట్లుగా పోయి స్నానము చేయవలెను (అస్పృశ్య దర్శనమైనట్లు). మరి, ఈ వైదికధర్మవిధికి వ్యతిరేకముగా నేడు మోటార్లు రైళ్ళు ఏనుగులు అవి చాలక సరవాహనములు ఎక్కి ద్రిమ్యురుచున్న మీ “సనాతన ధర్మరక్షక” “హిందూధర్మ పునరుద్ధారక” ఇత్యాది భీకరబిరుదధారులైన “జగద్గురు”వుల నేమనవలెను ? అయ్యలారా ! సర్వసంగ పరిత్యాగులైన యతు

లకు, శీతోష్ణ సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వరహితులైన యతులకు, పాద సంచారము యోగ్యమా—లేక, మోటార్లలో మెత్తని పనువులపై వీవులు సేర్చి, 'శివోహం' 'శివోహం' అనుట యోగ్యమా? ఏమున్నది! శాస్త్రములు మీకు నటయింటి కుండేళ్ళనునవి! కాని, అస్పృశ్యులయెదుట మాత్రము ఆకొన్న సింగములవలె గర్జించుచున్నవి!

23. అబ్రాహ్మణ వృత్తులు

ఇతర వర్ణముల కేర్పడిన వృత్తులచే జీవించు బ్రాహ్మణులెల్లరు కులభ్రష్టులట. మనువు చెప్పుచున్నాడు—

45. పరం స్వధర్మో విగుణో న పాపకర్మ స్వసంస్థితః
పరధర్మాశయాత్ విప్రః సర్వః పతితః ॥ 1 ॥ [మను]

46. శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మా తస్య సస్థితాత్
స్వధర్మోపనివం శ్రేయః పరధర్మో భయాపహా ॥ 2 ॥ [గీతా]

కాబట్టి—ఎంత చెడ్డదైనను బ్రాహ్మణునకు స్వధర్మమే ఆశ్రయణీయము. ఎంత మంచిదైనను పరధర్మము నిపిడము. పరధర్మాలంబనమువలన బ్రాహ్మణుడు పతితుడగుచున్నాడు. ఇంకను వినుడు—

47. మలట శ్చిత్రకర్మాన నాదుషి శ్చగ్గువిక్రయా
భిషక్చ రజకశ్చైవ రూపాః పీవీచ నూచికాః ॥ 3 ॥

48. సౌఖ్యో వర్జిత శ్చైవ నిషాదేః సమాః స్మృతాః
కగ్గుతా తేషు యో మోహాత్ గ్రాహ్మణో వర్తతే సదా ॥ 4 ॥

49. ప్రాయః స్థేతు చరితే. పరిహార్యో భవేత్ బహిః
ఏతే బ్రాహ్మణచుడాః సర్వే బ్రహ్మహణః కిల ॥ 5 ॥

50. తస్మాత్ దైవేన పితృభ్యంచ పరితా సత్త్వ దర్శిభిః ॥ 6 ॥ [ప. మా]

దీని సారాంశమేమనగా—వ్యభిచారము, చిత్రకళ, వడ్లవ్యాపారము, చెప్పలు కుట్టుట, వైద్యము, బట్టలుదుకుట, వేశ్యా

వృత్తి, కుట్టుపని, కసాయి, రంగుల అద్దకము, ఈ వృత్తులచే జీవించువా రెల్లరు, 'నిషాదేన' అనగా 'చండాలురతో', సమానులు. ఈ వృత్తులలో బ్రాహ్మణు డెంతమాత్రమును ప్రవేశింపరాదు. ప్రవేశించినేని, ఆ బ్రాహ్మణునిసోకిన దోషము ఎట్టి ప్రాయశ్చిత్తముచేనైన పరిహార్యముకాదు. అట్టివాడు 'బ్రహ్మహణః' అనగా 'బ్రహ్మత్వమును హత్యచేసినవాడు'గా పరిగణింపబడుచున్నాడు. కావున అట్టి బ్రాహ్మణులను అస్పృశ్య సమానులుగా నిరసించి, వారిని 'దైవేచ' అనగా 'దేవకార్య'ములందును 'పిత్రేచ' అనగా 'పితృకర్మ' లందును పూర్తిగా బహిష్కరింపవలెను. అయ్యలారా! ఈ శాస్త్రోక్తధర్మమును యధావిధిగా పాలింప బూనినచో ఎట్టి విపరీతవ్యవస్థ సంభవింపగలదో చూడుడు! ఎట్లన—నేటి బ్రాహ్మణులలో, బూట్లు (చెప్పులు), మందులు, కుట్టుపని, చిత్తరువులు వ్రాయుట, ఈ మొదలగు వృత్తుల నవలంబించియున్న పెక్కురు గృహస్థులును, రాష్ట్రీయవిఖ్యాతి గాంచిన పెక్కురు వ్యవసాయపారులును, (బ్యాంకర్స్-Bankers), అఖిలభారతయశస్సు నార్జించిన పెక్కురు భిషగ్రత్నములును, అంతర్జాతీయ కీర్తివహించిన పెక్కురు చిత్రకళా ధురంధరులును, 'ఏషే బ్రాహ్మణ చండాలాః సర్వే బ్రహ్మహణఃకీల' అను సూక్తికి గురియై, 'దైవేచ' 'పిత్రేచ' వర్జనీయులగుచున్నారు! ఔరా! శాస్త్రము లందలి ప్రత్యక్షరమును అనుసరించినచో ఎట్టి విపరీత ఫలితము సంభవింపనున్నది !

24. బ్రాహ్మణ నటి నటకులు

నాట్యవృత్తిచే జీవించు బ్రాహ్మణులను గూర్చి శాస్త్రము లేమి చెప్పుచున్నదో వినుడు!—

51. నజక శృంగకారశ్చ సహాయకః ఏవచ
కైవర్త మేవభిల్లాప్త సప్తతేంత్యభాః స్ఫుతాః— [మితా]
52. చండాలా ద్విపిథాః అంతరా బాహ్యశ్చ;
అంతరా ద్విపిథాః తత్రప్రథమే ఆద్యాః
నజకశృంగకారశ్చ సహాయకః ఏవచ— [కేమా]
ఏతే విప్రై ర్విర్యాః ప్రయత్నకః— [తత్రైవ]

ఈ శ్లోకముల యభిప్రాయమునుబట్టి చూడగా మన శాస్త్రములు నటవృత్తిని చండాలురకు మూత్రమే నిర్దేశించినవి. అందువల్లనే ఆ నటవృత్తి బ్రాహ్మణులకు 'వర్ణ్యాః ప్రయత్నతః' అని శాసించుచున్నవి. మరి—చండాలురకే తగిన ఆనాట్యవృత్తి నవలంబించి ఏవయాత్ర చేయుచున్న వందలకొలది నేటి బ్రాహ్మణ సటీనటుకుల్లెరు చండాల సమానులుగా పరిగణింపబడ వలసినదేనా? హరహర! శాస్త్రములందలి ప్రత్యక్షరమునకు విధేయులము కాబూనినచో ఎట్టి విచిత్రఫలితము ప్రాపింపనున్నది!

25. ఆంధ్రులు - ఆంధ్రభూమి

ఆంధ్రులు పుండ్రులు పుళిందులు శబరులు మొదలగు వారు దస్యులు (అడవిజాతులవారు) అనియు, వీరు విశ్వామిత్రుని సంతతివారనియు, ఐతరేయబ్రాహ్మణము నుడువుచున్నది—

25. తస్యహ విశ్వామిత్ర స్త్యేకశతఃపుత్రా ఆనుః | పంచాశదేవజ్ఞా
యాంసో మధుచ్ఛందనః | పంచాశత్క్రియాం సస్తద్యే జ్ఞాయాం
సోనతే వశలం మేనిరే | తా నచవ్యాజహారాం స్తాస్యః ప్రజాభక్తి
షేతి | త ఏతేపద్రాః శుండ్రాః శబరాః పుళిందామూతిబా ఇత్యు
దంత్యా బహవో భవంతి వైశ్వామిత్ర దన్యాశాం భూయిషాః—
[వి. బ్రా]

దస్యులకు నివాసమగుటచే ఈ యాంధ్రభూమిపై ఏ బ్రాహ్మణుడును అడుగిడరాదని శాస్త్రకారులు విధించినారు. అడుగిడునేని సంస్కారముచేగాని శుద్ధిపొందడం ! వినుడు !—

54 సింధు సౌమ్య సౌరాష్ట్రం స్తథా ప్రత్యంతి వాసిః

ఆంగవంశశింగాంధ్రాన్ గత్వా చ శ్చాక్షరముత్తమమ్ — [మితా]

కొందరు శాస్త్రకారులు 'తీర్థయాత్రాంవినాగత్వా' ¹⁴ అన్నారు; కాని, ఎటులైనను ధలిత మొక్కటే. ఏలయన— ఏ భూమియందడుగిడుట సంస్కారమునకు హేతువగుచున్నదో, ఆ భూమియందు నేడు వేలకొలది బ్రాహ్మణులు శాశ్వతముగా నివసించుచున్నారు. మరి—సనాతనధర్మ విధ్వంసకుల మనియు, నవనాగరీకతావ్యామూఢుల మనియు, క్రుతి స్మృతి పురాణ ధిక్కారకుల మనియు, మీచే నవహసింపబడుచున్న మేమును మా అస్పృశ్యులును, పాపమో ! పుణ్యమో !, ఈ భూమియందే పడియుండెదము ! మరి—మీ 'సనాతనధర్మోద్ధార' కులును, మీ 'వర్ణాశ్రమధర్మపోష'కులును దయచేసి నకుటుంబముగా ఎన్నడు రైలు ఎక్కెదరు ?

26. ఇతిరభూములు

ఒక్క ఆంధ్రభూమియేగాక మన భారతఖండములో మూడువంతుల భూమి మీ 'ధర్మోద్ధార'కులకు వర్జనీయము ! 'నేతి' 'నేతి' (న+ఇతి) ¹⁵ యనుచు మన మహర్షులు తుదకు జీవాత్మను గుర్తించినారు. 'నేతి' 'నేతి' యనుచు మేముకూడ మీకు నివాసయోగ్య భూభాగమును నిరూపించుచున్నాము. శాస్త్రములన్నియు నేకగ్రీవముగ ఏమని ఘోషించుచున్నవో వినుడు !

56. సింధు సావీర సారాస్వతి మావంత్యం దక్షిణాపథమ్
తీర్థయాత్రావహిత్యా పునస్సంస్కార మర్హతి— [స్మృతి-చం]
56. సారాస్వతి సింధు సావీర మవంతిం దక్షిణాపథమ్
ఏతాని త్రాహ్మణ్యేణ త్యా పునస్సంస్కారమర్హతి— [బోధా]
57. త్రిశంకా ద్వంద్వయో దేశం సర్వం ద్వాదశయోజనం
ఉత్తరేణ మహావద్యా దక్షిణేనతు కేకటాన్
దేశస్త్రాంతంకో నామ శ్రాద్ధకర్మణి వర్జితః— [నిర్ణ]
58. కిరాతేషు కలింగేషు పాలిశేషు భిక్ష్యన్
సింధో బుర్రహారణు సర్వదాయాశ్చ దక్షిణే
పూర్వేణ కరతోరాయా నదేయం శ్రాద్ధ ముచ్యతే— [నిర్ణ]
59. సింధు సావీర సారాస్వతి ప్రధా ప్రత్యంతవాసికః
అంగవంగళింగా (ఁధ్రా) శ్చుగత్వాసంస్కారమర్హతి—[మితా]

కాబట్టి, మీరు శ్రాద్ధకర్మలుచేయుటకు నిషేధింపబడిన భూభాగము లెవ్వియనగా—

1. దక్షిణాపథము—అనగా అంధ్ర ప్రదేశ్ కు ఆంధ్ర పాండ్య కొంకణ పెంకణ మహారాష్ట్రది దక్షిణ భారతఖండ మంతయును—
2. ఓడ్ర కలింగములు—అనగా నేటి ఒరిస్సయును, చెన్నరాజధాని ఉత్తరభాగమును—
3. అవంతి సారాస్వతి సింధు సావీరములు—అనగా నేటి బొంబాయి రాజధాని ఉత్తరభాగమంతయును—
4. ఉత్తరసింధుభూములు—అనగా నేటి బెలూచిస్థాన్ ప్రాంతములో పరగణాలును—
5. అంగవంగములు—అనగా నేటి బెంగాల్ బీహార్ రాష్ట్రములును—

ఈ భూభాగములన్నియు శ్రాద్ధకర్మాచరణమునకు నిషేధింపబడినవి. ఇక—నిషేధింపబడక మిగిలిన భూభాగ మెద్దియని పరిశీలించగా, పశ్చిమమున సింధువు మొదలొకటి తూర్పున సాట్వా వరకును, ఉత్తరమున హిమాలయము మొదలొకటి

దక్షిణమున ఉజ్జయిని వరకు గల ప్రదేశముమాత్రమే యశి
లేటవడుచున్నది. (ఈ ప్రదేశమునందే ప్రాచీనుల యార్యావర్త
మున్నది.) కావున ఇదితక- పరిశిష్ట ధారత భూఖండ మంతయు
మీకు శ్రాద్ధకర్తాచరణమునకు నిషేధింప బడినది. అట్లుగుట,
అశ్రాద్ధ్యమైన యీ భూభాగములందు మీ 'వైదికధర్మో
ద్ధార'కు లింకను శ్రాద్ధకర్తలు చేయుచుండుటచే నవి యశాస్త్రీ
యములును అధర్మహాపితములునై తన్మూలమున మీ పిత
రులు లుప్తపిండోదకక్రియు లగుచున్నారని మా యనుమా
నము! కాబట్టి ననాతన ధర్మాచరణబద్ధకంకలులరగు మీరెల్లరు
సకుటుంబముగా ఆర్యావర్తమునకు ఎక్కడు రైలు ఎక్కెదరు?
శాస్త్రములను గ్రుడ్డిగా అనుసరింప బూనినచో మీకు ఈ ఆర్యా
వర్త ప్రయాణము అవశ్యకరణీయ మనుట నిస్సందేహము!

27. బ్రాహ్మణులు - ద్రిటిష్ రాజ్యము

మీ 'సనాతన ధర్మోద్ధార'కులు శూద్రరాజ్యమునందు
నివసించరాదు. మనువు శాసించుచున్నాడు—

60. స శూద్రరాజ్యే విసేత్ నా ధర్మోజనావృణే

స పాపండిగజాకాంతే నో పశ్యుప్తేత్యజైషుభిః— [మను]

మరి, నేడు మీరు నివసించియున్న ఈ రాజ్యము శూద్రరాజ్యము
కూడ కాదే! శూద్రులకన్న అంత్యజులకన్న హినులని చెప్ప
బడిన గోమాంస భక్షికులగు మ్లేచ్ఛుల రాజ్యమే!

61. గోమాంసభక్షకో యస్తు లోక బాహ్యువ భాషతే

సర్వాచారవిహీనోసా మ్లేచ్ఛ ఇత్యభిధీయతే—

[జాతి వివేకీ - మాతసంహితాయాం]

కాబట్టి, మీరు మీ సనాతన ధర్మమును రక్షించుకొనుటకై,
మీ పురాణబాంబులను మీ స్మృతిశతఘ్నులను మీ శ్రుతి

మిసీజ్ గన్నులచు బ్రేగ్ని ఈ బ్రిటిష్ వారిని ఓడ యెక్కింతురా!
లేక మీరే ఓడ యెక్కుదురా! పాపము! మీకు ఓడయెక్కెడి
అధికారముకూడ లేదు! ఏలయున 'సముద్రయానగమనం
బ్రాహ్మణస్య న శాస్యతే' యనికదా మీ శాస్త్రముల యాదే
శము! దీనింబట్టిచూడ, త్రిశంకుస్వర్గమున ¹⁶ వ్రేలాడుటయే
మీకు కర్తవ్యమనుట స్పష్టము!

22. సివిల్ క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ చట్టములు

ఈ బ్రిటిష్ పరిపాలనములో నేడు అమలునందున్న సివిల్
క్రిమినల్ చట్టములు మీ సనాతన ధర్మమునకు ఎంతవిరుద్ధములో
యోచించితిరా? శ్రుతిస్మృతులు ఏమని యాజ్ఞాపించుచున్న
వనగా— “బ్రాహ్మణుడు తనకన్న తక్కువ కులమువానిని
జంపినచో అతనికి శిక్ష, రాష్ట్రబహిష్కారము. తక్కువ కులము
వాడు బ్రాహ్మణుని జంపినచో అతనికి శిక్ష, శిరచ్ఛేదనము!
బ్రాహ్మణుడు వ్యభిచరించినచో 500 పణములు ¹⁷ శిక్ష. ఆ
యవరాధమే డక్షిణ్యుడొనర్చినచో 100 పణములును, అదిగాక
గార్దభమూత్రముతో స్నానముచు ఆపైన శిరోబంధనమును,
శిక్ష. ఆ వ్యభిచారమే శూద్రుడొనర్చినచో ఏ యుగముచే
నతడు వ్యభిచరించెనో ఆ యుగమును ఖండించుటయే శిక్ష!”
(బోధాయన, 1-18, 19). అనగా మన శాస్త్రముల ప్రకారము
శిక్షానిర్ణయము అవరాధుని యవరాధమునుబట్టికాదు— అవ
రాధుని కులమునుబట్టి చేయవలెను! మరి— నేటి మన సివిల్
క్రిమినల్ చట్టములు బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర భేదమును
పాటింపక అన్నికులములవారిని సమానముగ శిక్షించుచున్నవే!
ఇందువలన మీ సనాతన వైదిక ధర్మమునకు విపరీతమైన

ప్రమాదము సంభవింపలేదా? మరి— ఈ బోధాయనుని ముందిడుకొని, మన పరిపాలకులతో మీరు భండన మేల చేయకున్నారు? ఏమున్నది! బలవంతులైన వీరియెదుట మీరు భీరులు! దుర్బలులైన అస్పృశ్యుల యెదుట మాత్రము అసహాయ శూరులు!

29. అప్రశుతి - అవలయ

అయ్యలారా! మీరు అసహాయశూరులై విజృంభించి, హరిజనసంఘ సంస్కర్తలను నిందించుచు నపహసించుచు, వారిపైన శాస్త్రములందలి శ్లోకములను శరపరంపరలుగా గుప్పించు, అప్పుడప్పుడు మహాత్తర వీరావేశముతో నొసంగుచుండు మీ గంభీరోపన్యాసములను వినగా వినగా, ఆసేతుహిమవన్నగ పర్యంతమైన యీ భారతఖండమందు ఆ వేదోక్త సనాతన ధర్మము నేడు సుధామధుర కంఠస్వరముతో విజయగీతికల నాలాపించుచున్నట్లును, ఆ మధురాలాపములో ఈ హరిజన సంఘ సంస్కర్తల విలాప మొక్కటే అసహ్యమగు నప్రశుతిగా వినించుచున్నట్లును స్ఫురింపక మానదు. కాని, ఆ వేదోక్త సనాతనధర్మము నేడు 'అ' మొదలు 'క్ష' వరకును అప్రశుతిలో నాలాపించుచు అవలయలో తాళమువేయుచున్న విషయమును మీ రంగీకరింపరు; అంగీకరించినచో మీకు అన్వృత్యతా నివారణమును ప్రతిఘటించు నధికారమే ట్లుండును ?

30. నెమరు

శ్రీ శంకర భగవత్పాదులవారి నూత్ని రత్నమును మరల నొక్కసారి నెమరువేయుదము—

62. బ్రాహ్మణత్వస్యహి రక్షణే చక్షితస్యాత్ వైదికోద్యుః
త దధీనత్వాత్ పర్ణాశ్రమ భేదానామ్—

[గీ.భా]

అనగా, వర్ణాశ్రమధర్మమంతయు బ్రాహ్మణత్వముమీద నాధారపడి యున్నది— ఆ బ్రాహ్మణత్వము సురక్షితముగా నున్నంత కాలము వైదిక ధర్మమునకు హాని కలుగదు. కాబట్టి, బ్రాహ్మణుడు తన ధర్మమును వేదోక్తరీతిగా నెఱవేర్చుచున్నంత కాలము, తక్కిన మూడువర్ణములవారు కూడ తమ ధర్మములను యథావిధిగ నిర్వహించుకొందురు. ఏలయనగా—ధర్మాచరణమునందు తక్కిన మూడువర్ణముల వారికిని బ్రాహ్మణుడే మార్గదర్శి— బ్రాహ్మణుడే గురువు—బ్రాహ్మణుడే ప్రమాణము. అట్టి బ్రాహ్మణుడే ధర్మచ్యుతుడైనప్పుడు, తక్కిన వర్ణములవారు కూడ తమ తమ ధర్మముల నతిక్రమించుటయు తన్మూలమున అశేష వైదికధర్మమునకు హాని సంభవించుటయు అసహజము కానేరదు. అందువల్లనే శంకరభగవత్పాదుల యమోఘసూక్తి మనకు వునఃస్మరణీయమగుచున్నది—

68. బ్రాహ్మణత్వస్యహిరక్షణే రక్షితస్యాత్ వైశోధర్యః- (గీ. భా)

మరి— అయ్యలారా! వర్ణాశ్రమవిధులకు కట్టుకంటబడైన ఈ బ్రాహ్మణత్వమును— సనాతనధర్మమునకు జీవగట్టుయైన ఈ బ్రాహ్మణత్వమును మీరేలరక్షించుకొనుటలేదు? మీ బ్రాహ్మణత్వమును మీరు రక్షించుకొనినగదా సనాతనధర్మమునకు సంఘములో స్థానమేర్పడుట? తక్కిన బ్రాహ్మణులనంగతి యెట్లున్నను, “వర్ణాశ్రమ ధర్మపోష”కుల మనియు “సనాతన ధర్మ వునరుద్ధార”కుల మనియు బయల్పడలిన మీరైనను ఈ సనాతనధర్మమును స్వయముగ నాచరింపవలదా? అయ్యలారా! బ్యాంకులలో వేలకొలది ధనమును భార్యాపుత్రుల కొరకు భద్రపరచి, మేడలలో హంసతూలికాతల్పములపై అధునాతన నాగరీకతాసంలభ్య సదుపచారములతో హాయిగ జచ్చు

టయా వానప్రస్థము!! సన్న్యాసము!!! “ఓ బ్రాహ్మణులారా! మీకు సత్యమే ధనము. సమత్యమే సంపద. శీలమే కలిమి. నిగ్రహమే నిధి” అనుచు ఆ వ్యాసుడు— ఆ జ్ఞానవృద్ధుడు— ఆ భారతవిజ్ఞానపితామహుడు నెత్తి నోరు బాదుకొనుచున్నాడు.

64. నైతాద్యశం బ్రాహ్మణ స్యాస్తి విత్తం || యదైకతా సతతా
సత్యతావ | శీలం స్థితి ర్దండరిదాన మార్జవం ,
తత స్తత శోచ్యచరమః క్రియాభ్యః —

[గీ. భా]

ఓ “ సనాతనధర్మపునరుద్ధార ”కులారా! మీరు సత్యప్రేరితులే యగుదురేని స్వార్థత్యాగులే యగుదురేని, రండు! అరువది సంవత్సరములు గతించిన ప్రతిబ్రాహ్మణగృహస్థుడును, సంతానమును వీడి మిద్దెలువిడచి మేడలువిడచి మాన్యములు విడచి వడ్డీవ్యాపారములు విడచి రండు! దండకారణ్యమునందు బ్రవేశింపుడు! పిదప సన్న్యాసమును స్వీకరింపుడు! అంతేకాదు. ఇంకను రండు! ఎన్నివేల బ్రాహ్మణవిద్యార్థు లివుడు పొట్ట కూటికై పాశ్చాత్య విద్యాభ్యాస మొనర్చుచున్నారో వారినెల్లర ఆ పాఠశాలలనుండి ఈక్షణమే తొలగించుడు! ఈ పాశ్చాత్యవిద్య మీకు ప్రతిప్రోక్షమా? ఇది యజనమా? యాజనమా? అధ్యయనమా? అధ్యాపనమా? ఇంకను రండు! ఎన్నిలక్షల తాకికోవోగములు చేసి ఎన్నివేల పరవర్ణీయవృత్తులందు ప్రవేశించి ఎంతధనమును సంపాదించినారో, ఆధనమంతయు సనాతన ధర్మవిరుద్ధముగా సమార్జింపబడిన పాపభూయిష్ఠ ధనము! దాని సంతయు బంగాళాఖాతములో పారవేయుటకు మీరు సంసిద్ధులా? అయ్యలారా! ఈ వృత్తులు శ్రీకృష్ణుడు మీకు శాసించిన ‘శమ’ మునకు దగునా? ఆ ‘దమ’ మునకు దగునా

ఈ వృత్తుల వలన మీ రార్జించిన ధనమంతయు ఆ 'తపస్సు' వలననే వచ్చినదికాబోలు! విపరీతము! "వర్ణాశ్రమధర్మోద్ధార" కులారా! శాస్త్రములన్నింటిని దెచ్చి యస్పృశ్యుల నెత్తిపై గొట్టనేల? అవి యస్పృశ్యతా ధర్మశాసనమునకు మాత్రమేనా? బ్రాహ్మణధర్మశాసనమునకు గాదా? ఆ శాస్త్రముల నితరులకు బోధించుటయేనా మీ పని? స్వయముగా ననుష్ఠించుటకు గాదా?

31. బ్రాహ్మణుడు - ధర్మచ్యుతి

అస్పృశ్యతను నివారించబూని గాంధీమహాత్ముడు సనాతన ధర్మమును తగులబెట్టుచున్నాడని మీరు ఘోషించుచున్నారు. మా ఘోష యేమనగా, మహాత్ముడును అస్పృశ్యతా సమస్యయు రాకపూర్వమే, మీకై మీరు దానిని తగులబెట్టుకొన్నారు, అని. మీలో నూటికి నూర్గరు ఆశ్రమవిహీనులు. నూటికి నూర్గరు తపఃభ్రష్టులు. నూటికి తొంబదుగురు నిషిద్ధ పరవర్ణీయవృత్తిస్థీకారులు. నూటికి తొంబదుగురు సంధ్యోపాసనవర్జితులు. అయ్యలార! అన్నవిక్రయముచేయు మీ వంట పూటియిండ్లు, క్షీరవిక్రయముచేయు మీ కాఫీహోటళ్ళు, ధన విక్రయము (వడ్డీవ్యాపారము) చేయు బ్యాంకులలో మీ షేర్లు, కన్యావిక్రయముచేయు మీవివాహములు, సర్వవస్తు విక్రయము చేయు మీ యంగళ్ళు! ఆహా వైదికమతము! వర్ణవ్యవస్థ!! సనాతన ధర్మము!!!

32. ఒక క్రొత్తచట్టము

అయ్యలారా! ఒక మహత్తరవిషయమును గూర్చి మీ రాలోచించుకొనుడు— శారదాచట్టము, విధవా వివాహ

చట్టము, సివిల్ వివాహచట్టము, అన్వేష్యతా నివారణచట్టము, ఈ మొదలగు చట్టములెల్ల “మాననాతనధర్మమునకు విరుద్ధములు” అని ఘోషించుచు, మీరు మన సర్కారువారికి బంపిన విజ్ఞాపనములును, ఆ సందర్భమున మీరుచేసిన యాందోళనమును, చూపిన యట్టహాసమును, కనుపరచిన పట్టుదలను, సర్కారువారు ఆమోదించి మీ విజ్ఞాపనప్రకారము ఆచట్టముల నన్నింటిని నేటితో రద్దుచేసినారని అనుకొందము. రద్దుచేసిన యనంతరము సర్కారువారికి ఒక సర్వక్రొత్త యాలోచన కలుగ వచ్చుననుకొందము. “ఏ న్యాయముచేత మాలమాదిగలచే సనాతనధర్మమును (అనగా అంటరాని తనమును) పాలింపజేయు చున్నామో, ఆ న్యాయముప్రకారమే బ్రాహ్మణులచేతగూడ ఆ సనాతన ధర్మము నాద్యంతము శాస్త్రోక్తరీతిగా ఏల పరిపాలింప జేయరాదు?” — అని యాలోచించి, “చాతుర్వర్ణ్యధర్మ వునరుద్ధారణచట్టము” నొకదానిని నిర్మించినారనుకొందము. అట్టి చట్టము నిర్మించు సధికారము పాలకులకులేదని మీరు వాదించు రేమో? శాస్త్రముల యాదేశము వినండి—

65. ‘ నా విష్ణుః పృథివీ పతేః ’

[చాటు]

66. ‘ విష్ణురంజనే జాయతే

పృథివ్యాం చక్రవర్తినః ’

[నాను 57.72]

రాజులు విష్ణ్వంశసంభూతు లట! మానవులకు రాజే విష్ణువట! మరియు ఏ రాజ్యమందలి ప్రజలచే వర్ణాశ్రమధర్మములు యథావిధిగా ఆచరింపబడుచుండునో ఆ రాజ్యమున కధిపతియైన రాజు సుఖయు, ఇహమునందును పరమందునుగూడ ధన్యజీవియు అగునట.

67. పర్ణధర్మా న సీదంతి యశ్యరాష్ట్రే తథాక్రమాః

తాత్పర్యమునుసంహిత పరత్రేహవ కాశ్యపిమ్—[మచ్కం. 24-31]

వర్ణాశ్రమధర్మముల నతిక్రమించి తనప్రజలు వర్తించు నెడల, అట్టి మూఢులను తరించి, వారిచే ఆ ధర్మములను మరల ఆచరింపజేయునట్టి రాజు స్వర్గమున కర్హుడట—

68. ఉత్పదగ్రాహిణో మూఢాన్ స్వధర్మాచ్చలితాన్ సరాన్
యఃకకోతి నిజేభక్తే సరాజా స్వర్గమృచ్ఛతి—

69. ఏవమాచరితేరాజా చాతుర్వర్ణస్వరక్షణమ్
సనుభో విహరత్యేష శక్తిస్త్యతి స లోకతామ్—

[మార్కం—24—31, 34]

తన ప్రజలు స్వధర్మము నాచరించుచున్నారో లేదోయని తెలుసుకొనుటకై, రాజు తన చారులను నియోగించుట అవశ్యక ర్తవ్యము.

70. మారుతః సర్వభూతేషు నిసాధశ్చరతే యథా
ఏవంచరే స్పృహశ్చరైః పౌరామాత్యైః బంధుభిః—

[మార్కం—24—28]

ఏవడు స్వీయవర్ణాశ్రమధర్మమును ధిక్కరించునో వాడు రాజదండనమునకు పాత్రుడట. అట్టివానిని ఉపేక్ష సేయక వానిచేత ఆ ధర్మమును మరల పాలింపజేయుటకై, రాజు ఎట్టి కఠినచర్యను గైకొన్నను తప్పలేదట.

71. సయాతి బ్రహ్మలోకంహి యావదింద్రాశ్చకుర్వత్
యోఽనుల్లఃఘ్యస్వకం ధర్మం స్వవర్ణాశ్రమసంజ్ఞితం॥

72. సరోశ్యధాప్రవర్తత సదండ్యో భూభృతో భవత్
యేవ స్వధర్మసంత్యాగా తాపపం ధర్వంతి మానవాః॥

73. ఉపేక్ష తస్మా స్పృహతేష్టాచూర్తం ప్రయాత్యధః
తస్మాద్రాజ్ఞాప్రయత్నేన సర్వేవర్ణాః స్వధర్మతః
ప్రవర్తంతేస్యధా దండ్యాః స్థాప్యాశ్చైవ స్వకర్మసు—

[మార్కం—25—34, 38]

కాబట్టి, మనచేత వర్ణాశ్రధర్మములను పాలింపజేయుటకై మన నేటి సర్కారుకు సంపూర్ణాధికారము కలదని నిర్ధారిత మగుచున్నది. అందువలన, పూర్వోక్తమైన “చాతుర్వర్ణ్యధర్మ పునరుద్ధారణ చట్టము” నొక దానిని మన సర్కారువారు నిర్మించి రనియే అనుకొందము. ఆ “పునరుద్ధారణచట్ట” నిబంధనలకు బద్ధులై అస్పృశ్యులును బ్రాహ్మణులునుగూడ, ప్రవర్తించుచున్నారో లేదోయని పరీక్షించుటకై సర్కారు వారిచే నియమింపబడు రక్షకభటులును సి. ఐ. డీ లును మిమ్ము ఈగలవలె మునురుకొందు రనుకొందము. అప్పుడు ఆ చట్టమునకు విరుద్ధముగా దేవాలయప్రవేశమునకై యత్నించు ప్రతి మాలవానికి శిక్ష—బ్రాహ్మణవీధిలో నడచిపోవు ప్రతి మాదిగవానికి శిక్ష—ఊరి నడుమనున్న బావులలో నీరుతోడు ప్రతి చండాలునకు శిక్ష. మరి— అదే చట్టమునకు విరుద్ధమగుటచే, ఆశ్రమ స్వీకారముచేయుని ప్రతి బ్రాహ్మణునకు శిక్ష—శమదమాదులులేని ప్రతి బ్రాహ్మణునకు శిక్ష—సంధ్యాగ్నులు సేయని ప్రతి బ్రాహ్మణునకు శిక్ష—వడ్డి వ్యాపారముచేయు ప్రతి బ్రాహ్మణునకు శిక్ష—అన్న క్షీరశుత్యాదులను విక్రయించు ప్రతి బ్రాహ్మణునకు శిక్ష—వేయునేల ? అట్టి “చాతుర్వర్ణ్యధర్మ పునరుద్ధారణ చట్టము”ను సర్కారువారు నిర్మించి, దాని నిబంధనల ప్రకారము మీ యపరాధములనెల్ల శిక్షింప మొదలు పెట్టినయెడల, మీలో నూటికి నూర్గురు న్యాయస్థానముల కెక్కుటయు శిక్షితులగుటయు సంభవింపక తప్పదు. అట్టి చట్టమును నిర్మింపబూనినచో అప్పుడు సర్కారువారితో మీరేమని మొరపెట్టుకొందురో మాకు తెలియును. “విప్రోరియా నస్తమ ఎడ్వర్డు పంచమ జార్జ్ మొదలగు పాలకులుచేసిన వాగ్దానము ప్రకారము మీరు మా

హిందూ మతవిషయములందు ఎంతమాత్రము జోక్యము కలిగించుకొన గూడదు." అని. కాబట్టి, పాలకులు జోక్యము కలిగించుకొనుటకు వెనుదీయుదురు. ఇక, మీ విషయమై జోక్యము కలిగించుకొనుటకు ఎవరున్నారు? మిమ్ము శాసించుటకు ఎవరున్నారు? ఎవ్వరును లేరు! వింత! మీచేత వర్ణాశ్రమధర్మములను పాలింప జేయుటకై ఏ ప్రభువైన నడుముకట్టెనా సహింపరు! మీరు మాత్రము, ఆ నోరులేని నిర్భాగ్య హరిజనులచే ఆ సనాతనధర్మమును విధ్వంసముగా పరిపాలింప జేయుటకు నడుములు బిగించినారు! ఏ ధర్మశాస్త్రములందలి సర్వోత్తమశాసనములను మీరు లంఘించుచున్నారో, ఆ ధర్మశాస్త్రములందలి యధమాధమ శాసనములను ఆ హరిజనులపై ప్రయోగించుటకు ఉద్యుక్తులైనారు! అహ! మీ ధర్మనిరతి! సత్యనిష్ఠ!

33. క్షత్రియుడు

అగ్రజాతిగా జన్మించి ఈ అమూల్య సనాతనధర్మమును రక్షించు బాధ్యతగల్గిన మీరు పూర్తిగా ధర్మభ్రష్టులైనప్పటికిని, మీకన్న తక్కువ వర్ణములవారని చెప్పబడుచున్న క్షత్రియులైత్య శూద్రులు ఆ సనాతన ధర్మమును అంతో యంతో నేటికిని ఆచరించుచునే యున్నారు. నేటి క్షత్రియుని సంగతి యోజింతమా. శ్రీకృష్ణభగవాను డేమని శాసించుచున్నాడు?

74. కార్యం తేజోభృతి రాక్షసం యుద్ధేచాప్యపలాయనం

జానీమిర్షారభావశ్చ క్షత్రిం కర్ష్యభావజం- (గీత, 18-43)

కాని, జయాపజయములు దైవాధీనము లగుటచే నేడతనికి స్వతంత్రరాజ్యములేదు. అందువలన ప్రజారక్షణమును లేదు.

34. వైశ్యుడు

వైశ్యునకు శాస్త్రోక్తధర్మము తెవ్వియనగా—

75. కృషిగౌరవ్యాణిజ్యం వైశ్యకర్మ స్వభావజం- (గీత, 18-44)
అనగా—వాణిజ్యము, కృషి, పశురక్షణము, ఇవి వైశ్యునకు
విధ్యుక్త ధర్మములు.

35. శూద్రుడు

శూద్రుని విధులెవ్వియనగా—

76. పరిచర్యాత్మకం కర్మ శూద్రస్యాపి స్వభావజం- (గీత, 18-45)
ఈ విధి ననుసరించి నేటికిని మీ సంఘమునకు ఆతడు పరిచర్య
చేయుచునే యున్నాడు. మీ మురికిగుడ్డలనుదుకు రజకుడై,
మీకు క్షురకర్మ చేయు నాపితుడై, మీ దుస్తులుకుట్టు సాచికుడై
మీ చెప్పలు కుట్టు చర్మకాసుడై, మీ పాత్రాదికములనిర్మించు
లోహకారుడై, మీకు బూలదండలు సమకూర్చు మాలికుడై,
మీ పైరులు పండించు హాళికుడై, మీ యాభరణములు సేయు
స్వర్ణకారుడై, మీ మేడలు మిద్దెలు నిర్మించు శిల్పియై, ఇట్లాకటి
కాదు—ఒక లక్ష విధముల మీసంఘమునకు సేవచేయుచునే
యున్నాడు. అందువలన నేటి శూద్రుడొక్కడే సనాతన
హిందూ ధర్మమును అక్షరశః ఆచరించుచున్నాడనియు, అత
డొక్కడే “నిజమైన హిందువుడను నేను!” అని సగర్వముగా
ముక్తకంఠముతో చెప్పుకొనుటకు అధికారము కలవాడనియు
నిశ్చంకముగ చెప్పవచ్చును.

36. మీరు ?

ఇక మీరో? ఏ ధర్మశాస్త్రము పై నుదహరింపబడిన
ధర్మములను అవరవర్ణములవారికి¹⁸ విధించియుండిరో, ఆ ధర్మ

కాస్తలే ఆ కాస్త్రమునందే ఆ యధ్యాయమునందే ఆ శ్లోకము లకు ప్రక్కశ్లోకములందే మీకు విధించుచున్న యజన యాజ నాది మట్కుర్తలను, బ్రహ్మచర్యాది చతురాశ్రమములను, శమదను తపశ్శౌచాది నవవిధ సాత్త్విక లక్షణములను ధిక్క రించి, సనాతనధర్మ సామ్రాజ్యము నంతయు అరాజకముగా నొనర్చినారు. అంతేకాదు— మీ యగ్రజాతీయవృత్తులువినా అవరజాతీయవృత్తు లన్నింటిని ఆచరించుచున్నారు. ఇచ్చట ఒక ప్రతివాదముతో మీరు మమ్మెదుక్కొనవచ్చును. దానిని గూడ పరామర్శింతము.

37. కొన్ని యువద్రవములు

“ఇతరవర్ణముల కేర్పడిన ధర్మములను అవలంబించుటకు కాస్త్రములు మాకు అధికారము నొనంగుచున్నవి. కాబట్టి, పరవర్ణీయధర్మ స్వీకారము మాకు తప్పకాదు”—అని మీ ‘ధర్మోద్ధార’కులు వాదించవచ్చును. సరే. పరవర్ణీయధర్మస్వీకారమును మీకు కాస్త్రము లెప్పు డంగీకరించుచున్నవి? మీకు ప్రామాణికాగ్ర గణ్యమైన పరాశరస్మృతి యేమి చెప్పు చున్నదో వినుడు!

77. దేశభంగే ప్రవాసేనా వ్యాధిషు వ్యసవేష్యశి
రక్షే దేవ స్వదేహాని పశ్చాద్ధర్షం సమాశ్రయేత్—

78. ఏవకేనచ ధర్మేణ పృథునా దాహజేనవా
ఉద్ధరేత్ దీన మాత్మాశం సమర్థో ధర్మ మాచరేత్—

79. ఆపత్కాలే నమ తీరే శాచాచారంతు చింతయేత్
శుద్ధిం సమర్థరేత్ పశ్చాత్ స్వప్రోధర్షం సమాచరేత్— [పరా]

దీని సారాంశము—కొన్ని కొన్ని యువద్రవములందు బ్రాహ్మ ణుడు తన దేహమును రక్షించుకొనుటకై ఎట్టి ధర్మాతిక్రమణ

మైన చేయవచ్చును. ఆ యువద్రవములు గతించిన పిమ్మట, మరల నతడు స్వధర్మము ననుష్ఠించుకొనవచ్చును. ఆ యువద్రవము లెవ్వయినగా, దేశభంగము—ప్రవాసము—వ్యాధి—వ్యసనము. మరి—నేడేమి యువద్రవము వచ్చినది ? దేశభంగ మేమి ప్రాపించినది ? ప్రవాస మెట్టిది తటస్థించినది ? ఇది ప్రశాంతమైన బ్రిటిష్ పరిపాలనమే ! మీ దేవాలయముల నేల మట్ట మొనరించి, మీ తలలపై 'జిజియా' ¹⁰ పన్ను విధించిన మహమ్మదీయ పాలనము కాదే యిది ! ఈ బ్రిటిష్ పాలకులు మీ యాశ్రమముల జోలికి రవ్వతయైన రాతే ! ఏ ప్రవాసమును లేక మీరు సుఖముగ స్వదేశమందే యున్నారే ! అమూలనుండి ఈ మూలవరకు దేశమును తుడిచివేయుచున్న మహామారి మొదలగు వ్యాధులు లేవే ! ఒకరి యాటంకము లేకుండ నిశ్చల చిత్తములతో మీరు మీ యాశ్రమ చతుష్కమును కర్మషట్కమును సాత్త్వికనవకమును ఆచరించు కొనుటకు ఈ బ్రిటిష్ పరిపాలనమును మించిన అనుకూల పరిపాలనము వేరొండు లేదే ! మరి, ఏల యతిక్రమించినారు ? అస్పృశ్యతానివారణోద్యమమును ప్రతిఘటించుచు, “సనాతనధర్మోద్ధర”ణమును గూర్చి మహోపన్యాసము లొనంగెడి మీలో, ఎందరు వానప్రస్థులో ఎందరు షట్కర్మనిరతులో ఎందరు తపస్సంపన్నులో లెక్క వేసి చూచినయెడల మీ యాత్మ శుద్ధియు మీ సనాతనధర్మ సిద్ధియు లోకమునకు దేటపడును. అయ్యలారా ! ఆశ్రమముల సభోగతి పాలుజేసి, షట్కర్మలను మహర్షుల కప్పగించి, శమదమతపస్సులను శ్రీశానభూమికి బారద్రోలి, వీటికన్నిటికిని మూలసాధనమైన ఇంద్రియ నిగ్రహమునకు సమాధికట్టి, విషయైక ప్రవిప్లై వ్యసనైకలాలసులై ధనదాహదగ్ధులై సుఖజీవ లుబ్ధులై, మీ

సత్యజీవనమునకు—మీ వేదోక్త ప్రవర్తనకు—మీ యగ్రజాతి త్వమునకు — మీ మార్గదర్శకత్వమునకు — మీ యశేష హిందూ సంఘ గురుత్వమునకు—ఉత్తర దక్షిణాధివములంత విరుద్ధములైన ఈ పాశ్చాత్యవిద్యలు—ఈ లాకికోద్యోగములు—ఈ ధన సంచయనము—ఈ ధాన్యసంగ్రహణము—ఈ వడ్డీలు—ఈ వ్యాపారములు—ఈ వ్యాజ్యములు — ఈ మేడలు—ఈ మిడ్డెలు... ఔరా! ఇది యెట్టి సనాతనధర్మము!... అయ్యలారా చేత కనుండలువు—నొసట విభూతి—శిరమున శిఖ—భుజమున జోలి—కటిని కొపీనము—కనుల బ్రహ్మతేజము—మనసున అహింస—వాక్కున సత్యము—కాయమున నిగ్రహము—మరల ననధరించి, మీ కోటిమంది బ్రాహ్మణులు కోటి 'భూదేవతా' స్వరూపములతో ఈ భారత భూమిపై మరల విహరించుచు, కోటి బ్రహ్మతేజః కిరణములచే ఈ భూమిని పరరాజ దుర్నిరీక్ష్యముగ నొనర్చుచు, కోటి కంఠధ్వనులతో ఋక్సామ గానముల నాలాపించుచు, కోటి గురుకులాశ్రమములలో ముక్కుటి హిందువులను ఆత్మదేశోద్ధరణ ఆత్మ సంఘోద్ధరణ ఆత్మధర్మోద్ధరణ విద్యలయందు సుత్తీర్ణులను గావించుటకన్న పరమమైన పవిత్రమైన సనాతన ధర్మము మీకు వేకొండు కలదా? ఆకుటిండ్లలో నివసించుచు ఉంఛవృత్తిచే జీవించుచు ఈ పవిత్రధర్మమును అతిసుకరముగా అనాయాసముగా మీ రాచరింపతగునే!... అకటా! ఆ సనాతనధర్మమెక్కడ! మీ రెక్కడ! నిర్మలమైన నిర్భరతేజో భరితమైన నిఖిల మానవ కళ్యాణ సంధాయకమైన ఆ ప్రాచీనధర్మమే మీయందు నేడు కలదేని, పంచ మహాఖండములును మీకు జోహారు లొసరింపవా? ఈ ప్రాచీన భూమిపై దట్టముగ నేడు గ్రమ్ముకొని

యున్న అంధకారమెల్ల ఈ క్షణమునందు పటాపంచలు కాదా ? అయ్యలారా ! మీ సుఖలాలనత్వమే మీ ప్రాచీనధర్మ చ్యుతికి ప్రధానహేతువైనది. మీరు—వశ్య వాక్కులును సిద్ధకర్మలును తేజఃపుంజములును జితేంద్రియులును అగు మహర్షుల యంశమునం దవతరించిన వ్యసన హిమాలయములరు ! అరిష్టద్వర్గదండ కారణ్యములరు ! ఐహికవాంఛా మహాసాగరములరు ! ... నాయనలారా ! మీ యింద్రియ నిగ్రహ రాహిత్యమునకు మేము నిందింపము. ఏలయన, ఇది కలికాలము—ప్రవృత్తి పరమైన యుగము. కాన, మీరు ఆ సనాతన ధర్మమును ఆచరింపజాలకపోవుట ఒక వింతకాదు. మరి—వింతయేమనగా, మీరు దానిని ఆచరింపజాలకున్నను, మీ వలెనే ఆచరింపజాలని ఇతరుల యెడల మీరు ప్రదర్శించుచున్న అలీక పాండిత్యము, ఆత్మేపక్ష్య రాహిత్యము, ఆర్యధిక్కారము అను నీ మూడును మాకు వింతలుగా దోచుచున్నవి.

౩౮. అలీక పాండిత్యము

పూర్వోక్తరీతిని మీరు మీ సుఖలాలనత్వముచే ప్రాచీన ధర్మమును విడనాడి, పరవర్ణి యవృత్తినీకారాదులైన వేలకొలది యధర్మములలో బ్రవేశించి, ఆ యధర్మముల కన్నింటికి సధర్మ తను సంఘటించు శాస్త్రప్రమాణములను వెదకివెదకి ఏర్చికూర్చి “ఇవిగో మాకు శాస్త్రప్రమాణములు !” అని మీరు వాదించుటయే అలీక పాండిత్యము.

౩౯. ఆత్మేపక్ష్య రాహిత్యము

ఆత్మేపక్ష్యరాహిత్య మనగా తన కష్టసుఖముల వంటివే ఇతరులవి అని భావింపకుండుట. అనగా— శాస్త్రములందలి

ప్రత్యక్షరము ననునరించి వర్తించుటనేడు - మీ కెంత కష్టమో అన్నస్మశ్యులకు గూడ అంతేకష్టమని గ్రహింపజాలకపోవుట. ఇదియే ఆత్మోపమ్య రాహిత్యము.

40. ఆర్యధిక్కారము

ఇక ఆర్యధిక్కారము— ఈ ప్రాచీనార్యజాతిని నిదుర నుండి మేల్కొల్పి మరల నుత్తేజితముగా నొనర్చుటకై అన్న శ్యతా నివారణాది సాంఘిక మహోద్యమములందు పనిసేయు చున్న వేలకొలది సంఘసంస్కరణాభిలాషులను—అపహసించి, ప్రతిఘటించుట యేదికలదో అదియే ఆర్యధిక్కారము. అయ్యలార! ‘జగద్గురు’ బిరుదములు ధరించి ఏడ్వలపై నెక్కి ద్రిమ్మరు మీ మత గురువులలో పెక్కురయందు ఈ ఆర్య ధిక్కారమను దుర్వ్యసనము నేడు మూర్తీభవించియున్నది. అహంకారముచే పోతరించిన పేరు ‘కర్తాహం’ అని విట్టవీగుటలో ఆశ్చర్యములేదు.

80 అహంకార విమూఢాత్మా కర్తాహ మితిమన్యతే— (గీ. భా)

అయ్యలార! ఈ ‘జగద్గురు’ వులలో నెవ్వరు. “సత్యంవద, ధర్మంచర, సత్యాత్ సప్రమదితవ్యం, ధర్మాత్ సప్రమదితవ్యం, ఏష ఆదేశః, ఏష ఉపదేశః”²⁰ అను వేదశాసనమును ఔదల ధరించి స్వయముగా ననుష్ఠించు చున్నారో, వారికి మా ప్రణామములు. వీరిలో నెవ్వరు సమగ్ర వేదాంతపరిజ్ఞానులై, ‘యద్దృశ్యమ్ తన్నశ్యమ్’²¹ అను నూక్తిని సాక్షాత్కార మొనర్చుకొని, ఈ మానవసంఘముతో నెట్టి జోక్యమును కలిగించుకొనక, ఈ సంఘమును దీని సంస్కర్తలను దూరదూరముగ వినరించి పోవుచున్నారో, వారికి మా సాష్టాంగములు. వీరిలో నెవ్వరు “కతా సంఘే శక్తిః”²² అను నూక్తిని విశ్వసించి, ఆ

సంఘమును ఉజ్జ్వలచంద్రముగా జేయుటకై నేను పాటుపడుచున్న వేలకొలది సంస్కర్తలను 'విజయోస్తు' అని యాశీర్వదించుచున్నారో, వారికి మా కైవారములు. వీరిలో నెవ్వరు "యస్తు సర్వాణి భూతాని ఆత్మస్యేవానువశ్యంతి, సర్వ భూతేషు చాత్మానం తతోనవిజగుప్సంతే" యని సర్వభూత సమత్వమును చాటుచున్న ఉపనిషత్సూక్తిని విశ్వసించి, దీనహరిజనులనుగూడ నిజసోదరులుగా పరిగణించి, వారిని 'త్వమేవాహం' 'త్వమేవాహం' ²³ అను నామంత్రణముతో గాఢాలింగనము సేయుచున్నారో, అట్టివారికి మా జోహారులు. కాని—వీరిలో నెవ్వరు, 'భిక్ష' లనుపేర శిష్యులవలన ధనసంగ్రహణము సేయుచు— 'సేవ' లనుపేర పశుచులచే నొడల్లు ట్టిచుకొనుచు— 'జోధ' లనుపేర కాంతలతో నేకాంతముసేయుచు— 'ఉపవాసము' లనుపేర వెన్న జన్ను మీగడ పాలు హల్వా మొదలగు బలకర పదార్థములతో కండలు పెంచుచు— షగలు సన్నాసము, రాత్రి సంగము— షగలు జోగులు, రాత్రి భోగులు— ఈ విధముగా ఎవరు నటించుచున్నారో, అట్టి కలుషవర్తనులకు, కామాయవసన గౌరవ భూతకులకు, మా ధిక్కార సహస్రములు! కాని, మన దౌర్భాగ్యవశమున ఈ చిర తరగతి వారి సంఖ్యయే అంతకంతకు ప్రబలుచున్నది. నేడు వీరు పుట్టకొకులవలె పొటకరించి దేశ మందంతట దీటుకొని తీగడించుచున్నారు. ఈ తరగతి 'జగద్గురు'వులు, శంకరాచార్య ముద్రచే జెల్లుబడియగుచున్న కృత్రిమ (ఫోజ్జరీ) నాణెములు. వీరు, మతముపేరిట మూఢజనులను మోసపుచ్చి బ్రతుకుచున్న కలి పురుషుని యగ్రసంతానము. వీరిలో ఇంద్రియ నిగ్రహము హుళిక్కి, సత్యనిష్ఠ పూర్ణానుస్వారము, అహింస గగన

కుసుమము. వీరు అహంకార కూపములు—ఆడంబర హిమాలయములు. ఎల్లప్పుడును ప్రజలు తమకే వశులై తాము చెప్పినదే ధర్మమని నమ్మువారలై, తమకు వివేక దాస్యము చేయుచుండవలెనని వీరియాశ.

మండానాధ్యాయము

41. సంతతిని

అయ్యలార ! మేము పండితదూషకులముకాము. పెద్దలను తిరస్కరించుటయే మామతముకాదు. ఏజాతి, తన పెద్దలను తన పండితులను తన యాచార్యులను తన వైజ్ఞానికులను గౌరవించుకొనడో ఆజాతికి పురోవృద్ధి కలుగ నేరదనియే మా నిశ్చితాభిప్రాయము. కాని పెద్దలనగా తలనెరిసినవా రెల్లరు పెద్దలు కాజాలరని మా విన్నవము.

81. న లేన వృద్ధో భవతి యేనాస్య పతికం శరః

మోనైయువాప్యధీయాస్తం దేహఃశవరం విదుః (మ. భా)

“జ్ఞానవమ్పృద్ధుడగునేని తల నెరియకున్నను యువకుడే పెద్దలకు బెద్ద”. ఇక పండితుడన నెట్టివాడు? “అగ్ని మీడే పురోహితమ్ యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్” అను ఋక్కు మొదలొకని “అన్నమైతే నేమిరా మరి సున్నమైతే నేమిరా” యను గంగదాసుగారి తత్త్వము వరకుగల అశేషవాఙ్మయమును, అగస్త్యప్రాశన చేయగలిగిన చండ మేధావంతులెల్లరు బండితులగుదురా ?

82. పండా అత్సవిషయాబుద్ధి ర్యేషాం తేహి పండితాః

ఎవడు తన్నుతా నెరుంగజాలునో అతడే పండితుడు. అట్టి పండితునకు ప్రథమలక్షణము, సర్వసమత్వదృష్టి.

83. విద్యావినయసంపన్నే బ్రాహ్మణే గవి హస్తినీ
శునిచైవ శ్వపాకేచ పండితాః సమదర్శినః

ఇక పుట్టగోచులు పెట్టుకొన్న బోడిసాములెల్లరు పుణ్యబోధకులగుదురా ?

84. “తలలు బోడులైన తలపులు బోడులా ?”

అనుచు మహానుభావుడైన వేమన ముచ్చటైన అచ్చ తెనుగులో ముద్దుముద్దుగ చెప్పినాడు. ఇంక శంకరుడో ? గర్జించుచున్నాడు—

85. ‘ఇటిలో ముండి లుంఛితకేశః
కాశాయాంబర బహుకృతకేషుః
పశ్యన్నపిచ నపశ్యతి మాధో
మృగిణిర నిమిత్తో బహుకృతకేశః

ఇక—ఆచార్యులన నెట్టివారు ? దుశ్శాలువలు, మకర కుండలములు, పట్టెవర్ధనములు (లేక త్రిపుండ్రములు), పావుకోళ్లు, చక్రాంకితములు (లేక లింగముదికలు), సంచారములు, శిష్యబృందములు, ఏనుగు, అంబారి, ‘అయ్యవారు’, ‘ఉత్సవము’, ‘అర్చన’, ‘సేవ’, ‘భిక్ష’, ఇత్యాదులు ఇత్యాదులు—ఇవియా ఆచార్య లక్షణములు ? వ్యాసుడు చెప్పచున్నాడు—

86. అత్రేష్ట ప్రాపకా ధర్మా ఆచార్యైరుపదిశ్యతే
వృద్ధావ్యలోలుపాత్యైస ఆత్మవంతోవ్యవంభికాః—

87. సమ్యగ్విజితా ఋషవస్తావాచార్యాన్ ప్రచక్షతే—

88. స్వయమాచరతే యస్మాదాచారం స్థాపయత్సవి
‘అచినోపనివాసాస్త్రాధికాయమైః సన్నియమైర్యుక్తః’—

తాను ఇతరుల కుపదేశించు ధర్మములను ఎనడు స్వయముగ తన జీవితమునందును తన వర్తనమునందును అనుష్ఠించుచున్నాడో అతడే ఆచార్యుడు. అట్టి ఆచార్యత్వమునకును దంభత్వ లోలుపత్వములకును చుక్కయెదురు. మరి—ఊరే గింపులు బూరగొమ్ములు పూలవల్లకీలు పుణ్యాంగనలు పోలీలు పులిహోరలు బొబ్బట్టు, ఇవి 'అలోలు' పత్వమునకును 'అదంభ' కత్వమునకును సాక్ష్యములా? కాకున్నచో ఈ 'అయ్యవార్లు' ఎవరు? ఈ 'జగద్గురు'వు లెవ్వరు? వారిచుట్టు మూగిన ఆ మూకలు ఎచ్చటివి? ఆ మూకలు ఆచరించుచున్న ఆ సాష్టాంగములకు అర్థమేమి? అదిగో! ఆయన అభయ హస్తమెత్తి యాశీర్వాదించుచున్నాడు. అలవిగో! ఆ మూకలు ఆనంద జ్వరాతిరేకమున ఆసాదమస్తకము కంపించుచున్నవి. అవిగో! కరతాళధ్వనులు మిన్నుముట్టినవి! బూరగొమ్ములు భాంకరించినవి! అరుగో పుణ్యాంగనలు! అవిగో హారతులు—దీపములు—ధూపములు—తన్మయతలు—అపస్మారము—ఆవేశములు—మూర్ఛలు! ఆమెకు 'శ్రీకృష్ణుడు ప్రత్యక్ష'మైనాడట! ఈమెకు 'వికల్ ప్రసన్న' మట! ఆమె 'గిన్నెలోని వాయనమును కుసుమ హరనాధుడు అట్టై త్రాగి పోయె' ²⁴ నట! అరరే! ఏమి యీ విపరీతము!! —గోవులాటి నా హిందువుడా! మంజు మంజులములైన హిమగిరి సానువులండలి పచ్చికబయళ్ళలో మేసి మేసి, మధుర మధురములైన గంగా సింధువుల రేవులలో త్రావి త్రావి, సుగంధగంధిలములైన స్వేచ్ఛా మలయ సమీరముల నాస్వాదించి యాస్వాదించి, మోరయెత్తి, ముజ్జగములు మార్మోగునట్లు 'అహంబ్రహ్మాస్మి!' ²⁵ యని అంకవేసిన నీ వెక్కడ? ఈ 'అయ్యవార్లు' సంతలో—ఈ 'చిల్లరసరుకు' దుకా

ణముల మ్రోల 'బౌనా' ననుచు తలయాడించుచున్న ఈ సంత బసివి ²⁶ యెక్కడ ?

42. మహాద్వందశక్తి

అయ్యలారా ! “సనాతన ధర్మభాధ”కులైన ఈ ఆచార్య బ్రువులును, “సనాతన ధర్మపునరుద్ధార”కులుగా బయల్పడలిన మీరును ఏకమై, పెక్కుశతాబ్దములనుండి ఈ దురదృష్ట భారత జాతిచే ఎట్టి కఠోరదాస్యము చేయించినారో తలచుకొన్న యెడల—హృదయ విదారకము !... నేను బౌసానన మంత్రము కూడ మరచిపోయిన బ్రాహ్మణులు పెక్కురున్నారు—కాని, ప్రతిపూటయు భోజనవేళ అనాలోచితముగా అప్రయత్నముగా వారి చేయి విస్తరించుట ప్రదక్షిణము చేయునేల ? యజ్ఞోపవీత ధారణము చాలించిన బ్రాహ్మణులు పెక్కురున్నారు—కాని, ఆచారవంతుల యిండ్లకు భోజనమునకై పోయి అక్కడ మడి బట్టలతో కూర్చుండవలసిన ఘట్టము తటస్థించినపుడు, తమకు జందెము లేనిసంగతి జ్ఞప్తికి వచ్చి కలవరపడెదరేల ? పితృకర్మల యందు నమ్మకములేని బ్రాహ్మణులు పెక్కురున్నారు—కాని, వారి పితరుల యాబ్దికము వచ్చినపుడెల్ల దానిని శ్రద్ధతో నాచరింపవలె ననియే తహతహ పడెదరేల ? వారు అల్లారుముద్దుగా కనిపించిన బిడ్డలెవరైన కాలధర్మము చెందినపుడు, ‘ఏ యనాచారము చేసినందువలన భగవంతుడు తమకీశిక్ష విధించెనో’ యను భయముచే ఆపాద మస్తకము కంపించెదరేల ? అంతే కాదు —బ్రాహ్మణుడు శూద్రునియింట అన్నముతినుటకై ఎంత భయపడునో, శూద్రుడుకూడ బ్రాహ్మణునిచే తనయింట నన్నము తినిపించుటకు అంతకన్న నెక్కువ భయపడు నేల ? బ్రాహ్మణుడు మాలవాని సంటుటకు ఎంత భయపడునో, మాల

వాడుకూడ బ్రాహ్మణుని స్పృశించుటకు అంతకన్న నెక్కువ భయపడునేల? 'ఇవియెల్ల మూఢాచారములని నా యంతరాత్మ నాకు బోధించుచున్నది. కాబట్టి నేను వీనిని తృణప్రాయములుగా ధిక్కరించెదను'—అని నీవు ఎంత ధైర్యము వహించి నప్పటికిని, ఏదో యొక అపూర్వ అదృశ్యశక్తి నీ చెవియొద్ద చేరి 'ఓయీ మూఢా! ఈ ధర్మములు నీ వాచరింపక తప్పదు. లేనియెడల—జగ్రత!' అనుచు అహరహము నీకు పిరికిమందు పోయునేల? ఇవి ఆచరింపనియెడల 'ఏమి నెత్తి యడచునో' యను అనుమానము పెనుభూతమై నిన్ను వేధించు నేల? ... చిత్రాణి చిత్రము! నీ కనులకుగాని చెవులకుగాని ప్రమాణమునకుగాని రసనకుగాని తనువునకుగాని, ఆ మాలవానియందు ఎట్టి వైపరీత్యలవ లేకము కూడ గోచరింపకున్నను, ఆతడు నిన్ను ఇట్టే తాకినంత మాత్రమున ప్రచండ ఝంఝూ మారుతమునకు కదలబారు వృక్షమువలె నా మూలగ్రముగ కంపించెదవు! విపరీతము! నీ పంచేద్రీయములకు స్వయముగా గోచరింపని ఈ అతీంద్రియ — అలోకసామాన్య — భయోత్పాతమునకు నిన్ను గులాముచేసిన ఆ ప్రచండశక్తి యెక్కడనుండి వచ్చినది? నీ బుద్ధిని ముగ్ధ మొనరించి, దాని స్వతంత్రవిచారమును నిర్బంధించి, దాని స్వేచ్ఛాప్రచారము నరికట్టి, దానికి అనంగీకారములైన పనులను దానిచేతనే చేయించుచున్న ఈ లోకైక మహోద్దండ శక్తి యెక్కడనుండి వచ్చినది?

48. హిట్లర్ - ముస్సోలిని

హిట్లర్ ముస్సోలిని మొదలగు నియంతల పరిపాలనము అత్యంత దౌర్జన్య భూయిష్టమనియు, అది మానవజాతి పురోవృద్ధికి హానికరమనియు మనము విన్నాము. కాని, ముప్పది

కోట్ల హిందువుల నైతికజీవనముపై— ప్రపంచ జనసంఖ్యలో
ఆరవపాలు నరుల యాధ్యాత్మిక జీవనముపై—ఈస్కపులు,
శాస్త్రములు, ఆచారములు వందలకొలది యేండ్లనుండి చెలా
యించుచున్న ఏకైక నిర్భిన్న నిరంకుశాధికారము ముందు,
ఆ హిట్లర్ ముస్సోలినీల నిరంకుశత్వ మెంత! ఆ హిట్లర్
ముస్సోలినీలు లక్షలకొలది మానవుల ఆర్థికశక్తిని హరించి వారిని
కఠోరమైన రాజకీయ దాస్య శృంఖలలతో నిర్బంధించియుండ
వచ్చు—వారి తనూధన మానముల హరించియుండవచ్చు.
కాని, మన శాస్త్రములో? ఆ తనూధనమానము లన్నింటి
కంటె నమూల్యమై, పశుజన్మమునకును మానవజన్మమునకును
గల భేదమును నిరూపించెడు బుద్ధిని—వివేకమును—మనీషను—
అట్టడుగునకు దిగద్రొక్కి, వారికి స్వతంత్ర యోజనా దౌర్బల్య
మును ఘటించి, ఇంకను గొన్ని తరములవరకు ద్రెంచుకొనజాల
నంతటి దుర్దాంత శాస్త్రదాస్య శృంఖలలతో వారిని కట్టివైచిన
ఈ దారుణదౌర్జన్యము ముందు, ఆ హిట్లర్ ముస్సోలినీల చౌర్య
న్యము, వీసెరాయి దెబ్బముందు విననకర్ర ప్రహారమువలె వెల
వెల బోవుచున్నది.

44. కవిత్వము - పైత్యము

ఇంతటి నిర్భిన్న నిరంకుశాధికారముతో భారతజాతిని
పాలించుచున్న ఈ శాస్త్రము లెక్కడనుండి వచ్చినవి? వీని
రచయిత లెవ్వరు? ఇవి మనకు ప్రమాణములా? వీనియందు
ప్రతిపాదించబడిన వెల్ల సనాతనధర్మములా? ఈ మొదలైన
ప్రశ్నలకు సమాధానముగా, ఈ శాస్త్రములు సంకరస్వరూపము
లనియు, వీనియందు 'తాత్పర్యపాకవారి కవిత్వమును మా పైత్య
మును' విరివిగా మిశ్రమమమై యున్నదనియు, ఇవి అన్యోన్య

విరుద్ధములైన ధర్మములను ప్రతిపాదించుచున్నవనియు, మేము మానోటితో ఎంత వాదించినను “వైదిక ధర్మోద్ధార”కుల పవిత్రవ్రణముల కది బధిరశంఖారావప్రాయమే యగుననుట నిస్సంశయము. మరి—ఇక—ఎవరిచేత సమాధాన మిప్పించినచో వారికినచ్చును? ఎవడు భారతజాతి సమగ్ర విజ్ఞానమునకు ఆడి ఆచార్యుడో, ఎవని యమోఘవాక్కు “వ్యాసప్రోక్షము”²⁷ అను సామెతకు లక్ష్యమై ఎత్తుకెత్తు బంగారమువలె తూగుచున్నదో అట్టి వ్యాసునిచే సమాధానమిప్పించిన కొంతవరకునచ్చునేమో! ఆప్పటికిని సందియమే! ఏలయన—

89. ‘తెలిసియుఁ దెలియని సరుడెల్ల బ్రహ్మజేవుని పకమే!’

అనికదా భర్తృహరి వాపోయినాడు. అయినను ఆయన అభిప్రాయము తప్పక తెలిసికొందము. భారతవర్షమునకు నాలుగు యుగములట—కృతత్రేతాద్వాపరకలులు.

90. చక్వారి భారతేషణ్ణే యుగాని కవయో విదుః-

91. పూర్వమ్ కృతయుగమ్ నామ తతస్త్రీతావిధీయతే

ద్వాపరశ్చకలిశ్చైవయుగాన్యేతాని కల్పయేత్ - [వాయు 57-52]
కృతయుగమునకు శాస్త్రమనునది లేనేలేదట — త్రేతలోనే శాస్త్రము ప్రారంభమైనదట. కాని, ఒక్కటి మాత్రమే—అదే వేదము.

92. ఏకావదశ్చకుష్టుద స్త్రీతాస్వికా విధీయతే- [వాయు 53-10]
వ్యాసుడు ద్వాపర యుగారంభమున ఆవేదమును నాలుగు భాగములుగా విడదీసెనట.

93. వేదవ్యాసైశ్చకుర్ధాతుశ్యశ్శతే ద్వాపరాదిభః- [వాయు 58-11]
రానురాను, ఆ నాల్గు ప్రామినుకులందలి యంతరార్థమును దెలిసి కొనలేక, కొందరు ‘ఋషిపుత్రు’ లు— ‘పండితపుత్రు’ లకు

ప్రతులా!- వానికి అపార్థములు కల్పించియు వికృతార్థములు కల్పించియు విపరీతార్థములు కల్పించియు, ఎవరికి తోచినట్లు వారు, మంత్రములనియు, బ్రాహ్మణములనియు, స్మృతులనియు భిన్న భిన్న సాంప్రదాయములతో భిన్న భిన్న దర్శనములతో వరస్పర విరుద్ధములైన ప్రతిపాదనలొనరించి వైదిక వాఙ్మయము నెల్ల పెకలించుకొన కళ్యముగానంతటి పెనుకొంపిలో దిగ దింపెదరట.

94. ఋషిపుత్రై పునర్వేదాభివ్యంతే దృష్టివిభ్రమైః

మంత్రబ్రాహ్మణవిశ్వానైః స్వరఃర్ణవిపర్యయైః-

95. సంహితా ఋగ్యజుర్ సామమ్నాం సంహస్యంతే శుకర్షిభిః

సామాన్యాద్యైకృతా చైవ దృష్టి భిన్నైః క్వచిత్కద్విత్-

96. సామాన్యవిపరీతాః కృతం శాస్త్రమలం త్వదమ్

అభ్యర్థ్య వస్యప్రస్తావై బహుధావ్యాఖలమ్ కృతమ్-

97. తదైవాభర్త్య ఋక్సామ్నాం వికల్పైశ్చాప్యసంక్షయైః

వ్యాఖలంద్వాపరేకాశ్రేయతే భిన్నదృష్టైః- [వాయు 68]

ద్వాపరమునం దారంభమైన ఈ భిన్నదృష్టి, కలియుగమునాటికి మరింత సంకరస్వరూపము జెందునట.

98. స్ఫుటితాస్త్రప్రభేదాశ్చప్రస్థానాని పృథక్పృథక్

ద్వాపరేష్యభివర్తంతే మతిభేదాస్తథా నృణామ్-

99. తేషాం భేదాః ప్రభేదాశ్చవికల్పాశ్చాప్యసంక్షయాః

ద్వాపరే సంప్రవర్తంతే విశిష్టాంతిపునః కలౌ-

వరస్పర సామరన్యములేక ఈ శాస్త్రమొకటియు అశాస్త్రము వేరొకటియు చెప్పిన హేతువుచేత ధర్మము దురవగాహమగు నట. అందువల్ల ఏది ధర్మము ఏది అధర్మము అని విస్పష్టముగా నెరుంగుటకు వీలులేక ధర్మాధర్మవిచారమంతయు తలనొప్పికి కారణమగునట.

100. తరస్పర విలిన్నై నైన్దున్దీశాం విభ్రమణచ

అయంధర్మో హ్యయశేతి నిశ్చయోవాభిగమ్యతే- [వాయు, 88]

ఇచ్చట మేముదహరించిన వాయుపురాణమును “వైదిక ధర్మోద్ధార”కులు ప్రమాణముగా నంగీకరింప లేమో? అంగీకరింప నిచో వ్యాసునియెడల మహాపచారమగును. ఏలయన, వ్యాస మహర్షి నాలుగువేదములను పరిష్కరించినపిమ్మట, పంచమ వేదమును పేరుతో ఇతిహాస పురాణములను (స్త్రీ శూద్రాదులకు ప్రత్యేకముగా నుపకరించుకట్లు) విరచించెనట.

101. ఋగ్వజ్జాస్సహకర్వాభ్యా వేదాశ్చ త్వారశ్చద్భృతాః

ఇతిహాస పురాణాంచ పంచమోవేద శ్చద్భృతాః

ఏవంచకౌర్భగవాన్ వ్యాసః కృపణవత్సలః-

[భాగ]

అంతేకాదు—“వేదము లెన్ని చదివినను వేదార్థము పురాణ సాహాయ్యముచేతనే లెస్సగా తెలియుననియు, ఎనడు పురాణమును తృణీకరించునో వానివలన తనకు ఆపద (అనర్థము) సంభవించునను భయముతో వేదము వానినుండి దూర దూరముగా పారిపోవు” ననియు వ్యాసమహర్షి నుడువుచున్నాడు—

102. యోవిద్యా చృతుకో వేదాః పాంగోపనిషత్సోద్విజః

ఃకేత్పురాణం సంవిద్యానైవ సస్యోద్విచక్షణః—

103. ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదం సముపబృంహయేత్

విభేత్యుప్రకృతా ద్విదో మామయం ప్రహరిన్యతి—

[వాయు 1—200. 1, 2]

అట్లుగట పురాణములెల్ల వ్యాసప్రోక్తములనియు, అవి “వైదిక ధర్మోద్ధార”కులకు శిరసా అవధార్యములనియు తేటపడినది.

45. చొంగసృష్టి

కాబట్టి—అయ్యలారా! మన స్మృతులలో పురాణములలో ఇతిహాసములలో వ్రేలుపెట్టని విద్వాంసుడులేదు. ఛంద

స్పృశేచ్ఛిన ప్రతికవియు, ధర్మబోధకుడనని బయల్పెడలిన ప్రతి యాచార్యుడును, ఎవరికితోచినశ్లోకములను వారు వ్రాసి, ఆశ్లోకములకు 'నూతడవాచా: 'శౌనకడవాచా: 'వైశంపాయనడవాచా: ' అని బొట్టుపెట్టి వానిని లోకాదరణకు పాత్రములుగా ఆయా శాస్త్రములలో నూరేగించినారు. ఈ దొంగసృష్టి, లోకమునందలి ఏ యితరవాఙ్మయమునందుగూడ ఇంత విరివిగా ఇంత నిర్భీకముగా చేయబడి యుండలేదు. ఈ దుర్గతి మన స్మృతిపురాణేతిహాసాదులకేగాదు; ప్రాజదువులను పేరిట పరమపూజ్యములైన శ్రుతులకు గూడ పట్టినది. ఎవడోయొక కడుపుకకుర్తి పండితుడు, 'అల్లా' పేరిట ఒక యుపనిషత్తును సృష్టించి దానిని వైదికవాఙ్మయములో జేర్చినయదృష్ట సాహసకార్యమును మీరెరింగి యున్నారని మా తలంపు.

46. అల్లాయస్వాహా !

ఉదాహరణపూర్వకముగా ఆ "అల్లోపనిషత్తు"ను ఇచ్చట దివరించుచున్నాము.

104. ఓం అస్సల్లాం ఇల్లామిత్రా వరుణో దివ్యనిధిత్రా ఇల్లిలా వరుణో
 విజాపునర్దదుః హయామి మిత్రో ఇల్లాం ఇల్లిల్లాం వరుణోమిత్రో కేజ
 కామాః హాతామిన్దో మహానురింద్రా అల్లా జ్యేష్ఠమ్ క్రేష్ఠమ్
 పరమమ్ పూర్ణమ్ బ్రహ్మణమిల్లమ్ అల్లోరనుర మహామతరకం
 వశ్య అల్లా అల్లం అధల్లవుక మాకకం అల్లాంవుకను నిఃఖేదకమ్
 అల్లాయజ్ఞేన మత మాత్వం అల్లా నూర్యచంద్రపర్యవక్షత్రాః అల్లో
 ఋషీకాంశ్చ దివ్యైంద్రాయ పూర్వ యేయాను పరమాణుః
 అంతరిక్షా అల్లో పృథివ్యా అంతరిక్షం విశ్వయాపం దివ్యానిధాతే
 ఇల్లిలా వరుణో రాజపునర్దదుః ఇల్లేకవర ఇల్లాకవర ఇల్లిల్లాతి ఇల్లిల్లాః
 ఇల్లాఇల్లిలా అనాది స్వయాప అధర్వణో కాఖిం ప్రాణాంహేం

అనగా సమాజ సిద్ధాంత జలచరాంత అవృష్టం జడమడపట్ అనుర సంచారిజీవ ప్రాంత అల్లారసుర మహామదరికం వీర్యశ్చ అల్లా అల్లాం అల్లాలి ఇల్లాలి.

నేటికిని మన వైదిక వాఙ్మయమునందు ఈ ఉపనిషత్తు ముద్రణా గౌరవము వహించియున్నది. ఏలయన, జ్ఞానము ముదిరిన పండితులు కొందరు 'అవ్యేతి ఇత్యత్ క్విప్ అవేభూషాయై గృహ్లాతి లాతి లా' అను వ్యుత్పత్తిని పురస్కరించుకొని, 'అల్లా' యను శబ్దమును అడుగంట త్రవ్వి, 'తల్లి' యను అర్థమును పెట పెట పెకలించి, 'అల్లా ఉపనిషత్తుకు విచిత్రమైన అంతరార్థమును చెప్పి దానిని సమర్థించినారు.

47. ఏది ధర్మము ?

ఇట్టి అపరస్పృహతో నిండియున్న మన వాఙ్మయము నుండి, ఏది ధర్మమో ఏది కాదో తెలియగలుగుటయు? ఔను— ఏది ధర్మము? ఏది అధర్మము? ప్రశ్నలకు ప్రశ్న! భయంకర ప్రశ్న! ఔను. ఏది ధర్మము? బ్రహ్మ తానుసృజించిన సరస్వతిని (అనగా తనకొమార్తెను) తానే వివాహమాడెనట— ధర్మమా? అధర్మమా? నహుషుడు తన సొంత చెల్లెలను (విరజను) పెండ్లియాడి ఆమెయందు సంతతి గాంచెనట— ధర్మమా? అధర్మమా? యముడు తన సోదరియైన యమిని భార్యగా స్వీకరించెనట— ధర్మమా? అధర్మమా? ద్రౌపదికి ఏవురు మగలట— ధర్మమా? అధర్మమా? మృతసంజీవని కొరకై కచుడు శుక్రుని మోసగించెనట— ధర్మమా? అధర్మమా? బ్రాహ్మణుడైన వసిష్ఠుడు క్షత్రియుడైన కల్యాణశాపదుని పట్టపుగాణిలో సంగమించి ఆమెయందు పుత్రునిగాంచి ఆతని పంశము నిలువ బెట్టెనట— ధర్మమా? అధర్మమా? బ్రాహ్మ

ఋషైన దీర్ఘతమనుడు త్పత్రియుడైన బలిరాజు నర్థాంగియందు సంతానము గనుటయేగాక, ఆమె శూద్ర పరిచారికయందుగూడ సంతానము గనెనట—ధర్మమా? అధర్మమా? పురాణముల వరకు బోనేల? ప్రత్యక్షముగా మన జీవితములలో దినదినము సంభవించుచున్న అనేక సంఘటనలనుగూర్చి విచారింపుడు. త్రికరణశుద్ధిగా ఎన్నిరీతుల కష్టించినను ఎన్నివిధముల యత్నించి నను పట్టడన్నము దొరుకక పస్తులపై పస్తులతో ప్రాణావశిష్ట డైన దరిద్ర నారాయణు డొకడు, ప్రక్కయింటిలోని నిండు అన్నపుగిన్నెను తనకొనిపోవుచున్నాడు—ఇది ధర్మమా? అధర్మమా? సంఘములో ఏపనియు చేయని, మునిసిపాలిటీకి ఏపన్నులును చెల్లింపని ఒక సోమరిబైరాగి, నీవును నేనును కష్టించి ఆర్జించి పన్నులు చెల్లింపగా నేర్పడిన ఆ చక్కని కంకర బాటపై నడచిపోవుచు, ఆ నీటికొళాయిలో నీరు త్రావు చున్నాడు—ఇదిధర్మమా? అధర్మమా? ఎంత నిగ్రహించు కొన్నను, అంతకంతకు పొంగి పారలిన వ్యసనోద్రేకముచే ఒక దురదృష్ట విధవ తన దేహమును అన్యధీన మొనర్చుకొను చున్నది—ఇది ధర్మమా? అధర్మమా? దైవముచే సర్వమాన వుల కొరకు సృష్టింపబడిన ఈ భూమిలో కొన్నిభాగములను, 'ఇది నా అబ్బసొమ్ము' అని యాక్రమించుకొని యుండుట భూస్వాములకు ధర్మమా? అధర్మమా?—అయ్యలార! శున శ్శేపుని కథ మీకు జ్ఞాపకమున్నదా? ప్రాచీన వాఙ్మయమునందెల్ల ఆ కథ ఎంత మనోహరమో అంత విషాదకరము. అంతే కాదు—'ఇదేధర్మము—ఇదే అధర్మము. ఇదిగో ప్రమాణము—అదిగో ప్రమాణము' అనుచు జీటికి మాటికి బుడిబుడి యుపన్యాసములొనంగు చిట్టిపాటి పండితులనోళ్ళకు అది బండుకట్టు!

ఆ కథ నిచ్చట సంగ్రహించుచున్నాము— (చిత్రరేఖ బ్రాహ్మణము నుండి).

48. శునశ్శేషుని కథ

“ఇత్యుక్తునివంగడమున హరిశ్చంద్రు డను ఒక రాజు కలడు. ^{౧౦} అతనికి నూర్గురు భార్యలు; కాని ఒక్క భార్య యందైన సంతతి కలుగలేదు.

105. హరిశ్చంద్రోహ వైధ స విశ్వకోరాజా పుత్రతపః.

తస్యహ శతంజాయా బభూవు స్తాను పుత్రం సతేభే—

అప్పుడు హరిశ్చంద్రుడు వరుణుని ఆరాధించి “ఓ వరుణా! నీ ప్రసాదమువల్ల నాకు మగశిశువు కలిగినేని వానినే నీకు యజ్ఞ బలిగా నర్పింతును” అని యనెను. “అట్లే యగుగాక!” అని వరుణుడనుగ్రహించెను. తత్ఫలముగ హరిశ్చంద్రునకు రోహితు డను కుమారు డుద్భవించెను.

106. అర్ధే సమవాచ పరుణం రాజాసముసధావ పుత్రోమేజాయతాం

తేన త్వాయజా ఇతి తథేతి స పరుణం రాజాన

మహసనార. తస్యహ పుత్రోజజ్ఞే రోహితోనాను —

పుత్రోత్సవ మహానందములో మునిగి తేలుచున్న హరిశ్చంద్రు నొద్దకు వరుణుడువచ్చి ‘వాగ్దానము పెరవేర్పు’ మని యడిగెను. కానక కానక కన్న కొడుకును చేతులార జంపుకొనలేక, ఏదో యొక సాకుచెప్పి హరిశ్చంద్రుడు ఆ వరుణదేవుని పంపివేసెను. ఈ విధముగా ఆ వరుణుడు వచ్చుటయు, వచ్చినపుడెల్ల ఏదోయొక సాకుచెప్పి హరిశ్చంద్రు డతనిని బంపివేయుటయు కొన్ని యేండ్ల కాలము జరిగెను. ఇంతలో రోహితుడు పెద్దవాడయ్యెను. హరి శ్చంద్రు డతనిని యావరాజ్యమునకు అభిషేకించెను. ఇక నహింపజాలక వరుణుడు వచ్చి హరిశ్చంద్రుని జంకించి యడి

గెను. అప్పు డాతడు రోహితుని బిలిచి “నాయనా ! ఈ వరుణు నకు నిన్ను యజ్ఞ పశువుగా అర్పించెదనని నేను ఒడంబడితిని. నా వాగ్దానము నెరవేర్చుమా” యని ఆజ్ఞాపించెను. రోహితు డియ్యకొనక “నేను నెరవేర్చను” అని ఖండితముగా జెప్పి తన విల్లును అమ్ములను గైకొని అరణ్యములకు పోయెను.

107. ఇత్యుక్త్యా పుత్రమామంత్రమామస తతామః
వై మహ్యం త్వా వనదా ద్దత్త శ్లోకానా మిమం,
యజాఇతి సహ సేత్యుక్త్యా క్షమరాదా యాగణ్య
మపాతస్థా స సంవత్సర మరణ్యే చచార—

అనిన మాట చెల్లింపక మోసగించిన యా హరిశ్చంద్రుని “నీవు జలోదర రోగముచే పీడింపబడెదవు గాక !” అని కపించి వరు ణుడు వెడలిపోయెను.

108. అథ సైత్యైకం వనదోజగ్రహ తస్య హోదకం జజ్ఞే—

రోహితుడు ఆ రేండ్లపాటు అడవులలో సంచార మొనరించి, తుదకు అజీగర్తుడును పేరుగల ఒక మహర్షిని కలిసికొనెను. ఆ యజీగర్తుడు కడుంగడు వృష్ణుడు. అతనికి ఒక భార్యయు ముగ్గురు కొడుకులును ఉండిరి. తినుటకు అన్నములేక ఆ కుటుంబ మంతయు శిల్పావశిష్టమై మలమల మాడుచుండెను.

109. షష్ఠంసంవత్సర మరణ్యేచచార సోదీగర్త సా యపి

మృషీ మశనయాపరీత మరణ్యమ సేయామ తస్యహ

త్రయఃపుత్రాతమః శుశఃపుచ్ఛః శుశఃశేసః శుశిలాంశుః—

ఆ ముగ్గురు కొడుకులలో మధ్యవానిపేరు శునశ్శేవుడు. రోహితు డజీగర్తుని జూచి “ఓ యజీగర్తా ! నీకు నూరు గోవు లొనంగ దను. ఈ నీ మువ్వరుకొడుకులలో ఒక్కనిని నాకు విక్రయింపుమా” అని యడిగెను.

110. తంహోవాచ ఋషేహం తే కతందదా

మృహ మేహ మేకే నాత్నానం నిష్క్రిణా ఇతి—

తండ్రికి పెద్దకొడుకుమీదను తల్లికి చిన్నకొడుకుమీదను ప్రీతి యగ్గలమని కదా లోకోక్తి! కాబట్టి పెద్ద కొడుకును బిగ్గ కొగి లించుకొని “నాయనా! నిన్ను విడజాలను!” అని తండ్రి యేడ్చెను. చిన్న కొడుకును బిగ్గ కొగిలించుకొని “నాయనా! నిన్ను విడజాలను” అని తల్లి యేడ్చెను. తుదకు ఇరువురు కలిసి మధ్యవానిని — అనగా శునశ్శేవుని — రోహితునకు విక్రయించిరి.

111. స శ్శేష్టంపుత్ర నిగృహ్లాన ఉవాచ నన్విమ మితి

నోషిన మితి కనిష్ఠం మాతా తాహమభ్యమే

సంపాదయాంచక్రతుః శునః కేపే—

శునశ్శేవనహితుడై రోహితుడు తండ్రివద్దకు వచ్చెను. హరిశ్చంద్రుడు వరుణుని బిలిచి “ఓ వరుణా! నా కొడుకునకు బదులు ఈ బుడుతను బలి యొసంగెద—నీకు అంగీకారమా?” అని యడిగెను. “క్షత్రియుని కంటె బ్రాహ్మణుడు శ్రేష్ఠుడు—కాన నా కంగీకారమే” యని వరుణుడు చెప్పెను.

112. సవితర మేతోవాచ తత హంతాహమనేనా

త్నానం నిష్క్రిణాఇతి స వరుణం రాజాన

ముపససా రానేన త్వాయజా ఇతి తథేతి

ధూయాన్వైబ్రాహ్మణఃక్షత్రియా దితి వరుణఉవాచ—

బలియజ్ఞము ప్రారంభమయ్యెను. దానికి విశ్వమిత్రుడు హోతగా నిల్చెను—జమదగ్ని అధ్వర్యుడు—వసిష్ఠుడు — బ్రహ్మ—అయాస్వ్యుడు ఉద్ధాత—

113. తస్యహ విశ్వామిత్రో హోతాసీ జ్ఞమదగ్నిరధ్వర్య

ర్వసిష్ఠోబ్రహ్మ యాస్య ఉద్ధాత—

ఆ దురదృష్ట ఘనశ్చేపుడు మంత్రాదులచే యథావిధిగ నంస్కరింపబడినవాడై యజ్ఞశాలకు తేబడెను—కాని, ఆ బుడుతను బలిస్తంభమునకు గట్టుటకై ఒక్కడైన సాహసింప కుండెను. అపుడు అజీగర్తుడే ముందుకువచ్చి 29 “ఇంకొక నూరుగోవు లొసంగినచో నేనే ఆ పనిచేసెదను” అని చెప్పెను. హరిశ్చంద్రుడంగీకరించి అతనికి మరొకనూరు గోవు లొసంగెను. అపుడు అజీగర్తుడు చేతులార తన కుమారుని ఆ బలిస్తంభమునకు గట్టివైచెను.

114. తస్మాక్పాపకృతాయ నియోక్తారం న వివిదుః
సహోవా చాజీగర్తః సాయపసిర్గవ్య మపరం
శతం దత్తాహమేవం నియోక్త్యామితి తస్మా
అపరంశతం దదు స్తం న నియోజ—

కాని, మరల ఒక్కడైన ఆ బొట్టెను వధించువనికి ఒడంబడ డయ్యె. అపుడు, మరొక నూరుగోవులొసంగిన యెడల ఆ పనిని కూడ తానే చేయుదునని అజీగర్తుడు మరల చెప్పెను. హరిశ్చంద్రు డాతనికి మరొక నూరు గోవు లొసంగెను.

115. తస్మానియుక్తాయ విశాసితారం న వివిదుః
సహోవా చాజీగర్తః సాయపసిర్గవ్య మపరం
శతం దత్తాహమేవం విశాసిష్యా మితి తస్మా
అపరం శతం దదుః—

మరొక నూరు గోవులు స్వీకరించిన ఆ యజీగర్తుడు, కత్తి నూరుచు కొడుకును సమీపించెను. “అయ్యో ! వీరు నిజముగా నన్ను బలిగొందురుకాబోలు ! ఓ దేవతలార ! మీరైన నన్ను రక్షింపుడు” అనుచు ఆ దైవోపహతడు ఒక్కొక్క చేల్పును పేరుబెట్టి పిలువ నారంభించెను—

116. కన్నా అపరం శతం కడుః సోసిం నిఃశావ
 వీయాయాఽదహా ఘనఃశేగ తుష్కాచక్రే
 మానుషమివవై మానిశసీవ్యంతి హంతాహం
 దేవతా ఉపధావీ మితి—

అతని యార్తనాదమును వేల్పులెల్లరును వినియు ఒక్కరైన అష్ట
 పదక మిన్నకుండిరి. తుదకు ఉష యను దేవత ఆ బాలునిపై
 కరుణ వహించెను. ఆ దేవత యనుగ్రహము వలన అతని పాశ
 ములు శకలశకలము లగుటయేగాక, హరిశ్చంద్రుని పీడించు
 చున్న జలోదరరోగముకూడ ఆ క్షణమే మాయమైపోయెను.

117. స ఉష సుఖిన్లు వాత ఉత్తరో తృతే తస్యహ
 స్సర్వపుష్ప ద్యుక్తాయా విపాలో ముచి కసిసు
 విక్షృకస్యోదరం ధవ త్యుత్తమస్యామేవ
 ద్యుక్తాయాం విపాలో ముచు చేగద
 విక్షృక ఆస—

[చ. బ్రా]

నదన్యులెల్లరు ఆశ్చర్యచకితులైరి. శునశ్శేపుని కొనియాడి దీవిం
 చిరి. అంతేకాదు—అతనినే హోతగా నియోగించి ఆ యజ్ఞ
 మును (బలిలేకుండ) పూర్తిగావించిరి. ఇప్పుడు అజీగర్తునకు తన
 కొడుకుమీద మరల ఆసక్తిగి అతనిని తనవెంట గొనిపోవుటకు
 ఉద్యమించెను. కాని ఆ నిర్దయునివెంటి పోవుటకు శునశ్శేపుడు
 నిరాకరించి అచటి నదన్యుల శరణు జొచ్చెను. వారిలో, విశ్వా
 మిత్రునకు ఆతనియందు గాఢమగు సానుభూతి కలిగి, వానిని
 తన యండకు చేరదీసి- 'దేవరాతు' డను క్రొత్తపేరుపెట్టి దత్త
 పుత్రునిగా స్వీకరించెను. ఇది కథానంగ్రహము. ఇందలి
 సంఘటనలు అపూర్వములేకాదు— అమానుషములు. వీనిలో
 ఏదిధర్మము? ఏది యధర్మము? కడుపుతీపికి అగ్గమైన హరిశ్చం
 ద్రుడు వరుణుని గికురింపజూచుట ధర్మమా—అధర్మమా?

ప్రాణమునందలి క్రితినే రోహితుడు తండ్రియాజ్ఞను ధిక్కరించి పోవుట ధర్మమా—అధర్మమా? అకడ కృశించుచున్న అజీగర్తుడు కొడుకును అమ్ముకొనుట ధర్మమా—అధర్మమా? హరిశ్చంద్రుడు తన కొడుకునకు బదులు మరొకని కొడుకును బలియొనగబూనుట ధర్మమా—అధర్మమా? తాను తొలు దొల్ల నంగీకరించిన రోహితునిగాక, వానిస్థానే, మరొకనిని కబళింపబూనుట వరుణునకు ధర్మమా—అధర్మమా? తుదకు అజీగర్తుడు పిలువగా ఆతనివెంట బోవక ఎదురించుట శునశ్శేవు నకు ధర్మమా—అధర్మమా? అజీగర్తుని యంగీకారము లేకుండ విశ్వామిత్రుడు శునశ్శేవుని పెంచుకొనుట ధర్మమా—అధర్మమా?—ఇందలి ఒక్కొక్క సంఘటనను ఒక వేయిమంది “ఒప్పు” అని సమర్థించినచో మరొక వేయిమంది “తప్పు” అని ఖండించుటకు అవకాశమున్నది. ‘సత్యాన్నాస్త్రీవరోధర్మకః’ ³⁰ అని యందుమా హరిశ్చంద్రుడు వరుణుని మోసగింపజూచుట అధర్మమే—లేక ‘అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి’ ³¹ అని యందుమా ఏ యబద్ధమాడియో కొడుకును కాపాడుకొన జూచుట ధర్మమే! ‘యయా కయాచ విధయా బహ్వన్నం ప్రాపుయాత్’ ³² అని యందుమా అజీగర్తుని పుత్రవిక్రయము ధర్మమే—లేక ‘ఆత్మ వత్సర్వభూతాని’ ³³ యందుమా అజీగర్తునిది అధర్మమే! ‘శరీరమాంద్యఖలు ధర్మసాధనం’ ³⁴ అని యందుమా రోహి తుడు స్వప్రాణ రక్షణమునకై తండ్రిని ధిక్కరించి పోవుట ధర్మమే—లేక ‘పితృదేవోధవ’ ³⁵ అని యందుమా రోహి తుని పితృత్వాజ్ఞోంఘనము అధర్మమే!—మరి, ఏది ధర్మము? ఏది అధర్మము? రెండును ధర్మములగునా? లేక రెండును అధర్మము లగునా? లేక రెండును గొంత కొంత ధర్మములును,

గొంత కొంత అధర్మములును అగునా? అనంభవము. పాతిక ధర్మము, నగము అధర్మము, ముప్పాతిక ధర్మము—అని గుణించుటకు ధర్మము గణమానముకాదు. ధర్మము అవిభాజ్యము. అయినచో ధర్మము—లేనిచో అధర్మము అంతే.

118. ద్వయం వైః షః స తృతీయచుస్తి సత్యంచైవాప్యః షః — [౪౮]
మరి ఏది ధర్మము? ఏది అధర్మము?

49. దర్మాధర్మ సమస్య

అయ్యలార! మన 'వైదికధర్మోద్ధార'కులకు మంచినీళ్ళ ప్రాయముగా కన్పించుచున్న ఈ భయంకర ధర్మసమస్యను మన ప్రాచీన మహర్షులు తమ సునిశిత ప్రతిభతో తమ ప్రశాంత భావనతో తమ యమోఘ విజ్ఞానముతో తర్కించి తర్కించి, శోధించి శోధించి, త్రవ్విత్రవ్వ తుదకు అంతుపొంతు తెలియక, తలలు వేడియెక్కి, తమ కడపటి యభిప్రాయమును మనకు విస్పష్టముగా నెరింగించి యున్నారు. వ్యాసుడు చెప్పి చున్నాడు—

1.9. సైవధర్మీ సచాధర్మీ న చైవ హి శుభాశుభీ

య సస్యై దేకాసకేలీః స్తూష్టిమ్ కించిదచింతయత్ — (మ, భా)

“ఓ మానవులారా! ప్రశాంతమైన స్థలములో ఒంటరిగా కూరుచుండి కొంచెము దీర్ఘయోజనచేసి చూడగా నాకు అన్నియు ధర్మములుగానే దోచుచున్నవి. కాని మరొక్కొంత దీర్ఘయోజనచేసి చూడగా, మరల అవి అన్నియు అధర్మములుగానే తోచుచున్నవి”—అంతేకాదు—ఇంకను వినండి!

120. సచదేవా స పితరో ముసయో సచమాసవాః

అయంభర్గో హ్యయం శేతిబ్రువంతోఽభిన్నదర్శవాః—

[వాయు 59—25]

తస్మాన్ననిశ్చయాద్యత్తుం ధర్మః శక్యస్తకేనచిత్ — [తత్త్వేన]

మానవులే కాదు, మహర్షులేకాదు, పితరులేకాదు, దేవతలే కాదు, ఎవ్వరైనసరే ధర్మాధర్మనిర్ణయమందు భిన్న భిన్న దృష్టితో వర్తించుట తప్పదు—ధర్మనిర్ణయము ఏ ఒక్కనికిని అశక్యము.

50. “ధర్మ” నిర్వచనము

తొలుదొల్త “ధర్మ” శబ్దమునకు అర్థమేమో తెలిసి కొందము. శంకరభగవత్పాదులు సెలవిచ్చుచున్నారు—

121. ప్రాణిసాం సాక్షా దభ్యుదయశ్చేయసః

హేతు ర్య సుధర్మః—

[గీ. భా]

‘ఎయ్యది ప్రాణికోటికి అభ్యుదయకారకమో, క్షేమదాయకమో అదియే ధర్మము’. వ్యాసుడు చెప్పుచున్నాడు—

122. ధారణాత్ ధృతి ర్విత్థాత్ ధాతో ర్ధర్మః ప్రకీ ర్తితః

అధారణోఽపమాత్వేన ఆధర్మ ఇతిచోచ్యతే—

[కాయ]

123. ధారణాత్ ధర్మ మిత్యాహుః ధర్మేణ విభుతా ప్రజాః

యత్ స్యాత్ ధర్మసంయు క్తః స ధర్మఇతిచోచ్యతే— (మ. భా)

‘ధర్మ’ శబ్దము ‘ధృష్ట’ అను ధాతువువలన జనించినది. ‘ధృష్ట’ ధాతువునకు ‘ధరించుట’ ‘పోషించుట’ అని యర్థములు. కాబట్టి ‘ధర్మ’ మనగా ‘ధరించునది’ ‘పోషించునది’ అని అర్థము. ‘ధరించుట’ దేనిని? ప్రజాసమూహమును. అనగా? మానవుని భౌతిక దేహమును వస్త్రాదు లెట్లు ధరించుచున్నవో అతని నైతిక దేహమును ధర్మ మెట్లు ధరించుచున్నది. కాబట్టి ఎయ్యది ప్రజాసమూహమును లెన్నగా ‘ధారణ’ చేయగలుగునో అదియే ‘ధర్మ’ మనుట నిశ్చయము. వ్యాసుడింకను చెప్పుచున్నాడు—

124. ప్రభవార్థాయ భూతానాం ధర్మప్రపచనం కృతం

యత్ స్యాత్ ప్రభవసంయు క్తః స ధర్మ ఇతి నిశ్చయః— [మ. భా]

“ప్రాణికోటి పురోవృద్ధికొరకు ధర్మముద్దేశింపబడినది. కాబట్టి ఎయ్యది ఆ పురోవృద్ధిని సమకూర్పజాలునో అదే ధర్మ మనుట నిశ్చయము. ” అంతేకాదు—ఇంకను—

125. అహింసార్థాయ ధూతానాం ధర్మప్రపచనం కృతం

యత్ స్యా దహింసయా యుక్తః స ధర్మ ఇది నిశ్చయః—[మ.భా]

“ప్రాణికోటిలో అహింసకొరకు ధర్మముద్దేశింపబడినది. కాబట్టి ఎయ్యది అహింసాయుక్తమో అదియే ధర్మమనుట నిశ్చయము. ” ఇంకను—

126. సర్వేషాం యః సుహృద్విత్వం సర్వేషాంచ హితేతః

కర్మణా మనసా వాచా స ధర్మ కేదజాయతే— [మ. భా]

“సర్వమానవులకు ద్రికరణశుద్ధిగా ఏది అన్యోన్యతను (సుహృద్భావమును) సంఘటింపజాలునో, ఏది సర్వమానవులకు హితమును సమకూర్పజాలునో, అదియే ధర్మమనుట నిశ్చయము. ” కాబట్టి ధర్మలక్షణము లెట్టివనగా పురోవృద్ధి—అహింస—అన్యోన్యత—హితము. మంచిదే— కాని ఏది పురోవృద్ధి కరము? ఏది అహింసాయుక్తము? ఏది అన్యోన్యతాసాధకము? ఏది హితపూర్వకము? వ్యాసుని అమోఘవాక్యమువినండి!—

127. ధర్మాధర్మా విహస్తాక్తా శబ్దావేతా క్రియాత్కరా

కుశలాకుశలం కర్మ ధర్మాధర్మా వితిస్సృతా— [వాయు]

“ధర్మము అధర్మము అను రెండును క్రియాత్మకములు. ఆక్రియలకు ఫలితములు కుశలము అకుశలము అను రెండు కర్మలు. దేనిని ఆచరించుటవలన కుశలము కలుగునో ఆక్రియయేధర్మము. దేనిని ఆచరించుట వలన అకుశలము కలుగునో ఆక్రియయే అధర్మము” తాతా! వ్యాస! సర్వధర్మసారసంగ్రహమైన ఇట్టి ప్రపచనము నీకే వ్యక్తవ్యముకదా!

గీ. కౌటలబద్ధ

ఈ ప్రవచనము ననుసరించి ఇక నిపుడు సనాతనధర్మములను పరీక్షించి చూతము. అహింస—ఇది సనాతనధర్మమే. కాని క్రియాయాపమున ఈ అహింస ఒక్కొక్కప్పుడు అనాచరణీయ మగు చున్నది. ఉదాహరణము:— నిరవరాధినైన నామిదికి ఒకహంతకుడు ఖడ్గహస్తాడై లఘించుచున్నాడు. నా కర్తవ్యమేమి? అహింసను ఆచరించి ఆ హంతకుని కత్తికి ఆహారమగుటయూ? లేక హింసాహింసల చర్చను పండితులకు విడచి, మంచిబడితెను చేదాల్చి వాని నెదుర్కొనుటయూ? మనువు చెప్పుచున్నాడు—

128. గురుంవా బాలపృథ్వోవా బ్రాహ్మణంవా బహుశ్రుతమ్

ఆతతాయావ మాహంకం హన్యాజేహాచిచారయత్. [మన, 3-350]

“ఓయీ! నిన్ను చంపుటకు ఆతతాయీ నచ్చినయెడల తెల్ల మొగము వేయవద్దు! లే! తిరిగి కొట్టు! అవసరమైన చంపు! ఆ ఆతతాయీ బాలుడు కానిమ్ము—వృద్ధుడుగానిమ్ము—గురువుగానిమ్ము—తుదకు బ్రహ్మనోటినుండి యూడిపడిన బ్రాహ్మణుడు కానిమ్ము. తడబడవద్దు! తాడించు! తాడించు!” కాబట్టి, ఇచ్చట ధర్మము ప్రధానముకాదు—మానవుని ప్రాణరక్షణ, ప్రధానము. కాబట్టి, ధర్మమును బ్రతికించుట కొరకు మానవుడు జనింపలేదు. మానవుని బ్రతుకును తీర్చి దిద్దుటకై ధర్మము ఏర్పరింపబడినది. కాబట్టి అహింస అహింస కావచ్చు—సత్యము సత్యముకావచ్చు—లేక మరెట్టి సనాతనధర్మమైన మహాత్మర ధర్మమని ప్రశంసింపబడవచ్చు—కాని అవి ‘క్రియా’ రూపమున ‘కుశల’ కర్మలుగా ఫలించునంత మేరకే, ధర్మములు.

ఉత్తరక్షణము నుండి అధర్మములు—అందువలన శ్వాభ్యములు. ధర్మపరిమాణమునకు ఇదిగదా కొలతబడ్డ !

52. కొలత

ఈ మానదండముతో ఇక మన చాతుర్వర్ణ్యధర్మమును, అన్పృశ్యతాధర్మమును (అధర్మమును!) పరిశీలించి చూతము. మన శాస్త్రముల ప్రకారము ఈ చాతుర్వర్ణ్యము కృతయుగములో లేదట—త్రేతలో ప్రారంభమై ద్వాపరమున విస్తరించి కలిలో పరిపక్వమైనదట. అన్పృశ్యతమాత్రము పూర్తిగా కలిబిడ్డయే! మరి, పెక్కు శతాబ్దములనుండి మన సంఘమును పాలించుచున్న ఈ ధర్మములు, 'క్రియా' రూపమున నేడెట్టి 'కుశలా కుశల' ఫలితముల నొనంగుచున్నవి? హిందువుడా! ఈ భారతభూమి సర్వస్వము ఎంతకాలము హిందువుని ఏకైక నిర్భిన్న శాసనమం దుండెనో, ఎంతకాలము ఈ భూమి హింద్వేతర జాతులకు దుర్నిరీక్ష్యమై యుండెనో అంతకాలము ఈ చాతుర్వర్ణ్యము వలన హాని కనుపించలేదు. ఏలయన, నీ ఇల్లు నీ యధీనమునం దుండెను. మంచి సంసారివలె నీ యింటివసులను నీ నలువురు సోదరులకు చక్కగా పంచియిచ్చినావు. ఒకనిని పని పాటలయందు నియోగించినావు—ఒకనిని కృషివాణిజ్యములందు నియోగించినావు—ఒకనిని గృహరక్షణమునందు నియోగించినావు—ఒకనిని విద్యాగురువుగా నియోగించినావు. ఈ విభజనము సమంజసమే యని ఒప్పుకొందము. ఇది పెక్కేండ్లు—అనగా నీయిల్లు నీ యాజమాన్యములో నున్నంతమేరకు—నీకు ఉపకరించి యుండవచ్చునని కూడ అంగీకరింతము. కాని అనంతర మొకప్పుడు ఏమి సంభవించెను? గ్రీకులు, శకులు, బర్బరులు, యవనులు, పారశీకులు, తురుష్కులు మొదలగు

ఖండాంతరజాతులు నీ యింటిమీదికి పరాక్రమించినవి. గృహ
రక్షణమునకై నీవు ప్రత్యేకముగా నియోగించిన నీ రెండవ
తమ్ముడు, తలప్రాణము తోకకువచ్చునందాక పోరిపోరి చివరకు
తన కత్తిపై నత్తమిలెను. పెద్దవా డేమిచేయుచుండెను? జ్ఞానము
ముదురుటచేత అతని దృష్టి ఆకాశపరీక్షలో అంతర్ధానమై
భూలక్ష్మములమీద నిలువదయ్యెను. మూడవవాడో? అతనికి
త్రాసునందును నాగలియందునుగల విన్ననువు, శశునిర్వాపణ
మునందు లేదయ్యెను. నాల్గవవాడో? 'నమోబ్రహ్మణే!' యను
మంత్రమును అతనిచే చదివించి చదివించి, ఒక 'నమస్తే యం
త్రము'గా అతనిని నీవే నిర్మించిపెట్టితివి! ఫలితము? పరాధీనత.
నీవు, నీ యిల్లు, నీ వారందరును పరాధీనులైరి. నీ వ్యవహారము
నీ హస్తములనుండి న్రస్తమయ్యెను.

53. భల్లూక ముష్టి

అయ్యలార! హస్తమునకు వ్రేళ్లు అయిదు. మాట వరు
నకు— బొటనవ్రేలు బ్రాహ్మణుడనియు, చూపుడు వ్రేలు క్షత్రి
యుడనియు, నడిమివ్రేలు వైశ్యుడనియు, నాల్గవవ్రేలు శూద్రు
డనియు, చిటికినవ్రేలు చిన్ని అస్పృశ్యుడనియు అనుకొండము.
ఈ అయిదువ్రేళ్లలో నొక్కొక్కటి వ్యక్తిగతముగా దుర్బలము.
కాని అయిదింటిని కలిపి నిలుపండి—చపేటము సిద్ధము! ఏక
ముఖముగా వంచి కలుపండి—గుప్పిలి సిద్ధము! ఇంకను వంచి
బిగించండి—ముష్టి! భల్లూక ముష్టి!

54. వానరవంశము

అయ్యలార! ఈ ప్రపంచము ఒక కర్కశ పాతకాల.
ఇందుగల న్యాయములు ఇసుకపాతరలు. కాని ఆ న్యాయము

లన్నింటిలో విజయవంతమైన న్యాయముగా ఒక్కటే కన్పించుచున్నది—జబ్బపుష్టి న్యాయము. ఇందుగల జాతులు అసంఖ్యాకములు. కాని ముఖ్యమైన జాతులు రెండే కన్పించుచున్నవి—కలవారు, లేనివారు. ఈ అసహజ వ్యవస్థను సంస్కరించుటకై గాంధీమహాత్మునికన్న ఘనులైనవారు దీనిలో ఎందరో వుట్టి గిట్టి నారట. శ్రీకృష్ణునివంటి ధర్మసంస్థాపకుడు, బుద్ధునివంటి పరమ దయాళువు, క్రీస్తునంటి ప్రేమావతారుడు, మహమ్మదువంటి తీవ్ర సంస్కర్త, యుగయుగములం దొక్కొక్క రొక్కరు ప్రభవించి, ఈ మానవజాతి వంశలు తీర్చి దిద్దుటకై, అనంతమైన శ్రమచేసినారట. ఫలితము? యధాతథము. హింస! హింస! గీత 'సుధ'ను త్రావి పార్కుడు కై పెక్కి, చుట్టపక్కముల గొంతుకలు చురచుర గోసెను. హింస! పదునే డక్షాహిణీల భారత పుత్రులు 'స్వర్గ'మునకు బోయి 'రంభాసంభోగ సౌఖ్య'ము లనుభవించినారట! ఈ హింసయంతయు 'ధర్మస్థాపన' కట! ఇక 'ఖురాను'కు ఫలిత మేమి? అల్లాయుద్దీను మొదల్కొని ఖౌరంగజీబు వరకు గల చక్రవర్తులు ఇస్లామేశరులమైన మనవంటి 'కాఫీరుల కుత్తుకలు కోసి కోసి గుట్టలు పేర్చినారు—హింస! ఈ హింసయంతయు దేనికట? 'సత్యమతస్థాపన' కట! ఇక 'బైబిలు'నకు ఫలిత మేమి? అదిగో! అదిగో! చూడండి—రక్త రక్తిమారంజితమైయున్న ప్రతీచీ దిశావదనము! అదిగో! వినండి—ఆ దెననుండి వీలెంచుచున్న వృద్ధుల రోదనము! విధవల హాహాకారము! అనాధ బాలబాలికల యాక్రందనము! చూడండి—'కెత్తిమీదుగా ఎగిరిపోవుచున్నవి క్రొత్తరకపుటాకాళ పితాచములు! నేలపై ప్రాకిపోవుచున్నవి శతాశ శత ఘ్నులు! నీటిలో పొంచియున్నవి భయంకర మహానాగములు!

చూడండి—నిన్నటి పట్టణము నేడు శ్మశానము ! నిన్న కలకల
లాడిన కేదారక్షేత్రము, నేడు వలవలని భస్మరాశి !... ఆహాహా!
'గీత' కు ఫలితము భారతయుద్ధము. 'ఖురాను'కు ఫలితము
'జహాద్' (ధర్మ) యుద్ధము. 'బైబి'లుకు ఫలితము జోడుప్రపంచ
మహాసంగ్రామములు. తత్పూర్వము లసంఖ్యాకములు. మరి,
'గీత' యనగా నెట్టిది ? ఓహోహో ! దానివిలువ ఇంతని చెప్ప
దరమా !—బైబిలో ? బాపురే ! ఒక్కొక్క నూక్తి ఒక్కొక్క
కోహినూర్ !—ఖురానో ? శైబాన్ ! ఎత్తు కెత్తు బంగారము !
మరి—నరుడో ?—నరుని వంశకర్త వానరు డట కదా !

సె. దేగలు ! దేగలు !

అయ్యలార ! భూమి పరిమితము—కాని భూమియండు
దినదిన ప్రవృద్ధమగుచున్న జనసంఖ్య అపరిమితము. సంఖ్య
హెచ్చినకొలది జీవిత సంగ్రామము తీవ్రతర తీవ్రతమరూపము
లను ధరించుట నహజము. మరి—

“ ఓ జీవుడా ! నీకు ముఖ్యముగా కావలసిన వస్తువేమి ? ”

“ అన్నము ! అన్నము ! ”

129 ఆనాడున్న మహామన్న మహా

హన్నాడో 2 హామన్నాడో—

[తై—క, 7—10]

“ ఎందుచేతనయ్యా ఇంత అన్నాతురత నీకు ? ”

“ ఆకలి ముందు—తర్వాత నేను ! ఇది నా జన్మ రహ
స్యము—అందుచేత. ”

“ నిజమా ? ”

“ అయితే, విను నా స్వీయచరిత్ర. ఆత్మవలన ఆకాశము
జనించెను—ఆకాశమువలన వాయువు—దానికి అగ్ని—
దానికి నీరు—దానికి పృథివి—పృథివికి ఓషధులు—

ఓవధులకు అన్నము—అన్నమునకు నేను ! విన్నావా !
ముందు అన్నము—తర్వాత నేను ! అయ్యయ్యో !
ఆకలి ! ఆకలి ! అన్నము ! అన్నము ! ”—

130. ఆశ్చర్య ఆకాశః సంభూయతే - ఆకాశా ద్భయః -
వాయో రగ్నిః - అగ్నే రావః - అద్భ్యుః పృథివీ -
పృథివ్యా ఓషధయః - ఓషధీభ్యోఽన్నమ్ - అన్నా
త్పురుషః - స నా వీషభురుషోఽన్నరసమయః—

[తై-శ్శ, 2, 1—2]

“ నీ యాకలితీరని ఘట్టము ఒకానొకవును తటస్థించినచో
ఏమి చేయుదువు ? ”

“ ఏమిచేయుదునా ? నాలు ! జాగ్రత ! నేను చేయుజాలని
ఘోరకృత్యము లేదు ! ”—

131. “బుధక్షితః కిం న కరోతి కన్య ? ” 136

“ అయ్యయ్యో ! ధర్మము అధర్మము అను విచారము నీకు
వలదా ? ”—

“ ధర్మము ? హిహిహి ! ముందు నా ఆకలి — తర్వాత
నీ ధర్మము ! ”—

132. రక్షే జేవ స్వదేహం పశ్చాద్ధర్మమ్ సమాశ్రయేత్ - [పరా]

“ జేనదు కడుపు నెడల ఇంత సుఖలోభము నీకులేగునా ? ”—

“ నా కొక్కనికేనా ! నీకు ? వారికి ? సర్వులకు ? హిహిహి !
లోకమంతయు సుఖలుబ్ధము ”—

133. సుఖాయ కర్మాణి కరోతి లోకో—

[భాగ]

ఇది, జీవి జీవితరహస్యము. ఆకలి, అన్నము. మరి, అయ్యలార !
పరిమితమైన భూభాగమునందు అపరిమితమైన జనసంఖ్య
ఉత్పన్నమగుచుండగా ఆహారము కలవగుటయు, ఆకలి తీరక

పోవుటయు తప్పక సంభవించును. అప్పుడే భయంకర సంఘర్షణ. అప్పుడే పరస్పర మారణహోమము. అప్పుడే బలవంతుల విజృంభణము—బలహీనులహింస. అప్పుడు అన్ని ధర్మములును రద్దు. ఒక్కధర్మమే మిగులు— ఆ ధర్మమువేరు? పేరా?—శునక విస్తరి ధర్మము. ఒకవిస్తరి—అనేక శునకములు! అయ్యలార! కఠోరమగు నిట్టి నిత్యజీవన మహాసంగ్రామములో కమలభక్షకులకు తావులేదు. బాత్తుగా లేదు. ఏజాతి, తనయిల్లు దిద్దికొని, నడుమునకు కాసె బిగించి, మంచి దుష్టుగట్టు చేదాల్చి, మంచె యెక్కి, తలయెల్ల కనులుగా దశదిశలు పరికింపకుండునో, ఆ జాతి యన్నమును ఏ డేగలో ఎగురదన్నుకొని పోవుట ప్రకృతి ధర్మము.

134. 'జీవో జీవస్య జీవణమ్' 37

[భాగ, 1, 13-16]

56. ఫలితము

అయ్యలారా! ఈ ప్రాచీన భారతఖండము పంచమహా ఖండములకు గురుపీఠము. ఇతరఖండములవారు అజ్ఞానాంధ కారమున మునింగి పశుప్రాయులై సంచరించిన కాలమందు ఈ ఖండమంతయు 'తత్త్వమసి' 38 'అహంబ్రహ్మాస్మి' 'ఏకమే వాద్వితీయం' 39 అను దివ్యఘోషలతో మార్మమొగినది. అది మహర్షులయుగము ఆ యుగ మంతరించినది. వారి యూరస్సులైన మీరు తదాదిగా నేటివఱకును మీయుగము సాగించియున్నారు. చాతుర్వర్ణ్య సమోపేతమైన ఈ అశేష భారత మహాసంఘమున కంతటికీ, ఆ మహర్షుల యనంతరమున మీరే విద్యాగురువులరు—మీరే ధర్మాచార్యులరు— మీరే నీతిబోధకులరు— మీరే మార్గదర్శకులరు. మరి, మీ గురుత్వమునకు నేడు కన్పించుచున్న ఫలితము లెవ్వి? సంఘీభావ

దాహిత్యము—రాజకీయ నిస్సహాయత్వము—నైతిక అస్థిరత్వము—
ఆర్థిక దారిద్ర్యము—దైహిక దౌర్బల్యము—ఇవి, ఫలితములు.

57. ఎవరు బాధ్యులు ?

ఈ ఫలితములకు ఎవరు బాధ్యులు ? కాశ్రుదండములను
ఝుళిపించుచు, ఎవ్వరు తరతరములనుండి ఈ ప్రాచీనజాతిని
గొట్టెలమందవలె నడిపించియున్నారో వారే ఈ ఫలితములకు
బాధ్యులు. అయ్యలారా ! ఆ శతాబ్దములు గతించినవి—నేడు
క్రొత్తశకము ప్రారంభమైనది. ఈ శకమునందు కులమునుబట్టి
కాదు ఆచార్యత్వము—గుణమును బట్టి; వర్ణమునుబట్టి కాదు
గౌరవము—వర్తనమును బట్టి.

135. పండితస్యాపి శూద్రస్య కాశ్రుజ్ఞానరతస్యచ

పశవం తస్య శగ్రాహ్యమ్ శుశోభిష్టం హని ర్యథా— [చ.నిం]

అనగా—“హోమమునందు పోయు నాజ్యము ఎట్టి పవిత్రవస్తు
వైనను, కుక్క ముట్టెనేని అపరిగ్రాహ్యమగుచున్నది. అట్లే,
శూద్రు డెన్ని కాశ్రుములు చదివి ఎంతపండితుడైనను అతని
పాండిత్యము అనాదరణీయము” — ఈసూక్తి ఆచరణాభావ
ముచే నేడు అనంతస్మృతిపథమును బట్టినది. మరియు—

136. దుష్కలాపి ద్విజః పూజ్యో న శూద్రో విజతేంద్రియః

ఈ పరిత్యజ్య గాం దుష్టం దుశ్యోత్ క్షీరపతీం ఖిణ్ఘ్ [పశా]

అనగా—“ఎంత దుష్టుడైనను ద్విజుడే పూజ్యుడు. ఎంత విజతేం
ద్రియుడైనను శూద్రుడు పూజ్యుడుకాదు. ఎంతపాగరుబోతు
డైనను ఆవుపాలే పూజ్యములు గాని, గాడిదపాలు పూజ్యములు
కాదుగదా” అని చెప్పిన పరాశరసూక్తికూడ నేడు కాల
దోషము సోకి పెంటప్రొగున కెక్కినది.

రీ. కర్తవ్యము

‘సనాతన ధర్మోద్ధార’ కులారా! శాస్త్రోక్తమైన సనాతన ధర్మమును నేడు మన మాచరింపజాలని కారణముచేత, మన మెల్లరము ‘ధర్మచ్యుతు’లమైతి మనియు, ‘వర్ణసంక’రులమైతి మనియు శంకించి, పరితపించి, ఏదో వరము దారుణపాతకమొనర్చిన పాపండ్ల పాతకుల వలె లజ్జించి, తలలు వంచుకొనవలెనా? పిటికిపందలు ఆపనినే చేయుచున్నారు. కాని, ఎయ్యది మీకు ‘ధర్మపతనము’ ‘వర్ణసంకరము’ అను స్వరూపమున సింహస్వప్నముగా తోచుచున్నదో, అదియే మాకు ‘సవజీవనము’ ‘సర్వమానవ సమానత్వము’ అను స్వరూపమున నవ్యసుందరదృశ్యమై కన్పించుచున్నది. దేనిని ‘కలి’యని మీరు పెదవులు విఱుచుచున్నారో దానియందే ‘స్వర్గ’మును సాధించుట మా ఆశయము. మీలో మాలోగల ఈదృష్టిభేదము సులభగ్రాహ్యము. మీదృష్టిలోమానవుడు ప్రాచీనధర్మబద్ధుడు—మా దృష్టిలో మానవుడు నిత్యవినూత్న ధర్మవ్యవస్థాపకుడు. మీ మానవునకు శాస్త్రమే ప్రపంచము—మా మానవునకు జీవనమే శాస్త్రము. అయ్యలార! ఈ శాస్త్రములు రావచ్చును—ఈ శాస్త్రములు పోవచ్చును. కాని మానవజాతి యునికి మాత్రము సుస్థిరము. శాస్త్రములందలి యుత్తరములు, నాటికిని నేటికిని, స్థానిరూపమున అట్లే నిలిచియుండవచ్చును—కాని మానవజాతి జీవయాత్రలో ఎప్పటి కప్పుడు ఎన్నియో పరిణామములు దశాంతరములు అవస్థా భేదములు సంభవించుచునే యుండును. శాస్త్రములు ఒకటవ మైలురాతియొద్ద అట్లే నిలిచి యుండగా, మానవజాతి మనోభావములు, కర్మధర్మములు, ఆచార వ్యవహారములు క్రొంగొత్త దారులలో సంచరించుచు వినూత్న

సమస్యల నెదుర్కొనుచు వందలకొలది మైళ్లు మున్ముందుకు సాగిపోవుచునే యున్నవి. మరి—అట్టి మానవజాతిని ఆ వందల కొలది మైళ్ళు మరల వెనుకకు నడిపించుట శ్రేయస్కరమా? లేక అది నడిచిపోవుచున్న దారిలోని చెత్త చెదారముల నూడ్చి దాని మార్గమును మరింత సుగమముగా నొనర్చి, దాని నడకను మరింత సుకరముగా జేసి, దానిని జయ జయ ధ్వానములతో మున్ముందుకు నడిపించుకొని పోవుట శ్రేయస్కరమా?

59. స్వ స్తి

అయ్యలారా! మన శాస్త్రములందు ఎంతటి మహోన్నత శతయములు ప్రతిపాదింపబడి యున్నవో అంతటి అత్యధమ ధర్మములు కూడ ప్రవచింపబడి యున్నవి. మహోన్నతాశయ ములైన బ్రహ్మచర్యాది యాశ్రమములును శమదమాది స్వాత్మిక లక్షణములును నేడు మన కసాధ్యము లగుటచే వానిని విసర్జించితిమి. వానిని విసర్జించుటచే సనాతన ధర్మమునకు విపర్యాసము ప్రాపించినది. ఆ విపర్యాసచూనకు ఫలితముగా, నేడు, ఆ ప్రాచీనశాస్త్రశక్తికంటె ఊర్జన్వలమైన నవ్యసాంఘిక మహా శక్తి యొకటి యుత్పన్నమై, మన సనాతనధార్మికవ్యవస్థ నంతయు గూకటివేళ్ళతో గదలించి యుట్టుత లూగించుచున్నది. ఈ ప్రచండ విప్లవమునకు ఫలముగా మన సంఘమున నేడు అనేక నూత్న సమస్యలు తలయెత్తినవి. ఈ సమస్య లన్నింటిని ప్రశాంతమానసముతో సమాలోచించి, సంఘ కళ్యాణమునకు అనుకూలించు పద్ధతులతో పరిష్కరించుకొనుట తగును గాని, చీటికి మాటికి మీరు మీ శాస్త్రములను పెదకి, అందలి శ్లోకముల నేర్చి కూర్చి “ఇవిగో మా శాస్త్రములు, మీ సమస్యలు సమస్యలు పనికిరావు. మా శాస్త్రములే మాకు ప్రమాణ

ములు. ఇందలి ప్రత్యక్షరమును ఆచరణీయము. కీనికి వ్యతిరేకముగా మీకు వర్తితురా మేము నహింసము.” అని పోరాడుట సంఘక్షేమమునకు మిక్కిలి హానికరము. ఈ శాస్త్రములను అనుసరించి వర్తించుట—ఇష్టానికి కాదుగదా, ఇక కొన్ని శతాబ్దములకైన అసాధ్యమనుటకు దృష్టాంతముగా నొక చిన్న కథను, మీ యనుమతితో నిచ్చుట బొందుపఱచుచు, —ఈ “శాస్త్రదాస్యము”నకు ఇంతటితో స్వస్తి చెప్పుచున్నాము.

60. కథ

అనగా అనగా ఒక సంస్కృత కళాశాల—ఆ కళాశాలకు ఒక ప్రధానోపాధ్యాయుడు—ఆయన శ్రుతిస్మృతి పురాణేతిహాసముల నాదినుండి తుదివఱకు వల్లవేసిన యుద్ధండపండితుడు—వైదికశిఖామణి. ఒకనాటిరాత్రి (కారణము మాకు తెలియదు) ఘమని ప్రతిజ్ఞచేసిననగా—“శ్రుతిస్మృతి పురాణాదులు విధించిన ప్రకారము రేపు ఉదయమునుండి నేను వర్తించుకొననిచో చండాలుడను” అని యొట్టు పెట్టుకొనెను. ఆ ప్రకారమే, మడునాటి యుదయమున నిదుర లేచి, దంతధావనాది కృత్యములు నిర్వర్తించుకొని, స్నానప్రకరణమునకు ప్రారంభించెను. పదిచేదలు పోసికొని, పదునొకండవ చేదతో స్నానము ముగిపబోవుచుండగా, “అయ్యగారూ! పాకీదొడ్డి తలుపు తెరవండి!” అనియెడు చండాళ కంఠస్వరము విసవచ్చెను. వెంటనే శాస్త్రుగారికి ఒకళ్లోకము జ్ఞాపకము వచ్చెను.

137. స్నానభోజనవేళాయామి జపహోమేషు వైత్యకే
సూర్యాదివిద్యకామ్యేషు కేవలమాను సర్వదా—

138. చండాళా స్త్రీవిధాః బ్రూక్తాస్తేషాం సుభాషణాదిః
శ్రుత్వా, కర్మ పరిత్యజ్య దృష్ట్వా తత్పున రాచరేకే;

159. అన్యథా దోష మాహ్నతి కర్మభ్రష్టాభిజాయతే

చండాలులైన ము క్షేర్మకృత్వా వృష్ట్యా పరిత్యజేత్—

[స్కం. ౪]

(దీని సారాంశ మేమనగా—స్నానభోజనాదివేళలయందు చండాలుని కంఠస్వరము వినబడునేని ఆ క్రియలను అంతటితో నాసి, మరల శుచిర్భూతుడై, మరల ఆచరింపవలెను.)—కాబట్టి, శాస్త్రీగారు ఆ స్నానము నంతటితో ఆసి, పదినిమేషములు విరామముగైకొని మరల స్నానమారంభించెను; ఇంకను ముగింప లేదు—ఇంతలో “పాతచెప్పలు కుట్టానండీ! పాతచెప్పలు!” అను మరియొక చండాలు కంఠస్వరము వీధినుండి వినవచ్చెను. కాబట్టి ఆ స్నానమును అంతటితో ఆసి, మరల పదినిమేషములు విరామముగైకొని, మరల స్నానమారంభించెను. ఇంతలో ఆ చెప్పలుకుట్టువాడు వీధిచివరకుపోయి, మరల అదే వీధివెంబడి తిరిగివచ్చుచు, మరల కేకలువేయ నారంభించెను. శాస్త్రీగారు నిట్టూర్పు విడిచి మరల పదినిమేషములూగి మరల స్నాన మారంభించెను. ఈసారి ఏ యాటంకమును తటస్థింపలేదు; కాబట్టి స్నానమును యథావిధిగా ముగించి, వీధివసారాచూరునకు ఆర గట్టబడియున్న మడిపంచెను అందుకొనుచుండగా, ఆ వీధిలో పోవుచున్న యొక మోటారును, ఆ మోటారులో నెచటికో వేంచేయుచున్న ‘ప్రతివాది భయంకర—అపరబ్రహ్మసతార—ప్రాచీనధర్మ సంస్థాపన మహాచార్య’ ఇత్యాది ప్రచండచిరుద ప్రకాండలైన శ్రీశ్రీశ్రీ యతీంద్ర, నిరోగానంద, నిత్యబ్రహ్మ సేందస్వామిజీ మహారాజ్ గారును దృష్టిపథమున బడుట సంభవించెను. వెంటనే శాస్త్రీగారికి ఇంకొకళ్లొకము జ్ఞాపకము వచ్చెను.

140. యాకాయాథం యతః దృష్ట్వా సచేత స్నాన మాచరత్—

(చూడుడు 22 వ శ్లోక.) కాబట్టి, మరల నిట్టూర్పు విడిచి బావియొద్దకుపోయి మరల స్నానముచేసి, జపమునకు ప్రారంభించెను. 'ఉత్తిష్ఠంతు భూతపిశాచాః ఏతే భూమిభారకాః' అని యుపాసించుచుండగా, "అయ్యగారూ! బట్టలు తెచ్చానండీ." అను చాకలివాని యాహ్వానము కర్ణగోచరమయ్యెను. పెంటనే శాస్త్రిగారికి వేరొక శ్లోకము జ్ఞాపకమువచ్చెను—

141. రజః శ్చర్మకాశ్చ నటో యువక ఏవచ—

ఏతేషాం దర్శనం స్మర్యమే సంభాషణ మతఃపరః—

142. స్నానభోజనవేశాయాం జపహామేషు పైత్తకే

స్వాధ్యాయసమయే చైవ ధ్యానే శేచ్ఛంతి నారయాః— [హేమా]

కాబట్టి శాస్త్రిగారు మరొక నిట్టూర్పు విడిచి లేచి, పద్మప్రకారము బట్టలప్పగించుకొని ఆ చాకిపిశాచిని సాగనంపి, మరల జపము సేయుటకు ముందు, మరల స్నానమొనర్పవలెనుగాన, మరల స్నానమొనర్చి, మరల జపమును (ఈసారి వీ ఆటంకమును రాలేదు—కావున) ముగించి, భోజనప్రకరణోన్ముఖుడయ్యెను. ఇప్పటికి నాల్గుసారులు స్నానమును, రెండుసారులు జపమును సంభవించుటచే తొమ్మిదిగంటల ప్రాద్దు ఎక్కెను. తాను ప్రధానోపాధ్యాయుడగుటచేత అందరికన్న ముందుగా (అనగా 9½ గంటలకే) కళాశాలకు బోవలసియుండెను, కాన నిక అరగంటయే అవకాశము. శాస్త్రిగారిభార్య (పదునారేండ్ల పాలఘాటుపడుచు— శాస్త్రిగారి మూడవ పెండ్లి ముద్దరాలు), బిరబిర పీటవేసి విస్తరిపటిచి వంటకములు వడ్డించెను శాస్త్రిగారు పీటపై కూర్చుండెను. ఇంతలో మరొకటి జ్ఞాపకము వచ్చెను—

143. దాశ్యాసనంతు కారిత్రిమ్—

(దార్వానన మనగా కట్టినోచేయబడిన ఆననము—కీట మొదలైనవి.) కాబట్టి లేచి ఆకీట నవలకు ద్రోసి నేలపై గూరుచుండెను. (అది గచ్చుచేసిననేల.) జౌపాసనము ప్రారంభింపబోవుచుండెను. ఇంతలో నింకొకటి జ్ఞాపకము వచ్చెను—

144. కృతధూమాకు భుజిత—

[తె. ఉ]

(అనగా—భూమిని గోమయాదులతో శుద్ధిచేసి భోజనము చేయవలెను.) కాబట్టి మరలలేచి, “వేడతెచ్చి యలుకుము” అని గృహిణిని ఆజ్ఞాపించెను, గృహిణి వేడతెచ్చెను—అలికెను. జాగు చేసిన, కళాశాలకు బోవుట ఆలస్యమగునుగాన, ఆ తడి బట్టలతో ఆ తడివేడపై అల్లె కూర్చుండి జౌపాసనముగింది భోజనమున కారంభించెను. మొదటి కబళము నోటిదావునకు ఇంకను రానేలేదు. అదే సమయమందు, ప్రక్కనున్న కోమటి గురునాథముగారి యింటినుండి వడ్లదంపుకు కర్ణగోచరమయ్యెను. వెంటనే శాస్త్రీగారికి మరొక శ్లోకము జ్ఞాపకమువచ్చెను.

145. కాహళబ్రహ్మణాదీనామ్ పుంగవో లూఖితస్యచ

ఏతేషాం నివదో యావత్ తావత్కాల మభోజనమ్

[స్మృ.ర]

(అనగా—రోళ్లు రోకళ్లు డప్పులు మొదలైనవాని చప్పుడు వినబడునంత కాలము భోజనము సేయరాదు). కాబట్టి, ఈసారి పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచి శాస్త్రీగారు పూర్తిగాలేచెను. ఆ వడ్లదంపుడు ఇంతలో ఆగునదికాదు. తొమ్మిదవైన నిర్వది నిమేషము లయ్యెను. అందువలన, బిరబిర దుస్తులు ధరించి కళాశాలకుబోయి ఒంటిగంటవఱకు సభ్యాపకత్వ మొనరించి, మాధ్యాహ్నికవిరామ మగుటచే నొంటిగంట పదినిమేషములకు ఇంటికి వచ్చెను. ఆలకించెను—వండ్లదంపుడు లేదు. ‘ధన్యోస్మి’ అని యనుకొని తొందరగా స్నానమొనరించి జపము ముగించి

మరల భోజనమునకై కూర్చుండెను, అప్పటికి రెండుగంటలు సమీపించుచుండెను. రెండున్నర గంటలకు మరల కళాశాలకు పోవలసియుండెను. శాస్త్రిగారి వయస్సు ఏబదిరెండు—వెద్దవాడు— ప్రొద్దుటినుండియు ఆహారము లేమి కడువు నకనకలాడు చుండెను. కావున, త్వరితముగా నౌపానన పట్టి భోజనమునకు ఆరంభించెను. పాపము! మొదటి కబళమింకను నోటిదావునకు రానేలేదు. ఇంతలో ప్రతిదినము రెండు గంటల వేళకు, పనివారిని పనిచేయుటకు బిల్చెడు, వీరిసెట్టిగారి వేసుసెనగకాయల ఫ్యాక్టరీ గొట్టముయొక్క గుంయగుంయ నినాదము, శాస్త్రిగారికి శ్రుతి గోచరమయ్యెను. వెంటనే ఒక శ్లోకముకూడ స్మృతి గోచరమయ్యెను.

146. తెలఱుంఁత్రేఱుంఁత్రాడే శబ్దో యావత్ ప్రసరతే

తావత్కాలం న భోక్తవ్యమ్—

(చూడుడు—14వ శీర్షిక) ఏమి చేయవలెను? ఆ కబళము నట్టే పట్టుకొని, ఎప్పు డెప్పు డని దానికొఱకు ఉజ్జూట లూఱుచున్న జిహ్వను చప్పరింపులతో సంభాళించుచు, ఒక్క నాల్గు నిమేషములు ఎదురుచూచెను వీరిసెట్టిగారు తమ ఫ్యాక్టరీశంఖమును ఇంకను పూరించుచునే యున్నారు. ఆ సెట్టిగారికి నేడేమి యా వేశము వుట్టెనోగాని, ఐదు నిమేషములు ఒకటే బిగువున లోకమును తమ శంఖారావముచే భీభత్స మొనరించి, ఆరవ నిమేషమునందు తమ యకాండతాండవమునుండి విరమించిరి. ఏడవ నిమేషమునందు శాస్త్రిగారి ఓచ్చకవాటములు తెఱచుకొనెను. వదనగహ్వరము వివరించుకొనెను. లోనున్న జిహ్వసింహము, దంతము లనంబడు 'కటకటా' లను దాటి వేటకొఱకు ముందుకు లంఘించెను. శాస్త్రిగారి హస్తము, ఆకొన్న యా సింగమునకు

మొదటివేటను అందించుచుండెను. ఇంతలో శివశివ !—వక్కా-
నున్న గురునాథముగారి యింట వడ్లదంపుడు మరల ప్రారంభ
మయ్యెను. ఇకనేమున్నది? అవును శాస్త్రీగారి హృదయము
ఎంత ఊర్ధ్వభించెనో యూహించి వర్ణించు పని మరొక వ్యాస
కర్తకు విడిచి, అనంతర కథను మాత్రము మనము చెప్పి
కొందము. ఇక ఆరు నిమేషములే వ్యవధి—కావున శాస్త్రీగారు
లేచి ఇనుమడించిన వేగముతో పోయి సకాలమునకు శాలజేరిరి,
ఆ మధ్యాహ్నము మొదటిగంట తాను వ్యాకరణమును జెప్ప
వలసియుండెను. అది ‘శిరోమణి’ తరగతి. పాణినీయ ⁴⁰ మందలి
‘ఇకోయణచి’ సూత్రమును వివరించి చెప్పుచుండెను. ఇంతలో
నొక విద్యార్థి లేచి “అయ్యా! పాణిని ఏ కాలమువా డండీ!”
అని ప్రశ్నించెను. ఆ విద్యార్థి శూద్రుడు. వెంటనే శాస్త్రీగారికి
ఒకసంగతి జ్ఞాపము వచ్చి ఆలోచింపసాగెను—‘ఈ పాణినీయము
షడంగములలో నొకటి. దీనిని ఈ శూద్రులచేత అధ్యయనము
చేయింప దగునా?’—

147. యజమా నోపజీవీచ శూద్రా ధ్యావక యజా

ఏతే బ్రాహ్మణచండాళాః దైవపిత్రేణ వర్జితాః— [పన్నెం]

కాన, బ్రాహ్మణునకు శూద్రాధ్యావకత్వము స్మృతివిరుద్ధము.
అందువలన ‘ఈ కళాశాలనుండి ఈ శూద్ర విద్యార్థులైన పోవ
లెను—లేక నేనైన పోవలెను. ఇది సర్కారువారి కళాశాల.
కావున ఈ శూద్రులు పోవుమార్గములేదు. నేనే పోవలసియుం
చును. లేవుదు’ అని నిశ్చయించుకొని ఆ యజమానందే రాజీ
నామా పత్రమువ్రాసి, టపాకు బంపించి ఇంటికి వచ్చెను. రాత్రి
యైనది. స్నానము జపము పూర్తియైనవి. మరల భోజనమునకై
కూర్చుండెను. ఒక కబళమైనది రెండవకబళ మింకను నోట

బడనేలేదు—అంతలో వసారానైపునుండి “ఒరే! అన్నయ్యా! పొద్దుటినుంచీ అన్నం తినలేదమ్! ఎందుకలా ఇవ్వాళ ఇలా భీష్మించావు?” అనుమాటలు వినబడెను. ఆమాటలు పలికినది శాస్త్రిగారి విధవాసోదరి. ప్రస్తుతము చెబుచు మాసియుండెను. వెంటనే శాస్త్రిగారికి ఒక శ్లోకము జ్ఞాపకము వచ్చెను—

148. చంచాలపతితోదక్యా వాక్యమ్ యావత్ ప్రితోత్తమః |

భుక్త్యాకు గ్రాసమాత్రేణ దినశోభ మభోమిహ — [స్మృత]

(ఉదక్యా అనగా చెరగు మాసిసస్త్రీ. భోజనవేళ ఆమె మాట వినబడునేని ఆదినమంతయు నుపవహింపవలెను). ఇక నేమున్నది! ఒక దీర్ఘనిశ్వాసము విడిచి, శాస్త్రిగారు లేచి మంచముపై నొడలు సేర్చెను. దినమంతయు నుపవహించి, ఉద్యోగము నుండి తనకు ప్రవాసము. అయినను, ‘శాస్త్ర సమ్యక్మైన రీతిగా వ్రవర్తించుచుంటిని గదా’ అనేకనిశ్వాసము. ఆయన మనస్సు నకు శాంతి కలిగించుచుండెను. ఇంకొకటి, ఎవరమునాను (ఇక ఆరు దినములకు రానున్న) తన తొడిగిగాఁ జూబ్బకము జ్ఞాపకము వచ్చెను. ఈ యాబ్దిమునాను గూఁక ఈ చిసమున సంభవించిన యాటకములే మరల తటస్థించునెడల ప్రళయము సంభవింపక తప్పదు. కాబట్టి, పట్టణ నివాసమును వినర్జించి, ఏదేని యేకాంత స్థలమున ఇల్లు జూచుకొనుట శ్రేయస్కరము. ఈనిధముగా యోజించుకొనుచున్న సందర్భమున, శ్రాద్ధయోగ్యములగు భూములనుగూర్చి శాస్త్రములు చెప్పుచున్న శ్లోకములన్నియు ఆయనకు జ్ఞాపకము వచ్చెను. కొన్ని దేశములు శ్రాద్ధకర్మలకు పరిత్యాజ్యములు. ఏదేశములు? శాస్త్రిగారు యోజించెను. ఒక్క ఆర్యావర్తము తక్క ఇతర భారత ఖండమంతయు శ్రాద్ధకర్మకు అయోగ్యమని నిర్ణయించుకొనెను. (చూడుడు. 25,

26 శీర్షికలు). వెంటనే లేచి, భార్యను, మూడువేల రూప్యములను (మరొక మూడువేలు వడ్డీకి తిరుగుచున్నవి!) ముఖ్యముగా కావలసిన సామగ్రిని, వెంటనిడుకొని ఆ రాత్రియే రైలెక్కి మూడవనాటికి కాశీలో దిగెను. దిగినవెంటనే, పిడుగువంటి శోక మొకటి జ్ఞాపకమువచ్చెను.

149. స శూద్రరాజ్యే నివసేత్ !

(చూడుడు, 27 వ శీర్షిక). మరి-కాశీ, బ్రిటిష్ రాజ్యములోనిదే గదా ! ఏమిచేయవలెను ? ఇక నొక టేమార్గము—ఏ పరరాజ్యమునకైన పోవుటయే గత్యంతరము. కాబట్టి కాశీనుండి కరాచీ ఓడరేవునకు వచ్చెను. అచ్చట మరొక స్మృతి శాసనము జ్ఞాపకమువచ్చెను.

150 సముద్రయానగమనమ్ బ్రాహ్మణస్య స కాస్యతే—

ఇక కర్తవ్యమేమి ? మరునాడే తండ్రిగారి యాబ్దికము. తెలవార వచ్చుచున్నది. అట్టి విషమస్థితిలో — అట్టి ధర్మసంకటవ్యవస్థలో—శాస్త్రీగారికి దైవవశమున నొక వస్తువు కంటబడెను. అది విమానము ! (ఇంగ్లాండు హిందూదేశములమధ్య, టపా మోయు విమానము కాబోలు !). అది సముద్రపుటాడ్డున విశ్రాంతి గైకొను చుండెను. ఇక నేమి ! ఆ విమానమెక్కి తండ్రిగారి యాబ్దికము సంతరిక్షరాజ్యములో బెట్టుటయే ఇక కర్తవ్యమని నిర్ణయించుకొని, బిరబిర నిరువురు సదృశ్యముల బిలుచుకొని వచ్చి, ఆ విమానాధికారులకు వేయి రూప్యములు ఇచ్చునట్లును, మధ్యాహ్నము పదియరెండు గంటల వరకు అది యాకాశములో తిరుగుచుండునట్లును బేరమాడి యెక్కినను. విమానము రివ్వున నెగిరి మేఘమండల సంచారముసేయుచు, అరేబియా సముద్రముపై అల్ల నల్లన దారాడుచుండెను. అవుడు—అవుడు—

శివశివ ! ఏమి చెప్పుదుము ! మొదలునరికిన మ్రోసువలె శాస్త్రీ
గారు ఆ విమానమునందు గూలబడెను. కారణమేమన—ప్రళయ
మేఘ గర్జనలవలె భయంకరములైన మరీకొన్ని స్మృతివాక్యము
లాయనకు జ్ఞాపకమువచ్చెను—

151. నాంకస్థో దారుసంస్థోఽ నాకాశే నాంభకారితే

అక్షియత్—

[స్పృ. ర]

152. సైకవాసే నవధీప్తే నాంతరిక్షే కదాచన శ్రుతిస్సృత్యుదితమ్

కార్యమ్ నభర్యా దశుచిః క్వచిత్—

[తత్త్వే]

కాబట్టి, అంతరిక్షముకూడ శ్రాద్ధ కర్మాచరణమునకు నిషేధమని
శాస్త్రములు ఏకగ్రీవముగ వాకొనుచున్నవి. ఇక నేమిచేయ
వలెను ? శాస్త్రీగారికి వెట్టియెత్తెను. చివాలునలేచి విమాన
గవాక్షమునుండి క్రిందికి తొంగిచూచెను. ఉత్తుంగ తరంగ
మాలికా సహస్రములతో అరేబియా సముద్రము ఆయనకు
దృష్టిగోచరమయ్యెను. “అరే! శాస్త్రములందలి ప్రత్యక్షర
మును పరిపాలింప బూనువారికి, కడకు అరేబియా సముద్రమే
గతికాబోలు. కానిమ్ము ! అరేబియా సముద్రములో దుమికి
యైన ఆత్మశాస్త్రములను పరిపాలించెదగాక !”—ఇట్లు నిశ్చ
యించుకొని ఆసముద్రములో దుముకుటకై నడుము బిగించు
కొను చుండెను. ఇంతలో నేమి చెప్పుదును ! అశని పాతమువంటి
మహాక స్మృతి వాక్యము ఆయనకు స్ఫురించెను.

153. ఆత్మహాసనోద్యమేన బ్రాహ్మణత్వ మపకతమ్

చండాలత్వ మాయాతమ్—

[ప. మాన్యాఖ్య]

కాబట్టి, ఆత్మహత్యవలన బ్రాహ్మణత్వము అంతరించుటయు
చండాలత్వము ప్రాపించుటయు సంభవించును ! ఏమున్నది !
శాస్త్రీగారి మతము ఇక గిరుక్కున మరలెను. వారి బుద్ధి—

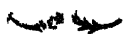
ఇంతవఱకు మత్తజనునలె శాస్త్ర విచార మహారగ్యమందు
 విచ్చువిడిగా సంచరించు వారిబుద్ధి—ఇక హేతువిచారము
 అను కట్టుకంటెనునకు వచ్చి చేరబడెను. “అరలే! శాస్త్రము
 లండలి ప్రత్యక్షరమును అనుసరింప బూనుట నాదే బుద్ధి
 లోపము. పరస్పర విరుద్ధ ధర్మ పతిపాదకములైన ఈ
 శాస్త్రములను ఇకనుండి ప్రక్షిప్తనముగా ననుసరింపకుందుమగాక!
 ఇకనుండి సర్వకార్యచరణలందును నాబుద్ధియే నాకు శరణ్య
 మగుగాక! జేయునేల? ఇకనుండి నేను శాస్త్రములకొఱకుగాక,
 శాస్త్రములే నా కొఱకు జీవించుచుగాక!” ఇట్లు నిర్ణయించుకొని
 ఆ విమోచనమును మరల బిడ్డుకు జేర్పించి దిగి అచ్చటనే పిత్త
 శార్యము నిర్మిర్తించి, కొన్నిదినములకు మరల న్వస్థానముజేరి,
 సర్కారువారికి క్షమాపణ పత్రమువాసి, క్షమింపబడి, ప్రధానో
 పాధ్యాయ పదవియందు మరల స్థాపితుడై యధాపూర్వముగ
 జీవయాత్ర నాచరించుచుండెను. ఇదియే కథ—

154. “అసతో మా నదగ్గమయ

తపసో మా బోధగ్గమయ

శ్చుశ్యో రాగైశ్చంగమయ”

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

టీ క

పు 4- 1 శ.శాలు:—వేదములు వేదాంగములు ఆరణ్యకములు బ్రాహ్మణములు ఉపనిషత్తులు, వీనిని శ్రుతులను పేరవ్యవహరింతురు.

పు 4- 2 స్మృతులు:—మను పరాశర నారద యాజ్ఞవల్క్యది మహర్షులచేత రచింపబడిన ధర్మశాస్త్రములకు స్మృతులని పేరు.

పు 4- 3 ఇతిహాసములు:—భారత రామాయణములు.

పు 4- 4 పురాణములు:—ఇని పదునెనిమిది. మత్స్య కూర్మ వరాహ నాగసింహ వామన కల్కి బ్రహ్మ బ్రహ్మవైవర్త గారుడ లింగ అగ్ని స్కాంద వాయు పద్మ శివ విష్ణు భాగవత భవిష్యత్ పురాణములు.

పు 7- 5 కలౌపరాశరాః స్మృతాః:—కలియుగములో పరాశరస్మృతియే ప్రమాణము.

పు 8- 6 అభోజనము:—ఉపవాసము.

పు 8- 7 కృచ్ఛము:—మూడుదినములు ఉదయము లందు మాత్రమే చప్పని యాహారమును, తదుపరి మూడు దినములు రాత్రులందు మాత్రమే చప్పని యాహారమును, తదుపరి మూడు దినములు (అయాచితముగా లభ్యమగునేని) మరల అట్టిదే యాహారమును, తదుపరి మూడు దినములు పూర్తిగా ఉపవాసమును— ఇది కృచ్ఛ మనబడు ఒక ప్రాయశ్చిత్తము.

పు 8- 8 చాంద్రదాయణము:— నెమిలిగ్రుడ్డు ప్రమాణమును మించని చంద్రుని ముద్దలతో పూర్తియైనాకు భోజనము ప్రారంభించి, చంద్రుని కళలతోపాటు దినదినము ఒక్కొక్క ముద్దను తగ్గించుకొనుచు, అమావాస్యవాటికి ఏక

కబళమాత్రుడై, అదిమొదలు మరల క్రమముగా హెచ్చించుచు రెండవ పున్నమనాటికి ఆ పదునైదు ముద్దలతో ముగించుట— ఇది చాంద్రాయణ మనబడు ఒక ప్రాయశ్చిత్తము.

పు 8— 9 పరాకము:— పదియరెండు దినములు కఠినోపవాసము చేయుట పరాకమనబడు ప్రాయశ్చిత్తము.

పు 13— 10 ఉంఘవృత్తి :— వడ్లుదంచిన తోళ్లవద్ద పడియుండు గింజలను, ఏరికొని జీవించుటయని కొందఱి అభిప్రాయము.

పు 15— 11 త్రిషవణము:— దినదినముమూడుప్రాద్దులు ముమ్మారు సన్నము చేయుటకు త్రిషవణముని పేరు.

పు 16— 12 పంచగవ్యము:— ఆవుపాలు ఆవుపెరుగు ఆవునెయ్యి ఆవుమూత్రము ఆవుపేడ, ఈ అయిదింటిని సమభాగములుగా కలిపిచేసిన మిశ్రణమునకు పంచగవ్యమని పేరు.

పు 17— 13 వేదాంగములు :— శిక్ష వ్యాకరణము ఛందస్సు నిరుక్తము జ్యోతిషము కల్పము, ఈ యారింటికి వేదాంగములని పేరు.

పు 25— 14 తీర్థయాత్రాం వినాగత్వా:— తీర్థయాత్ర కన్న ఇతరములైన కార్యములమీద పోయిన యెడల—

పు 25— 15 నేతి నేతి:— ఇదికాదు—ఇదికాదు—

పు 28— 16 త్రిశంకు స్వర్గము:— త్రిశంకుడను రాజు కొరకు, విశ్వామిత్రుడు తన తపోమహిమచే సృజించిన అవర స్వర్గము. అది భూమ్యాకాశముల నడుమ ప్రేలుచున్నదని గాథ.

పు 28— 17 పణములు :— పూర్వకాలపు రాగినాణెములు.

పు 37— 18 అవర వర్ణములు:— బ్రాహ్మణేతర వర్ణములు.

పు 39- 19 జజియా:—మహమ్మదీయ పాలకులు ఇతర మతస్థులపై విధించిన సాలీనా తలవన్ను. ఇది మూడు రకములుగా నుండెను—రూ 30 లు, రూ 20 లు, రూ 10 లు.

పు 42- 20 సత్యంపద:—ఇత్యాది—సత్యము వచింపుము. ధర్మము నాచరింపుము. సత్యమునుండి చలింపవద్దు. ధర్మమునుండి చలింపవద్దు. ఇదే ఆజ్ఞ. ఇదే హితము.

పు 42- 21 యద్వశ్యమ్ తన్నశ్యమ్:—కంటికి కను పించునదియెల్ల మంటిలో కలియుట తప్పదు.

పు 42- 22 కలానంఘే శక్తి:—కలిలో సంఘీభావమే శక్తి.

పు 43- 23 త్యమేవాహం:—నీవే నేను.

పు 46- 24 గిన్నెలో పాయసము:—ఇత్యాది—విద్యాధికులని చెప్పదగిన పెక్కురు పెద్దలే ఇట్టి పచ్చియబ్బము లాడుచున్నారు.

పు 46- 25 అహమ్ బ్రహ్మస్మి:—నేనే బ్రహ్మను.

పు 47- 26 సంతబసివి:—సంతలలో విచ్చలవిడిగా ద్రిమ్మరుచుండు ఆబోతు.

పు 50- 27 వ్యాస ప్రోక్తము:—వ్యాసమహర్షి నుడివిన మాట.

పు 50- 28 హరిశ్చంద్రుడు:—ఈ హరిశ్చంద్రుడే మన నేటి నాటకహరిశ్చంద్రుడు. కాని, అత్యంత ప్రాచీనమగు ఐతరేయ బ్రాహ్మణములోని కథ యెక్కడ! అర్వాచీనములును సంకర స్వరూపములును అగు పురాణముల ననుసరించి వ్రాయబడిన మన నాటకకథ యెక్కడ! మన ప్రాచీన వాఙ్మయములో విరివిగా చేయబడిన అవరసృష్టికి ఇది మరొక తార్కాణము.

పు 59- 29 అజీగర్తుడు:—ఆ యజ్ఞమునకు అజీగర్తుడు కూడ వచ్చియుండెను.

పు 61- 30 సత్యాన్నాస్తి పరోధర్మః:— సత్యమును మించిన ధర్మములేదు.

పు 61- 1 అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి:— సుతుడు లేని వానికి గతులులేవు.

పు 61- 32 యయాకయాచ:—ఇత్యాది- ఏవిధముగా నైననునరే ముందు అన్నసమృద్ధిని పొందుము.

పు 61- 33 ఆత్మవ త్సర్వభూతాని:— తనవంటివే ఇతర జీవములును.

పు 61- 34 శరీర మాద్యం :-ఇత్యాది-ధర్మాచరణము నకు శరీరము అవసరము. కాబట్టి ఆ శరీరమును కాపాడు కొనుట ప్రథమ కర్తవ్యము.

పు 61- 35 పితృదేవోభవ:— తృప్తి దైవము.

పు 70- 36 బుభక్షితః:—ఇత్యాది- ఆకలిగొన్నవాడు ఏమని చేయుడు ?

పు 71- 37 జీవో జీవస్య:—ఇత్యాది- జీవికి జీవియే ఆహారము.

పు 71- 38 తత్త్వమసి:—(తత్త్వమ్ అసి) అదే సీపు.

పు 71- 39 ఏకమేవా ద్వితీయమ్:— రెండు లేవు- ఒకటే.

పు 80- 40 పాణినీయము:—పాణిని మహర్షిచే రచింప బడిన శబ్దశాస్త్రము.

శుద్ధ పత్రం

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
2	11	మొనర్చు	మొనర్చు
5	16	నందు	నందు
6	1	త్యశ్యహి	త్యశ్యహి
8	24	సంద్య	సంధ్య
9	19	సతా	సదా
13	18	కొన్నను.	కొన్నను,
13	22	కొంచమైన	కొంచెమైన
18	9	త్రహేణ.	త్ర్యహేణ
19	7	పెక్కు	పెక్కురు
21	9	దోరణం	ధోరణం
23	7	అస్పృశ్య	అస్పృశ్య
24	20	స్యైకశతః	స్యైకశతమ్
32	16	భన	భన
33	8	యాలోచన	యాలోచన
34	21	రిష్టాపూర్తం	రిష్టాపూర్తం
46	15	అపస్మారము	అపస్మారములు
48	15	పంచేంద్రియ	పంచేంద్రియ
49	18	నిర్భిన్న	నిర్భిన్న
50	23	వ్యస్యతే	వ్యస్యతే
51	8	ఋషిపుత్రై	ఋషిపుత్రైః
51	15	క్రియతే	క్రియతే

51	19	ద్వాపరేష్య	ద్వాపరేష్య
52	18	సంవిద్యానైవ	సంవిద్యానైవ
58	23	వసిష్ఠుడు—	వసిష్ఠుడు
60	24	సంఘటనలు	సంఘటనలు
61	2	ఆకడ	ఆకట
61	8	ఎదురించుట	ఎదిరించుట
61	15	అపుత్రస్య	అపుత్రస్య
61	20	శరీరమాంద్య	శరీరమాంద్యం
62	4	అధర్మము	అధర్మము.
63	11	రిత్యర్థాత్	రిత్యర్థాత్
64	17	పూర్వకము	పూర్వకము
64	25	ప్రవచనము	ప్రవచనము
65	5	లఘించు	లంఘించు
65	8	విడచి	విడిచి
67	7	శత్రు	శత్రు
74	4	నూడ్చి	నూడ్చి
74	12	స్వాత్మిక	సాత్మిక
78	7	వలెను	వలెను
78	10	జౌపాసన	జౌపాసన
78	15	బ్రమణా	భ్రమణా
79	4	వెద్దవాడు	వెద్దవాడు
80	17	దైవే	దైవేచ
80	22	దును	దును
83	7	ధ్వేషే	ద్వీషే

శాస్త్రదాస్యము

పత్రికల అభిప్రాయాలు

“మీమాంసను శేకత్తించే గ్రంథం.”

—ప్రజామిత్ర

“నుబ్బారావుగారు ఈ గ్రంథాన్ని వ్రాసి సంఘానికి అపార సేవ చేసినవా రయ్యారు.”

—ఆంధ్రప్రభ

“నుబ్బారావుగారు ఇంత ఘటికుడని అనుకోలేదు.”

—ములుకోం

“తెలుగులో వీరేశలింగము తర్వాత మంచి వచనశైలి వ్రాసినవారు రాళ్ళపల్లివారు... ..ఇప్పుడు నుబ్బారావుగారు కానవచ్చుచున్నారు. శైలిలో పటుత్వం జీవకళ హాస్యం అన్నీ రమ్యంగా కుదిరినవి.”

—గోలకొండ

“Has shown in a telling manner....has done a distinct service to the cause of untouchables and to the Social Reform cause in general.....We congratulate.....”

—Sadhana

“Vigorous attacks.... Language racy— Arguments enlivened by humorous anecdotes.”

—Hindu

